

25

ГОДИНА
РЕВИЗИЈЕ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

2024. БАЊА ЛУКА

1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011
2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024...

Главни уредник

Јово Радукић

Одговорни уредник

Зоран Пајчин

Редакциони одбор

Божана Трнинић
Рената Чајић Кужет
Љиљана Форца
Милован Бојић
Милан Баника
Стојанка Ђулибрк

Издавач

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске
Владике Платона бб
78000 Бања Лука
www.gsr-rs.org

За издавача

Јово Радукић

Фотографије

Архива Главне службе за ревизију
Велибор Трипић
Уступљене фотографије

Техничка подршка

Милан Баника

Дизајн, корице и прелом

Никола Савић

Штампа

Атлантик бб, Бања Лука

Тираж

300

Бања Лука, 2024.

САДРЖАЈ

09	Ријеч главног ревизора
10	Увод
12	Наша кућа
16	Главни ревизори
21	Како смо почели
28	Функција парламентарног надзора
31	Организација Главне службе за ревизију
34	Визија, мисија и стратешки оквир
36	Правни и професионални оквир
42	Успостављање и развој финансијске ревизије
54	Успостављање и развој ревизије учинка
66	Подршка ревизијским процесима
76	Значајни датуми и догађаји
78	Међународна сарадња
105	Сарадња са окружењем
120	Како нас други виде
124	Наших 25 година
130	Назнаке будућег развоја
135	Друштвено одговоран рад
138	Дружења
142	Ин Меториат
144	Наши запослени

РИЈЕЧ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Драги читаоци,

Велика ми је част и задовољство да вам се обратим поводом 25 година ревизије јавног сектора у Републици Српској, односно постојања и успјешног рада Главне службе за ревизију јавног сектора. Оснивање врховне ревизорске институције је значајан корак у погледу изградње институционалних капацитета Републике Српске, демократског и парламентарног надзора над коришћењем јавних ресурса и јавних финансија и вишег нивоа јавне и професионалне одговорности.

Од оснивања до данас Главна служба за ревизију је провела више од 1650 ревизијских ангажмана. За 25 година трансформисала се од институције која је учила од других до институције чији су резултати и праксе видљиви и презентују се широј друштвеној и ревизорској заједници, са веома јасним и израженим амбицијама у будућности.

Годину нашег јубилеја дочекујемо као један од регионалних лидера у ревизији јавног сектора, са препознатљивим доприносом институционалном развоју Републике Српске и финансијском управљању у јавном сектору, са респектабилним капацитетом, највећим бројем ревизорских ангажмана од настанка. Јубилеј дочекујемо у новом функционалном пословном објекту у нашем власништву, опремљеном најмодернијом опремом што је претпоставка за успјешан рад и развој. Хвала свима који су нам то омогућили.

Важан допринос развоју ревизије дале су и институције Републике Српске – Предсједник, Народна скупштина и Влада. Значајан је конструктиван однос са институцијама јавног сектора као и партнерски однос са

међународним и невладиним организацијама, академском и пословном заједницом и медијима.

Протеклих 25 година успјели смо одржати висок ниво професионалности, независности и повјерења у наш рад којег смо стицали у континуитету и дуже вријеме, али и препознатљив ниво нове вриједности коју кроз ревизијске ангажмане можемо понудити институцијама јавног сектора и грађанима.

Моје дубоко увјерење је да су ревизори наш највреднији и најважнији ресурс, они су квалитетни, професионални, компетентни и у могућности да одговоре највећим професионалним обавезама и изазовима. Када погледам уназад, одакле смо почели и гдје смо данас и колико смо постигли, изузетно сам поносан на све колеге и наш рад и на оно што остављамо иза себе. Али, развој и живот не трпе стајање. У времену испред нас ревизија треба да држи корак са свијетом који се све више убрзава и истовремено усложњава. Не сумњам да ћемо успјети у томе.

У овој монографији ћете сазнати више о ревизији јавног сектора, организацији, функционисању и позицији Главне службе за ревизију, о њеним активностима, резултатима рада и о људима који су развијали ревизију јавног сектора у Републици Српској.

С поштовањем.

Јово Радукић
Главни ревизор

УВОД

Главна служба за ревизију као врховна ревизорска институција Републике Српске настала је у оквиру општих реформи у јавном сектору и јавној управи и реформи јавних финансија, како би се њеним оснивањем оснажио институционални капацитет Републике Српске и управљање јавним сектором и јавним финансијама. Све се то дешавало у условима обнове Републике Српске након одбрамбено-отаџбинског рата, недовољно развијених институција, израженог дјеловања међународних организација и непознаница о ревизији јавног сектора, улози и позицији врховне ревизорске институције.

Иако је основана 1999. године први ревизијски ангажман проведен је почетком 2001. године по захтјеву Народне скупштине, а први ревизорски извјештај финансијске ревизије завршен је у мају 2001. године. До 2005. године Главна служба за ревизију проводила је само ревизије финансијских извјештаја. Временом су створене и претпоставке за провођење ревизије усклађености и ревизије учинка.

У погледу развоја институционалног капацитета, од оснивања па до 2012. године Главна служба за ревизију имала је помоћ и подршку Шведске државне канцеларије за ревизију, респектабилне врховне ревизорске институције са препознатљивом праксом ревизије. Њена улога се мијењала кроз вријеме од улоге ментора, консултанта до улоге партнера, са промјењивим фокусом који је на почетку био на финансијској ревизији, потом ревизији учинка и на крају на стварању самосталне и самодрживе врховне ревизорске институције.

Главна служба за ревизију је организована и функционише по парламентарном моделу са израженом организационом, функционалном и финансијском независношћу, са потпуном аутономијом у односу на друге ревизијске институције у Босни и Херцеговини. Основна

карактеристика парламентарног модела организовања је да је на челу врховне ревизорске институције главни ревизор који је одговоран парламенту – Народној скупштини и да је наглашена улога парламента и парламентарних одбора у погледу поступања по извјештајима главног ревизора.

Систем параламентарне одговорности подразумијева да су влада и институције владе одговорне парламенту, а врховна ревизорска институција је у функцији надзора парламента над владом и владиним институцијама. Врховна ревизорска институција је институционални инструмент помоћу којег парламент остварује увид и контролу у рад владе, владиних и других институција јавног сектора у погледу извршења буџета, законитости рада, економичног, ефикасног и ефективног управљања јавним средствима приликом извршавања повјерених им функција.

Организациона, функционална и финансијска независност Главне службе за ревизију манифестује се постојањем ефективног законског оквира и примјереним мандатом, начином именовања главног ревизора – замјеника главног ревизора, имунитетом ревизора од одговорности повезане са ревизијом, утврђивањем унутрашње организације и систематизације, избором ревизора, неограниченим и слободним приступом подацима, информацијама, документима и имовини јавног сектора, самосталности у планирању, провођењу ревизије и извјештавању о резултатима ревизије, обезбјеђењем довољних финансијских ресурса за функционисање и развој службе.

Главна служба за ревизију је организована по секторском принципу што омогућава успјешно функционисање и провођење мандата у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и INTOSAI професионалним објавама.

Важно је истакнути да Главна служба за ревизију има мандат да проводи финансијску

ревизију (ревизија финансијских извјештаја и ревизија усклађености) и ревизију учинка. Овлашћена је да врши ревизију Владе Републике Српске, министарстава, републичких органа, корисника буџета Републике, фондова и других ванбуџетских институција основаних законом буџета општина и градова, јавних установа, јавних и других предузећа у којима Република има директан или индиректан власнички удио, као и било којих средстава која су било којој институцији обезбијеђена за реализацију пројеката од стране међународних организација, као зајам или као донација за Републику и средстава додијељених из буџета институција, односно организација.

Овлашћења Главне службе за ревизију укључују све финансијске, административне и друге активности, програме и пројекте којима се управља од стране једне или више јавних институција, укључујући поступак и приходе од продаје имовине, приватизација и концесија. У надлежности Главне службе за ревизију је око 1150 јавних институција - субјеката ревизије.

НАША КУЋА

Главна служба за ревизију је до 2008. године била у изнајмљеним, ненамјенским и по капацитетима неодговарајућим просторијама на више локација од којих је прва била у улици Бранка Загорца број 2 у Бањалуци. Затим, од 2008. године на два спрата у уступљеним канцеларијама тзв. „стара зграда Владе“ без могућности физичког груписања по тимовима, без простора за одржавање састанака (осим кабинета), фокус група и заједничких едукација.

”

„ИСКОРИСТИО БИХ ОВУ
ПРИЛИКУ ДА ЧЕСТИТАМ
КОЛЕГАМА ИЗ РЕПУБЛИКЕ
СРПСКЕ НА ПРЕСЕЉЕЊУ У НОВЕ
ПРОСТОРИЈЕ КОЈЕ СПАДАЈУ У
РЕД НАЈБОЉИХ У РЕГИОНУ”

др Душко Пејовић
предсједник ДРИ Републике Србије.

Данас се сједиште Главне службе за ревизију налази у улици Владике Платона и једно је од најљепших и најсавременијих у региону али и Европи. И што је још импресивније у потпуности је у њеном власништву. Главна служба за ревизију је учествовала са 60% средстава у његовој куповини, док је остатак средстава обезбиједила Влада Републике Српске.

Након завршене процедуре у складу са Законом о јавним набавкама 2019. године потписан је уговор о куповини пословног простора са инвеститором Велехем-С, Гламочани – Лакташи.

Зграда је предата на употребу Главној служби за ревизију крајем 2021. године, по добијању употребне дозволе.

Објект посједује аутономни систем гријања, аутономни систем загријавања топле воде, снажне агрегате који путем напајања UPS уређаја обезбјеђују несметан рад запослених у случају нестанка струје, сервера, компјутера

као и остале додатне опреме, могућност да се температура независно подешава за сваку пословну просторију, као и освјетљавање и климатизација комплетног радног простора.

Главна служба за ревизију поред сједишта у Бања Луци посједује канцеларију у Бијељини у улици Филипа Вишњића 135.

▲ Канцеларија Главне службе за ревизију у Бијељини

ГЛАВНИ РЕВИЗОРИ

У складу са Законом о ревизији јавног сектора, главног ревизора именује Народна Скупштина Републике Српске на приједлог Предсједника Републике Српске, а приједлог треба бити заснован на ранг листи кандидата коју припрема комисија за избор. Главни ревизор и његов замјеник се именују на период од 7 година без могућности поновног именовања.

Бошко Чеко
(од 1999. до 2012.)

Бошко Чеко је за вршиоца дужности главног ревизора је именован одлукама Владе Републике Српске од 11. августа 1999. године и 20. априла 2000. године, све до именовања за главног ревизора од стране Народне скупштине Републике Српске у октобру 2000. године. На основу новог Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске Народна скупштина 21. децембра 2005. године потврђује Бошку Чеки и његовом замјенику нови мандат од 7 година који је окончан 2012. године.

Бошко Чеко је рођен 1950. године у Бањалуци. Дипломирао је на Економском факултету у Ријеци и дуго година је радио на пословима финансијског и рачуноводственог

управљања у државним предузећима Руди Чајавец, Аутосервис и Шипад – Врбас, као и на пословима финансијске инспекције.

Прије именовања на мјесто главног ревизора био је извршни директор Службе за платни промет Републике Српске.

Преминуо је 5. фебруара 2022. у 72. години.

Душко Шњегота
(од 2012. до 2017.)

Душко Шњегота је у новембру 2011. године од стране Народне скупштине именован за главног ревизора, а функцију је обнашао до августа 2017. године када подноси оставку.

Рођен је 10. фебруара 1967. године у Српцу. Дипломирао је 1990. године на Економском факултету у Бањој Луци. Магистрирао је 2001. године на Пољопривредном факултету у Новом Саду, а докторирао 2006. године на истом факултету.

Током академских 1995/96. и 1996/97. године био је асистент на Пољопривредном факултету Универзитета у Бањој Луци, а 2001. године је изабран у звање вишег асистента на Економском факултету. Године 2006. изабран је у звање доцента, 2012. у звање ванредног професора, а 2017. године у звање редовног професора на Економском факултету.

Са више десетина научних и стручних радова учествовао је у раду признатих научних и стручних скупова, од чега осамнаест пута у иностранству.

Од 2000. до 2008. године био је стално запослен у Савезу рачуновођа и ревизора Републике Српске на пословима савјетника за примјену прописа и предавача на стручним семинарима за едукацију рачуновођа и ревизора. Од децембра 2008. до новембра 2012. године био је ангажован на мјесту помоћника министра финансија за рачуноводство и ревизију. Преминуо је 28. октобра 2020. године у 53. години.

Јово Радукић
(од 2017. до 2025.)

Јово Радукић је у октобру 2017. године именован на функцију вршиоца дужности главног ревизора и ту функцију је обављао до априла 2018. године када је Одлуком Народне скупштине именован на функцију главног ревизора у Главној служби за ревизију јавног сектора Републике Српске.

Јово Радукић је рођен 1966. године у Бањалуци, гдје је завршио основну и средњу Економску школу. Дипломирао је на Економском факултету у Бањалуци 1992. године.

У периоду од 1994. до 2000. године био је запослен на пословима контроле и наплате јавних прихода у Републичкој управи јавних прихода, односно Финансијској полицији Републике Српске.

Од 2001. године био је вођа тима за ревизију у Главној служби за ревизију јавног сектора Републике Српске.

Од марта 2006. године до новембра 2017. године радио је Министарству финансија, на мјесту помоћника министра за фискални систем.

◀ Главни ревизор Јово Радукић и замјеник главног ревизора Божана Трнинић са предсједником Народне скупштине Недељком Чубриловићем након полагања свечане заклетве у Народној скупштини, 20. априла 2018.

Након одслужења војног рока уписао је други степен Економског факултета у Суботици који је завршио 1975. године као стипендиста Чајавеца, гдје се потом запослио и након 26 година окончао радни однос као финансијски директор.

Као овлаштени рачуновођа, ревизор и процјенитељ од 2001. до 2003. године радио је као помоћник директора Пореске управе Републике Српске и директор Подручног центра Бања Лука.

У априлу 2003. године Одлуком Народне скупштине Републике Српске именован је за замјеника главног ревизора у Главној служби за ревизију, а Одлуком од 21. децембра 2005. године потврђен му је нови мандат у трајању од 7 година.

Истеком мандата у Главној служби за ревизију 2012. године је пензионисан.

Од септембра 2007. до новембра 2012. године био је предсједник Управног одбора Удружења економиста Републике Српске „SWOT“.

Од 1. новембра 2012. године Одлуком Народне скупштине Републике Српске именован је за замјеника главног ревизора у Главној служби за ревизију и ту функцију је вршио до 31. августа 2017. године када заједно са Душком Шњеготом подноси оставку.

Тренутно је ангажован у Сектору за развој, методологију и контролу квалитета на пословима стручног савјетника за методологију и контролу квалитета.

Божана Трнинић

Божана Трнинић је рођена 1963. године у Бањалуци, гдје је завршила основну и средњу економску школу. Дипломирала је на Економском факултету у Бањалуци почетком 1988. године.

Од 1988. до 1991. године радила је на пословима плана и анализе у Скупштини општине Лакташи, а затим у ФСУ „Руди Чајаваец“. Од 1993. године до 1999. године радила је у НИО „Институт заштите и екологије“ као руководилац службе рачуноводства, а затим до 2002. године у ЗДП „Петрол“ ПЦ Бања Лука као руководилац економско-финансијског сектора.

Замјеници главног ревизора

Замјеник главног ревизора, како је то законом дефинисано, помаже главном ревизору у обављању дужности Главне службе за ревизију, при чему замјеник, по овлашћењу главног ревизора, може обављати све функције и имати све обавезе и овлашћења главног ревизора. Акт о именовану и разрјешењу главног ревизора и замјеника главног ревизора доноси Народна скупштина Републике Српске, у складу са законски дефинисаном процедуром.

Замјеници главног ревизора били су Душан Иличић, у мандату главног ревизора Бошка Чеке, затим Дарко Пејић у мандату са главним ревизором Душком Шњеготом и Божана Трнинић као актуелни замјеник главног ревизора Јове Радукића.

Душан Иличић

Душан Иличић, је рођен 1948. године у Мркоњић Граду, гдје је завршио основну школу и гимназију. Вишу економску школу је завршио у Бањалуци 1969. године и запослио се у Скупштини општине Мркоњић Град на пословима плана и анализе.

Дарко Пејић

Дарко Пејић је рођен 1973. године у Завидовићима, гдје је завршио средњу математичку гимназију, а основну школу је завршио у Возући. Дипломирао је на Економском факултету у Бања Луци 2000. године.

У Главној служби за ревизију се запослио почетком 2001. године као млађи ревизор, затим је од 2007. био ревизор учинка, да би статус вишег ревизора стекао 2011. године.

Од 2002. године до 2008. године као овлаштени ревизор и овлаштени рачуновођа радила је као вођа тима за ревизију у Главној служби за ревизију јавног сектора Републике Српске.

У јуну 2008. је Одлуком Парламентарне скупштине БиХ именована на функцију замјеника генералног ревизора у Канцеларији за ревизију институција БиХ из реда српског народа и ту функцију је обављала до средине децембра 2015. године.

Од 2016. радила је у Предузећу за поштански саобраћај а.д. Бања Лука као извршни директор за економске и рачуноводствене послове све до краја марта 2018. године када је Одлуком Народне скупштине Републике Српске именована је на функцију замјеника главног ревизора у Главној служби за ревизију јавног сектора Републике Српске.

КАКО СТО ПОЧЕЛИ

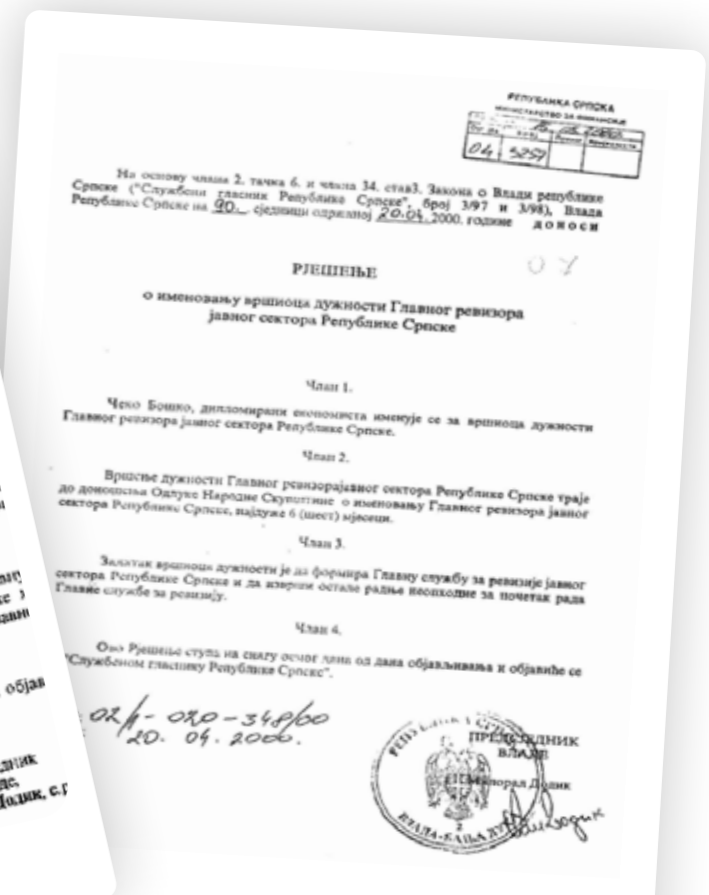
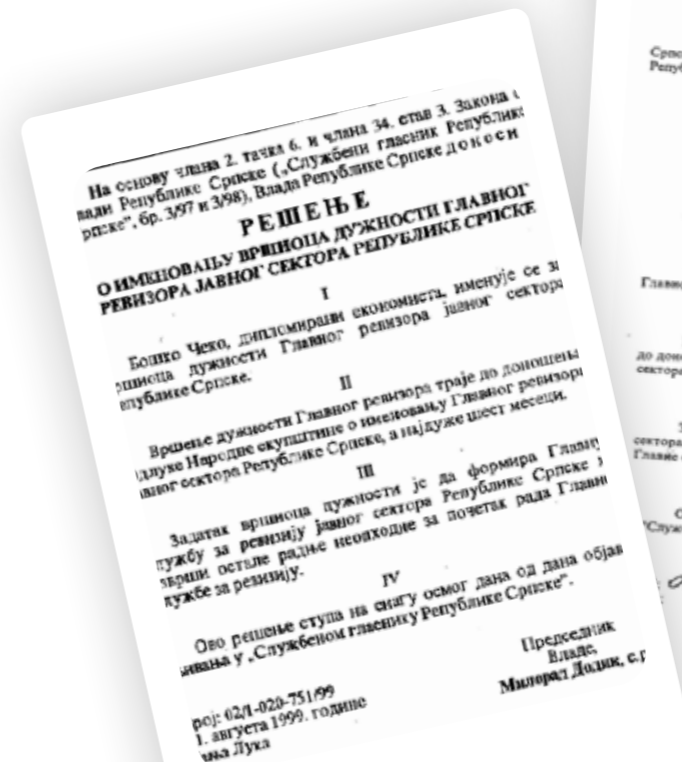
Главна служба за ревизију основана законом 1999. године стасавала је и расла упоредо са ревизорском професијом и улазила у ријечнике и појмовнике паралелно са појавом ревизије и ревизора у друштвеном и економском животу Републике Српске. Наиме, формално, али доста штуро и нејасно се термин „преглед и ревизија пословних књига“ уводи Законом о рачуноводству из септембра 1993. године којим су „*правна лица, као и органи и организације и лица која врше преглед и ревизију пословних књига*“ обавезана на чување књиговодствених и службених исправа, те пословних и службених тајни.

Ипак, појам ревизије и ревизијске функције доста дуго, а нарочито у годинама које су претходиле доношењу првог Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске, је био везан и перципиран у оквирима

функције Службе друштвеног књиговодства (СДК) бивше државе, гдје формално није била законски институционализована, него је сврстана под „Остали послови Службе друштвеног књиговодства“.

Први Закон о ревизији јавног сектора Републике Српске из 1999. године

Главна служба за ревизију је основана 15. јула 1999. године доношењем Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске који је ступио на снагу након објаве у „Службеном гласнику Републике Српске“ бр. 18/99. Како је у том закону наведено, функција Службе је да омогући главном ревизору обављање функције главне ревизије.

▲ Драгана Шева технички секретар у Кабинету Главног ревизора и прва запослена особа у Главној служби за ревизију

Није случајно да је на истој сједници Народне скупштине Републике Српске на којој је донесен први Закон о ревизији јавног сектора Републике Српске, усвојен и Закон о рачуноводству у коме су дефинисани термини као што су: рачуновођа, ревизор, рачуноводствени и ревизорски стандарди, међународни рачуноводствени и међународни стандарди ревизије, ревизија рачуноводствених извјештаја, независне професионалне организације, лица са лиценцом и тако даље.

Први главни ревизор Бошко Чеко именован је одлуком Народне скупштине Републике Српске 6.10.2000. године. Претходно је од 11. августа 1999. био вршилац дужности Главног

ревизора са задатком да формира Главну службу за ревизију и изврши остале радње неопходне за почетак рада.

Период до именовања главног ревизора карактерише обезбјеђење потребних услова за организовање и функционисање Главне службе за ревизију као што су: успостављање комуникације са Народном скупштином, Владом Републике Српске и међународним организацијама, обезбјеђење пословног простора, канцеларијске опреме и намјештаја, припрема потребних интерних аката неопходних за функционисање и запошљавање минимално потребних лица за почетак функционисања Главне службе за ревизију. У току 2000. године почиње се са

пријемом првих запослених у Главну службу за ревизију. Међу првима су се запослили административни радници Драгана Шева, Владимир Кременовић и Љубинка Травар, те млађи ревизори Зорана Тодоровић и Драган Милошевић.

Када се са временске дистанце погледају одредбе првог Закона о ревизији јавног сектора у Републици Српској из 1999. године, лако се уочавају његови недостаци и недоследност у односу на међународне ревизијске стандарде и праксе у јавном сектору, првенствено у вези са независношћу, јер је законом било дефинисано да главног ревизора именује Народна скупштина на приједлог Владе, а министар финансија обезбјеђује пренос буџетских средстава на рачун Главне службе за ревизију.

Такође, уз то што је у закону као ревизор препознат само „Главни ревизор“ (и његов замјеник), сва остала лица су постављена или изабрана лица (не ревизори) која сачињавају Службу у складу са правилником о систематизацији радних мјеста на који сагласност даје Влада Републике Српске. Прописано је да Главни ревизор врши годишњу ревизију јавних рачуна свих министарстава, судова, свих других органа Владе, органа општина, јавних фондова и других јавних институција. Тамо гдје се не дозволи или се онемогући приступ за ревизију, Главни ревизор о томе извјештава Владу Републике Српске. О ревизији јавних рачуна Главни ревизор извјештава Народну скупштину, уз достаљање копије извјештаја министру финансија и ресорним министрима, а такав извјештај који се презентује Скупштини представља тзв. јавни извјештај.

Главна служба за ревизију је један дужи период функционисала без замјеника главног ревизора, до тренутка када је Народна скупштина Републике Српске априла 2003. године именovala Душана Иличића.

Почетак рада карактеришу веома скромни услови, мањи изнајмљен нефункционалан пословни простор, скромна канцеларијска опрема, недостатак рачунарске и друге

опреме као и моторних возила и недостатак литературе која се односи на ревизију јавног сектора. Крајем 2000. године и почетком 2001. године радни однос заснивају Божана Симић, Радмила Тркуља, Бранко Сладојевић, Јово Радукић, Милован Бојић, Недељка Лабовић, Дарко Пејић, Бојан Голубовић и Дубравка Родић и на тај начин се комплетирају капацитети за почетак оперативног рада Главне службе за ревизију.

Оснивање нове институције, са недовољно познатом улогом и функцијом у новом транзицијском друштвено-политичком контексту захтијевало је озбиљне физичке, људске и професионалне напоре како би резултат тога били први извјештаји Главног ревизора, односно Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске.

Први ревизорски ангажмани

Народна скупштина и Влада Републике Српске у 2001. години испостављају захтјеве за посебним ревизијама као што су: ревизија извршења Буџета Републике Српске за 2000. годину, ревизија улагања у станове, стамбене кредите и бесповратна средства за те намјене, ревизија Агенције за банкарство и ревизија Дирекције за робне резерве. Захтјеви за посебним ревизијама карактеристични су и у 2002. години, када су испостављени захтјеви за посебне ревизије: ревизија приватизације државног капитала у „Новој бањалучкој банци“ и „Кристал банци“, ревизија приватизације државног капитала у Фабрици глинице „Бирач“ и ревизија Ваздухопловног завода „Орао“.

Први ангажман био је Ревизија извршења Буџета Републике Српске за 2000. годину, примарно на утврђивању дефицита Буџета Републике Српске на коме су се ангажовали скоро сви ревизори из Главне службе за ревизију и који је требао да се проведе у релативно кратком року. Овим ревизијским ангажманом показано је да Главна служба може проводити ревизије, а након разматрања извјештаја на сједници Народне скупштине стекао се утисак да

народни посланици, премијер, министри и јавност имају повјерење у новоформирану институцију - Главну службу за ревизију.

Након скупштинске расправе у којој је преовладало мишљење да је потребно провести ревизију свих министарства у Влади Републике Српске и других буџетских корисника, главни ревизор доноси План провођења ревизија укључујући и захтјеве за посебним ревизијама. На основу тог плана, ревизијски ангажмани отпочели су у прољеће 2001. године истовремено на ревизији финансијских извјештаја о извршењу буџета министарстава у Влади Републике Српске и ревизији финансијских извјештаја других субјеката, укључујући, Републичку управу царина, Републичку управу јавних прихода, Комисију за хартије од вриједности, Уставни суд Републике Српске и Јединицу за приватизацију банака.

Први извјештај о ревизији извршења буџета за 2000. годину односио се на Министарство индустрије и технологије, а завршен је 28. маја 2001. године и тај ангажман је провео ревизорски тим у саставу: Милован Бојић и Дарко Пејић. Први извјештај о ревизији финансијских извјештаја био је извјештај за Републичку управу царина од 5. јуна 2001. године, а ревизију је провео тим у саставу: Јово Радукић (вођа тима), Драган Милошевић и Бранко Сладојевић (чланови тима).

У првом ревизијском циклусу, 2001. године, са скромним ревизијским ресурсима, у условима непознате улоге ревизије, непостојања финансијских извјештаја код значајног броја субјеката, непостојања система интерних контрола, али професионалним, посвећеним и мотивисаним ревизорима проведено је 47 ревизијских ангажмана. Овај циклус ревизије карактерисала је ревизија основности и документованости финансијских трансакција што је било у складу са тадашњим INTOSAI стандардима и обиљежило је извјештавање без изражавања мишљења о финансијским

извјештајима уз изражавање закључка о основности и документованости финансијских трансакција из разлога што већи број буџетских корисника није имао финансијске извјештаје.

На овим ревизијским ангажманима радило је девет ревизора, у двочланим или трочланим ревизорским тимовима у зависности од очекиване сложености ревизије. Вође тима у том периоду су били: Јово Радукић, Милован Бојић и Радмила Тркуља, а чланови тимова: Бојан Голубовић, Зорана Тодоровић, Драган Милошевић, Бранко Сладојевић, Дарко Пејић и Недељка Лабовић.

Измјене и допуне Закона из 2003. и интервенција Високог представника 2004.

Измјенама и допунама Закона о ревизији јавног сектора из 2003. године (Службени гласник“ бр. 39/03) донекле су прецизиране околности за провођење тзв. посебних ревизија, односно дискреционо право Главног ревизора да донесе одлуку о прихватању, одбијању или одгоди посебне ревизије на захтјев Народне скупштине Републике Српске или по захтјеву осталих органа и организација, те дефинише накнаду за ревизију која се обавља на захтјев. Међутим, измјена у члану 7. Закона о ревизији јавног сектора омогућила је да Главни ревизор може бити разријешен дужности прије истека мандата:

„Када Народна скупштина Републике Српске донесе Одлуку о разрјешењу са дужности, на основу негативне оцјене Извјештаја о ревизијама по обављеним јавним рачунима и на основу озбиљне негативне критике објављене у Независном извјештају контрола квалитета.“

Овим је отворена правна несигурност функције Главног ревизора, с обзиром на

недовољно јасне појмове и предуслове за разрјешење са дужности, а у контексту могућих политичких и других притисака.

У таквим условима Главна служба за ревизију проводи ревизијске ангажмане и у сарадњи са Шведском државном канцеларијом за ревизију (SNAO) успостављају се ревизорске процедуре, акти и форме извјештаја узимајући у обзир и захтјеве Међународних ревизорских стандарда за јавни сектор.

Ипак, пуна независност Главне службе за ревизију као врховне ревизорске институције у Републици Српској још увијек није успостављена/постигнута на начин како је то прокламовано Лимском декларацијом².

Ово вријеме карактерише веома наглашена улога Владе Републике Српске и утицај на организациону, функционалну и финансијску независност Главне службе за ревизију. Влада Републике Српске именује вршиоца дужности главног ревизора, Народној скупштини, предлаже главног ревизора односно замјеника главног ревизора, даје сагласност на Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, утврђује буџет Главне службе за ревизију, са израженим захтјевима за провођење посебних (специјалних) ревизија у условима недовољно развијених капацитета Главне службе за ревизију.

Карактеристична је Одлука Владе Републике Српске из јануара 2001. године, о расписивању конкурса за избор независне ревизорске куће за ревизију Буџета Републике Српске и пословања јавних фондова. Поменута одлука је подразумевала да ће ревизију Буџета Републике Српске и пословања јавних фондова проводити независна ревизорска кућа иако, је по закону то мандат и надлежност Главне службе за ревизију. Било је то на одређен начин непоштовање Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске, неповјерење у Главну службу за ревизију да

проводи ревизије и потенцијално негативан утицај на њен развој и функционисање. На интервенцију тадашњег главног ревизора и међународних организација у Босни и Херцеговини, а посебно Шведске државне канцеларије за ревизију, поменута одлука није реализована.

Уз све то, са каквим озбиљним питањима везаним за формалну и суштинску независност су се суочавале институције у Републици Српској најбоље говори наметање закона и одлука од стране Канцеларије високог представника у БиХ, између осталог и оних који су се односили на ревизију јавног сектора у Републици Српској. Наиме, Педи Ешдаун (*Paddy Ashdown*, 1941 – 2018.), високи представник за Босну и Херцеговину (у мандату 27. мај 2002 – 30. мај 2006. године) је 16. децембра 2004. године донио двије обавезујуће одлуке, једну која је значила измјене и допуне Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске и другу о доношењу закључка којим се налаже провођење посебних ревизија за 2003. и 2004. годину у предузећима: Телеком Српске, Електропривреда Републике Српске, НИРС - Нафтна индустрија Републике Српске, Жељезнице Републике Српске, Српске Шуме и Српске Поште. Одлуком је Главни ревизор, између осталог, обавезан да примјерак сваког од извјештаја достави Канцеларији Високог представника.

Иако су одредбе овако наметнутог закона који је објављен у Службеном гласнику Републике Српске бр. 115/04 омогућиле да се за ревизију наплати накнада на основу цјеновинка који утврди главни ревизор и одобри Комисија за привреду и финансије Народне скупштине, јасно је било да такав начин функционисања не омогућава Главној служби за ревизију пуну независност која у складу са прокламованим принципима Лимске и Мексичке³ декларације представља

¹ Акроним од The International Organisation of Supreme Audit Institutions, односно Међународна организација врховних ревизијских институција.

² Лимска декларација или декларација из Лиме - усвојена у октобру 1977. године на IX INCOSAI конгресу са циљем позивања на независну ревизију институција власти.

³ Мексичка декларација о независности ВРИ (према важећој номенклатури под ознаком INTOSAI-П 10) која произилази из Лимске декларације и ослања се на њу, детаљније обрађује осам суштинских принципа које признају ВРИ.

ДИО ТЕКСТА ПРЕАМБУЛЕ ИЗ ОДЛУКЕ КОЈОМ ВИСОКИ ПРЕДСТАВНИК ДОНОСИ ЗАКОН О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О РЕВИЗИЈИ ЈАВНОГ СЕКТОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ:

...„Имајући у виду да је Савјет за имплементацију мира на састанку, одржаном у мају 2000. године у Бриселу, апеловао да се донесу мјере за побољшање транспарентности јавних средстава и мјере у циљу уклањања препрека за привредну реформу, и сејесни потребе за стварањем услова за самоодрживи, тржишно оријентисани економски развој како би се Босни и Херцеговини омогућила транзиција путем напуштања фазе економије зависне од донација.

Узимајући у обзир да јавна предузећа у Републици Српској располажу недовољним механизмима потребним за спречавање пустошења јавних средстава, поготову ако се има у виду да је такво пустошење скандалозно с обзиром на оскудност тих јавних средстава.

Признавајући висок ниво професионализма и стручности које истрајно показује Главна служба за ревизију и њену способност да се брзо мобилизује ради спровођења ревизија којима ће се утврдити финансијске неправилности и тиме увести одговорност и транспарентност потребна ради заштите интереса јавности.

Сејесни да је финансијска подршка за спровођење ревизија неопходна, с обзиром на енормни обим послова које ће спровођење ревизија изискивати за Главну службу за ревизију Републике Српске, чији су ресурси иначе ограничени. Из разлога који су овдје наведени Високи представник доноси сљедећу ОДЛУКУ којом се доноси Закон о измјенама и допунама Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске...

основни постулат постојања врховне ревизијске институције у једном правно уређеном систему.

У тим и таквим околностима, када се увидјело да је постојеће законско рјешење кочница даљег развоја ревизије јавног сектора, функционалности и независности Главне службе за ревизију, приступило се изради приједлога потпуно новог Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске који ће бити усвојен 2005. године.

Доношење актуелног Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске

На основу до тада стеченог искуства, а дијелом и усљед претходно описаних услова у којима је функционисала Главна служба за ревизију, јачала је свијест о потреби за ревизијом јавног сектора у Републици Српској као независном функцијом (прије свега) парламентарног надзора. Истовремено, уласком ревизије у сферу новог корпоративног привредног живота, те усвајањем појмова и захтјева међународних рачуноводствених и ревизијских принципа и стандарда јавила се потреба за прецизнијим и другачијим регулисањем појединих кључних елемената у Закону о ревизији јавног сектора Републике Српске. Тако је Народна скупштина на сједници од 6. октобра 2005. године донијела нови Закон о ревизији јавног сектора Републике Српске, који је објављен у Службеном гласнику Републике Српске, број 98/05.

На основу тог Закона о ревизији јавног сектора, Народна скупштина Републике Српске је 21. децембра 2005. године донијела одлуке о потврђивању именовања Бошка Чеке за Главног ревизора Републике Српске и Душана Иличића за замјеника главног ревизора на мандатни период од 7 година.

Ступањем на снагу тих законских одредби прецизније су дефинисани појмови као што

су: ревизор, INTOSAI ревизорски стандарди, систем контроле квалитета и осигурање квалитета. Законски су успостављени циљеви и обавезе Главне службе за ревизију, пуна независност у смислу слободе од контроле и управљања и дефинисане су надлежности, врсте ревизије, овлашћења и обавезе примјене међународних ревизијских стандарда, као и начин извјештавања о ревизијама и друга питања. По први пут се уз ревизију финансијских извјештаја

појављују и ревизија усклађености и ревизија учинка и тиме су постављене основе за обухват и потпуни мандат који једна врховна ревизорска институција треба да има.

Закон о ревизији јавног сектора Републике Српске из 2005. године примјер је доброг законског рјешења што доказује и његова примјенљивост и актуелност и данас, готово 20 година од усвајања.

ФУНКЦИЈА ПАРЛАМЕНТАРНОГ НАДЗОРА

Како је то законски дефинисано, Главна служба за ревизију дужна је да сваки коначан извјештај о ревизији достави ревидираним институцијама и Народној скупштини Републике Српске, односно надлежном скупштинском одбору, као и Предсједнику Републике Српске, Влади, Министарству финансија, а копије се могу доставити и другим институцијама. Такође, најважнији налази и препоруке из финансијске ревизије, ревизије учинка и посебних ревизија се обухватају у годишњем ревизорском извјештају који се доставља Народној скупштини.

Комуникација Главне службе за ревизију јавног сектора као врховне ревизијске институције у Републици Српској са Народном скупштином Републике Српске одвијала се континуирано од оснивања институције до данас, прво путем Комисије за привреду и финансије, затим Одбора за финансије и буџет, а од 2005. године до данас са Одбором за ревизију као сталним радним тијелом републичког парламента.

Одбор за ревизију како је то дефинисано Пословником о раду Народне скупштине Републике Српске чини девет чланова који се бирају из реда народних посланика у Народној скупштини, а надлежност Одбора за ревизију је да:

- разматра извјештаје по обављеним ревизијама Главне службе за ревизију буџетских и других правних лица,
- разматра годишње планове за ревизију Главне службе за ревизију,
- даје иницијативу за професионалну оцјену рада Главне службе за ревизију сваке четири године,
- разматра извјештај службе која је вршила професионалну оцјену рада Главне службе за ревизију,

▲ Представници Државне ревизорске институције Србије и чланови Одбора за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава Народне скупштине Републике Србије у посјети Главној служби за ревизију 11. и 12. јуна 2015.

- по потреби захтјева од Главне службе за ревизију да изврши посебне ревизије,
- одређује плату и накнаде главног ревизора и замјеника главног ревизора,
- даје приједлоге Народној скупштини о смањењу буџета буџетских корисника, на основу налаза и препорука из извјештаја о ревизији,
- усваја годишњи буџетски захтјев Главне службе за ревизију,
- упућује Народној скупштини на разматрање све негативне извјештаје Главне службе за ревизију, и
- разматра и друга питања из надлежности Народне скупштине, када то тражи Народна скупштина.

Сарадња са Одбором за ревизију Народне скупштине Републике Српске је континуиран и двосмјеран процес, а Главна служба за ревизију има активан приступ у успостављању и одржавању квалитетне комуникације са парламентом, првенствено путем Одбора за ревизију, уз могућност да се комуникација прошири и на друге одборе Народне скупштине, тематски у складу са њиховим надлежностима и извјештајима Главне службе за ревизију.

Такође, интересантно је поменути да су, на основу Протокола о сарадњи Народне скупштине Републике Српске и Народне скупштине Републике Србије, релевантни одбори оба парламента задужени за област ревизије јавног сектора, а с циљем међусобне размјене искустава у области јавних финансија и вршења парламентарног надзора над трошењем јавних средстава.

Такође, у складу са Протоколом о сарадњи Народне скупштине Републике Србије и Народне скупштине Републике Српске, 27. и 28. фебруара 2019. године у посјети Народној скупштини Републике Српске боравили су представници Државне ревизорске институције Србије и народни посланици, чланови скупштинског Одбора за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава. Тема посјете, чији домаћин је Одбор за финансије и буџет Народне скупштине Републике Српске, била је „Однос врховних ревизорских институција и парламената, односно надлежних одбора“.

Јачање сарадње Главне службе за ревизију са Одбором за ревизију Народне скупштине огледа се и кроз учешће у различитим форумима на регионалном нивоу, као што је иницијатива Свјетске банке која сарађује са Мрежом парламентарних одбора за економију, финансије и европске интеграције, те одржавање регионалне радионице на тему “Јачање веза између парламената и врховних ревизијских институција у циљу унапређења учинка екстерне ревизије на западном Балкану”, на којој су, између осталих, учешће узели главни ревизор и замјеник главног ревизора Републике Српске, као и представници Одбора за ревизију Народне скупштине Републике Српске.

ОРГАНИЗАЦИЈА ГЛАВНЕ СЛУЖБЕ ЗА РЕВИЗИЈУ

У почетку развоја институције, Главна служба за ревизију је имала једноставну организацију коју су чинили носиоци ревизорске функције и помоћни радници, са укупно 19 систематизованих радних мјеста, од чега је уз главног ревизора и замјеника било шест млађих и три виша ревизора.

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске тих година развија се првенствено у кадровском смислу, јачајући стручне, професионалне, методолошке и информатичке капацитете, то јест све оно што се данас назива интелектуалним ресурсима.

Од јуна 2003. године успостављена је и Канцеларија Главне службе за ревизију у Бијељини чиме се постепено стварају услови за ефикасније провођење ревизија на читавом простору Републике Српске.

Значајан искорак у организационом смислу начињен је доношењем Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији од 26. фебруара 2007. године када су формиране организационе јединице (сектори и одјељења) у складу са потребама ефективног и ефикасног обављања послова из надлежности Главне службе за ревизију, успостављен стручни колегиј и осигурана контрола квалитета у извршавању послова у складу са INTOSAI ревизијским стандардима.

Унутрашња организација Главне службе за ревизију је још у неколико наврата претрпјела промјене у функцији провођења мандата и прилагођавања промјенама правног и професионалног оквира, тако да данас Главна служба за ревизију задатке из своје надлежности обавља кроз пет сектора и кабинет Главног ревизора. По секторима, као основним организационим дијеловима, подијељени су послови који се односе на све ревизијске и неревизијске активности, контролне, развојне, информатичке, правне, финансијске и опште послове.

▲ Представници Главне службе за ревизију и ДРИ Србије са народним посланицима након заједничке сједнице Одбора за финансије, републички буџет и контролу трошења јавних средстава Народне скупштине Републике Србије и Одбора за финансије и буџет и Одбора за ревизију Народне скупштине Републике Српске, у Бањалуци, 27. и 28. фебруара 2019. године.

Организационе јединице су:

- Кабинет главног ревизора
- Сектор за финансијску ревизију
- Сектор за ревизију учинка
- Сектор за развој, методологију и контролу квалитета,
- Сектор за информационе технологије
- Сектор за правне, финансијске и опште послове.

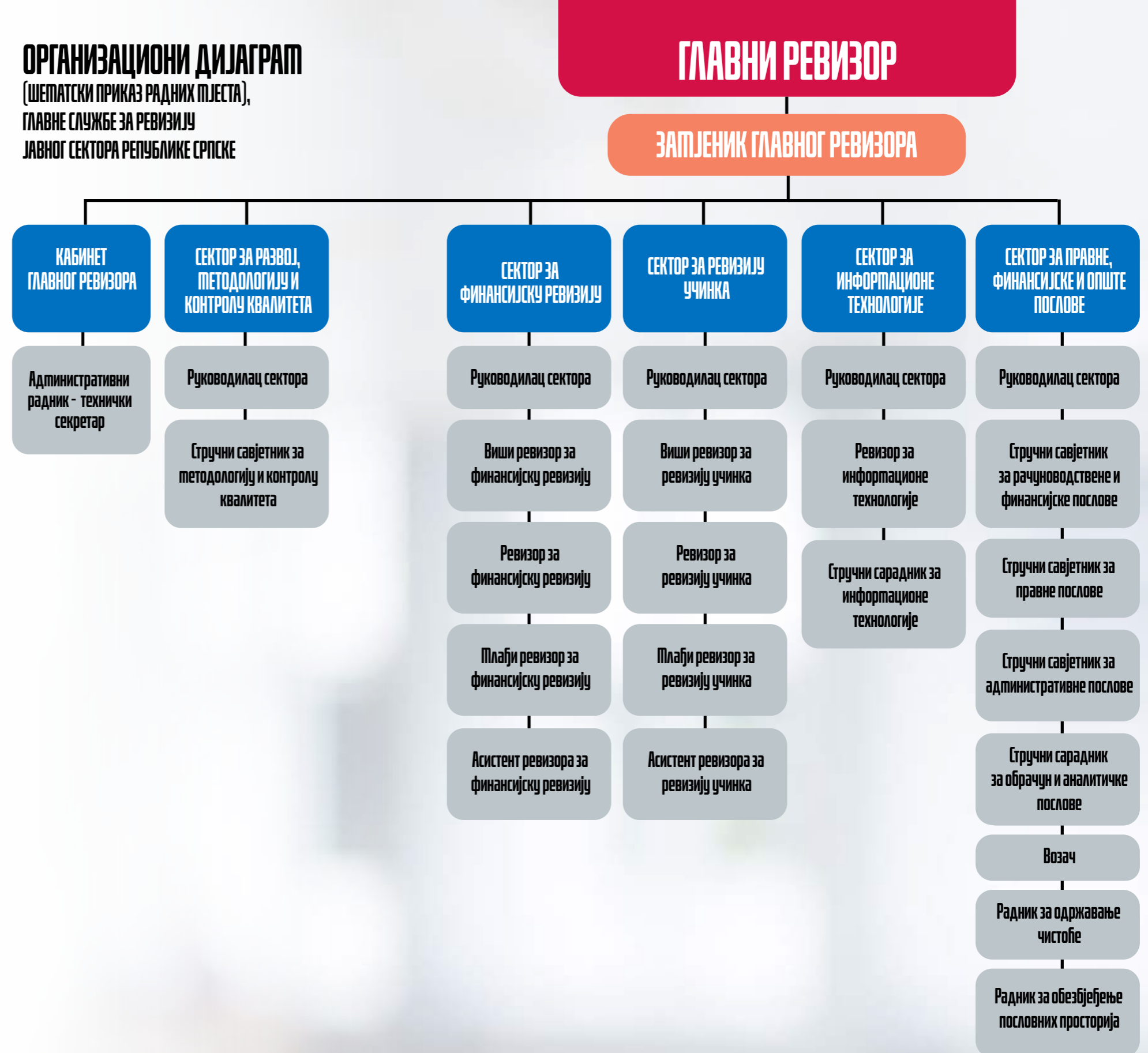
Актуелна организација

Главна служба за ревизију тренутно има 85 запослених, (65 ревизора), од тога:

- 6 доктора наука, 10 магистара, 2 мастера и 58 са високом стручном спремом,
- 4 са међународним ПЕСА сертификатом ревизора јавног сектора и 9 ревизора у процесу стицања тог сертификата;
- 5 ревизора учинка са сертификатом Шведске државне канцеларије за ревизију;
- 16 овлашћених ревизора и 27 сертификованих рачуновођа, уз неколико ревизора у процесу стицања тих сертификата или сертификата форензичког рачуновође;
- 7 имају звање овлашћеног интерног ревизора и/или интерног ревизора у јавном сектору,
- 4 имају звање екстерног оцјењивача квалитета интерне ревизије,
- 2 сертификована ИТ ревизора (CISA).

Наведено говори о професионалном капацитету и потенцијалу за будући развој Главне службе за ревизију у оквирима мандатом дефинисане улоге у јавном сектору Републике Српске.

ОРГАНИЗАЦИОНИ ДИЈАГРАМ (ШЕМАТСКИ ПРИКАЗ РАДНИХ МЈЕСТА), ГЛАВНЕ СЛУЖБЕ ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ВИЗИЈА, МИСИЈА И СТРАТЕШКИ ОКВИР

До 2014. године на развој ревизије јавног сектора примјењивала се јединствена Стратегија развоја врховних ревизорских институција у БиХ коју је доносио Координациони одбор институција за ревизију Босне и Херцеговине.

Од 2014. Главна служба за ревизију има свој посебан стратешки документ у форми Стратегије развоја Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске у периоду 2014 – 2020., а потом Стратешки план Главне службе за ревизију за период 2021 - 2025. година.

Анализирајући реализацију циљева постављених Стратегијом развоја 2014 – 2020. године и уважавајући чињеницу да је то био први такав документ у нашој институцији, Главна служба за ревизију се, због значаја постављања дугорочних циљева и праваца дјеловања, определијелила да се за наредни стратешки период донесе стратешки план, а не стратегија развоја.

Почетком 2020. године формирана је радна група/комисија, састављена од руководиоца сектора, с циљем да се изврши анализа реализације претходно постављених стратешких циљева и са задатком да се изради приједлог стратешког документа за наредни период. Радна група је активно радила уз коришћење смјерница из Приручника за стратешко планирање за врховне ревизорске институције (тзв. IDI методологије), уважавајући препоруке које је кроз Извјештај о колегијалном прегледу ВРИ у БиХ за 2019. годину упутила SIGMA⁴, као и сугестије и захтјеве од стране Одбора за ревизију Народне Скупштине. Главни ревизор је на основу усаглашеног става Стучног колегијума Главне службе за ревизију донио одлуку да се усваја Стратешки план за период 2021 - 2025. година.

План је усмјерен на три стратешка аспекта развоја: институционални, организациони и професионални, што је конципирано кроз четири основна или општа стратешка циља. Сваки од општих стратешких циљева (два из подручја институционалног и по један из подручја организационог и професионалног развоја) су даље разрађени кроз посебне и специфичне стратешке циљеве.

Као такав, Стратешки план представља још увијек актуелан кључни документ и основ за рад институције у назначеном периоду, који имао за циљ одржавање достигнутог нивоа квалитета и унапређење процеса рада са дефинисаним правцима развоја. Овим стратешким документом су дефинисани визија, мисија, основне вриједности, стратешки правци развоја, општи и посебни циљеви и активности за реализацију циљева.

Визија: Главна служба за ревизију је независна врховна ревизорска институција Републике Српске која доприноси бољем управљању јавним финансијама и расположивим ресурсима у јавном сектору.

Мисија: Главна служба за ревизију путем ревизорских извјештаја, сачињених на основу проведених ревизијских активности, извјештава Народну скупштину Републике Српске, информише Владу Републике Српске, друге надлежне институције и јавност о начину управљања јавним средствима, односно о томе да ли се јавним средствима управља на законит, економичан, ефикасан и ефективан начин.

Планом су дефинисане и основне вриједности: интегритет, независност и објективност, компетентност, професионално понашање, повјерљивост и транспарентност, као и три стратешка правца развоја: институционални, организациони и професионални развој.

Карактеристика израде стратешких докумената је да су их радили запослени у Главној служби за ревизију под руководством тадашњих главних ревизора, који су својом одлуком формирали тимове за израду стратешких документа.

На израде Стратегије развоја за период 2014 – 2020. радио је тим у саставу: др Душко Шњегота – главни ревизор, Дарко Пејић – замјеник главног ревизора, др Милован Бојић – руководиоца сектора ревизије учинка, Олга Ђекановић – руководиоца сектора финансијске ревизије, Божана Симић – руководиоца сектора информатичких технологија и Љубинка Травар – руководиоца одјељења за опште, правне и финансијске послове.

На изради Стратешког плана Главне службе за ревизију у периоду 2021 - 2025. година радио је тим у саставу: Јово Радукић – главни ревизор, Божана Трнинић – замјеник главног ревизора, др Рената Чајић Кужет – руководиоца сектора за развој, методологију и контролу квалитета, Љиљана Форца – руководиоца сектора за финансијску ревизију, др Милован Бојић – руководиоца сектора за ревизију учинка, Стојанка Ђулибрк – руководиоца сектора за опште правне и финансијске послове и Милан Баника – руководиоца сектора за информационе технологије.

⁴ SIGMA (Поддршка за побољшање владавине и управљања) заједничка је иницијатива Организације за економску сарадњу и развој (ОЕЦД) и Европске уније, коју претежно финансира ЕУ. SIGMA сарађује са партнерским земљама на јачању система јавног управљања и капацитета јавне управе од 1992. године.

ПРАВНИ И ПРОФЕСИОНАЛНИ ОКВИР

Закон о ревизији јавног сектора Републике Српске из 1999. године је први правни акт којим се успоставља ревизија јавног сектора у Републици Српској и организује Главна служба за ревизију јавног сектора као врховна ревизијска институција Републике Српске. Истовремено са овим законом доносе се и закони којима се уређује ревизија јавног сектора за институције на нивоу Босне и Херцеговине и у Федерацији БиХ. Значајну улогу у припреми овог закона су имале међународне организације, а посебно мисија Свјетске банке.

Може се рећи да су резултати рада Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске били препознати већ након прих ревизорских извјештаја 2001. године, а посебно након заокружења једног комплетног ревизијског циклуса током 2002. године када су објављена 44 извјештаја финансијске ревизије.

Међутим, позивајући се на тзв. „Бонска овлаштења“ Високи представник у БиХ Педи Ешдаун, под образложењем „изнимно великог обима посла који треба да обави Главна служба за ревизију, уз ограничена средства“ 2. августа 2002. доноси Одлуку о специјалном ревизору за Републику Српску, за кога је именована гђа Дејл Елен Ралф са правом да именује особље које ће обављати послове специјалног ревизора.

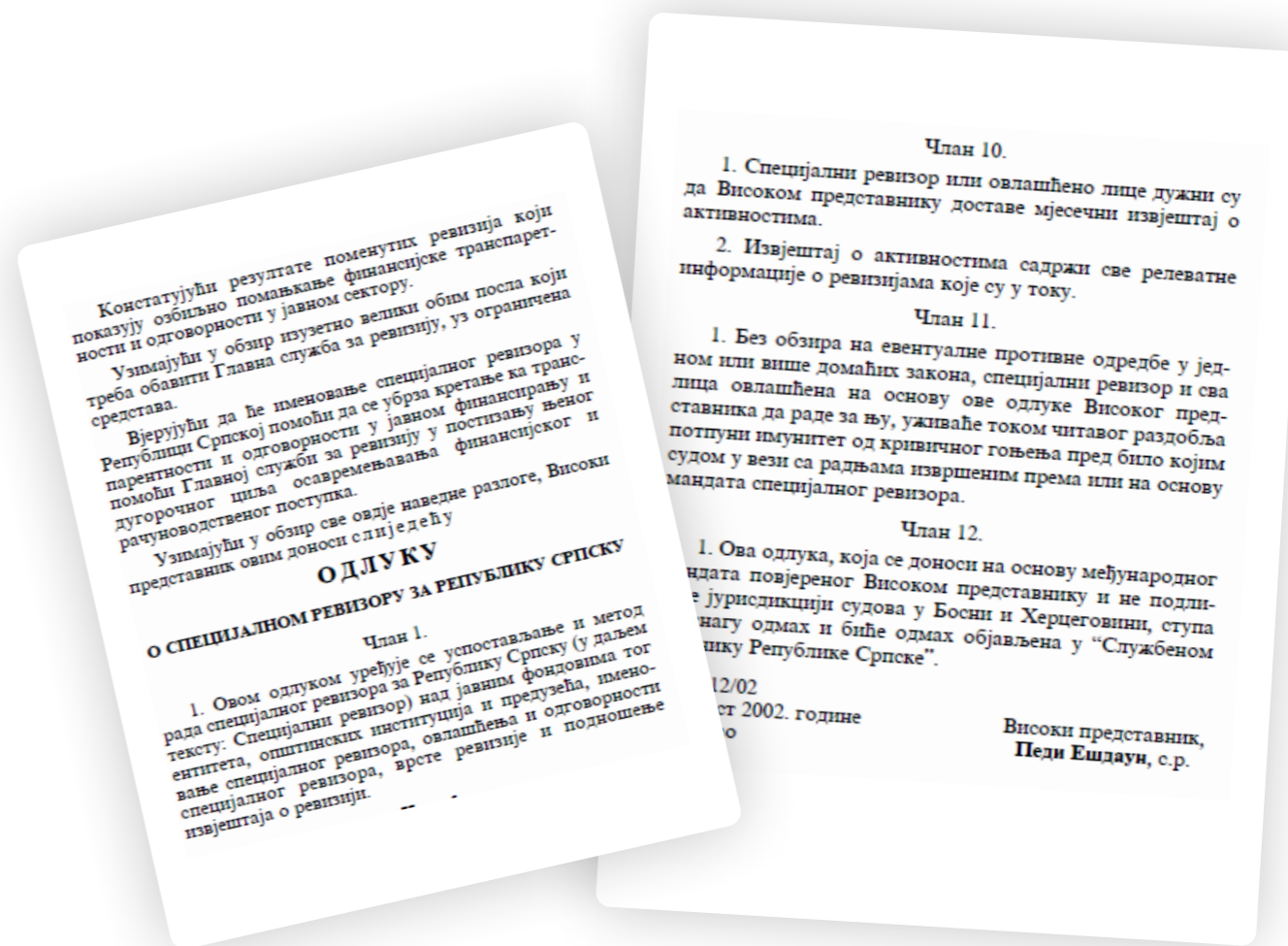
У чл. 6. став 4. наведене одлуке назначено је да Главна служба за ревизију Републике Српске пружа специјалном ревизору сваки вид помоћи при обављању дужности утврђених према овој одлуци, не ограничавајући се искључиво на пружање увида у евиденције, документације, списе и остале информације. Предвиђено је да специјални ревизор мјесечне извјештаје о свом раду доставља Канцеларији високог представника, а

примјерак извјештаја о свакој ревизији да доставља: провјераваној страни, Влади и Народној скупштини Републике Српске и Главној служби за ревизију.

У вријеме потпуне правне несигурности када Високи представник у БиХ доноси одлуке о измјенама и допунама Устава Републике Српске, мијења и намеће законе, смјењује и именује на највише судске и управне функције и именује специјалног ревизора са ширим овлашћењима него што то има Главна служба за ревизију, биле су нарушене основне премисе независности и пуна примјена професионалног оквира врховних ревизијских институција који се темељи на Лимској декларацији из 1977.

године. Наиме, Декларација из Лиме која представља стубове на којима се темељи ревизија јавног сектора, била је први INTOSAI документ који је свеобухватно представио значај независности врховне ревизијске институције, наглашавајући да оне могу бити објективне и ефикасне само ако су независне од субјекта ревизије и заштићене од вањског утицаја.

Уз подршку и разумијевање Народне скупштине Републике Српске, о чему свједоче и закључци Народне скупштине усвојени на Шестој сједници 5. јуна 2003. године, креће се ка институционалном, кадровском и професионалном јачању Главне службе за ревизију.

▲ Илустративни дијелови Одлуке о специјалном ревизору Републике Српске која је у цјелости објављена у Службеном гласнику Републике Српске бр. 50/02

на основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике и чл. 161. и 166. ст. 1. и 2. Пословника Народне скупштине Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 50/01), а након разматрања извјештаја о пословању Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске за 2002. годину, Народна скупштина Републике Српске, на Шестој сједници одржаној 5. јуна 2003. године донијела је сљедеће:

ЗАКЉУЧКЕ

Народна скупштина Републике Српске сматра да је рад Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске у значајној мјери побољшала законитост пословања буџетских корисника, јавних предузећа и других јавних институција.

Ради унапређења рада Главне службе за ревизију јавног сектора, Народна скупштина Републике Српске донела је:

да се буџетска средства приоритетно распоређују у складу са планом пословања,

да се обезбиједи додатна средства за побољшање рада Службе за ревизију јавног сектора Републике Српске у Бањој Луци и Бијељини, како би се повећала квалитет ревизија, посебно Јавног сектора Републике Српске,

Страна 16 - Број 48

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК

- да се омогући даље кадровско јачање Главне службе за ревизију јавног сектора,

- да већи дио ревизије Јавног сектора буде обрађен до краја септембра и упућен у скупштинску процедуру,

- ради јачања сарадње Главне службе за ревизију са Одбором за привреду и финансије Народне скупштине Републике Српске неопходно је промијенити метод рада у извјештајима Главне службе за ревизију, тако што ће Одбор на својим сједницама разматрати извјештаје, извршити одређене провере, истражне радње по извјештајима Главне службе за ревизију јавног сектора, учествовати мишљења Главног ревизора и контролисаних субјеката, сачинити свој извјештај за Народну скупштину Републике Српске, а који ће садржавати само битне елементе и препоруке из извјештаја Главне службе интересне за народне посланике.

3. Ови закључци ступају на снагу даном доношења, а јавиће се у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-421/03
јуна 2003. године
Бања Лука

Председник
Народне скупштине,
Др Драган Калинић, с.р.

▲ Закључци Народне скупштине Републике Српске након разматрања извјештаја о раду Главне службе за ревизију јавног сектора за 2002. годину (Службени гласник Републике Српске, бр. 48/03)

Ипак, у децембру 2004. године Високи представник у БиХ доноси још двије одлуке, једну којом се доноси/намеће Закон о изменама и допунама Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске и другу, Одлуку о доношењу Закључка којим се главном ревизору Републике Српске налаже да обави посебне ревизије у шест јавних предузећа. Карактеристика ових ревизијских ангажмана је да су били плаћени од стране ревидираних јавних предузећа. Ове измене и допуне закона су на неки начин свједок једног времена, који показују улогу и утицај међународне заједнице на институције и њихов рад и показују заобилажење професионалних стандарда и општеприхваћене ревизорске праксе.

Имајући у виду све претходно наведено, припрема се нови Закон о ревизији јавног сектора Републике Српске који је Народна скупштина усвојила 6. октобра 2005. године и који је донио низ промјена које се односе на функционисање Главне службе за ревизију, а најзначајније су:

- виши ниво транспарентности у именовању главног ревизора (Именовање главног ревизора врши Народна скупштина на приједлог Председника Републике уз претходно проведену конкурсну процедуру, а из процедуре именовања искључује се Влада Републике Српске.);

- промјена времена трајања мандата главног ревизора, који се умјесто пет година утврђује у трајању од седам година;
- проширују се надлежности, овлаштења и одговорности главног ревизора;
- главни ревизор се не може разријешити услед неусвајања ревизорског извјештаја од стране Народне скупштине, што је било предвиђено претходним законом;
- уводе се одредбе о имунитету и изузећу од одговорности за ревизоре;
- буџет Главне службе за ревизију утврђује се на релацији главни ревизор надлежни одбор Народне скупштине за послове ревизије, што додатно утиче на финансијску независност ревизије;

- располагање буџетским средствима Главне службе за ревизију је у искључивој надлежности главног ревизора;
- уводи се ревизија учинка као посебна врста ревизије у јавном сектору у надлежности Главне службе за ревизију;
- уводи се могућност ревизије годишњих извјештаја Главне службе за ревизију од стране независне ревизорске куће.

Овим законским рјешењима успостављен је свеобухватни обим ревизије јавног сектора, изражена је организациона, функционална и финансијска независност главног ревизора и ангажованих ревизора, веће надлежности, овлаштења и одговорности главног ревизора и елиминисање утицаја Владе и извршне

Страна 40 - Број 115

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Петак, 31. децембар 2004.

Ова одлука ступа на снагу одмах и одмах се објављује у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 326/04
16. децембра 2004. године
Сарајево

Високи представник,
Педи Еншаун, с.р.

ЗАКЉУЧАК

КОЈИМ СЕ ГЕНЕРАЛНОМ РЕВИЗОРУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ НАЛАЖЕ ДА ОБАВИ ПОСЕБНЕ РЕВИЗИЈЕ

Члан 1.

Генерални ревизор Републике Српске (у даљем тексту: генерални ревизор) дужан је извршити посебне ревизије, на основу члана 18. Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 18/99 и 39/03, измењен и допуњен Законом о изменама и допунама Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске донесеним Одлуком Високог представника од 16. децембра 2004. године, у даљем тексту: Закон), у сљедећим организацијама (у даљем тексту: провјераване стране):

1. АД Телеком Српске, Бања Лука, Вука Караџића 6,
2. ЈМДП Електропривреда Републике Српске, Требиње, Обала Луке Вукаловића 3,
3. ЈП НИРС Босански Брод, Босански Брод, Светог Саве 56,
4. АД Жељезнице Републике Српске, Добој, Светог Саве 71,
5. ЈП Српске шуме Републике Српске, Соколан, Романијска 1/3,
6. ЈОДП Српске поште, Бања Лука, Краља Петра Првог Сарајорђевића 616.

Члан 2.

За сваку од провјераваних страна набројаних у члану 1. генерални ревизор је, поред осталог, дужан извјестити о:
- томе да ли су финансијски обрачуни за календарске године 2003. и 2004. састављени и припремљени у складу са релевантним законима;

- томе да ли финансијски обрачуни представљају тачан и непристрасан преглед пословања за календарске године 2003. и 2004. и стања на крају године;

- економичности, ефикасности и рентабилности којима је организација искористила своје ресурсе при обављању својих функција.

Генерални директор извјештаје подноси Народној скупштини Републике Српске.

Члан 3.

У року од 20 радних дана након ступања на снагу овог закључка, генерални ревизор процјенује, на основу члана 15. Закона, накнаде за ревизију потребне за обављање сваке од посебних ревизија наложених у члану 1. овог закључка.

Свака од провјераваних страна дужна је извршити плаћање унапријед 50% накнада за ревизију која се врши у вези са датом провјераваном страном.

Износ накнада за ревизију који се мора платити унапријед плаћа се у року од 15 дана након испостављања рачуна за плаћање.

Износ накнада за ревизију који се плаћа унапријед одбија се од укупног износа накнада који плаћа свака од провјераваних страна након окончања посебне ревизије.

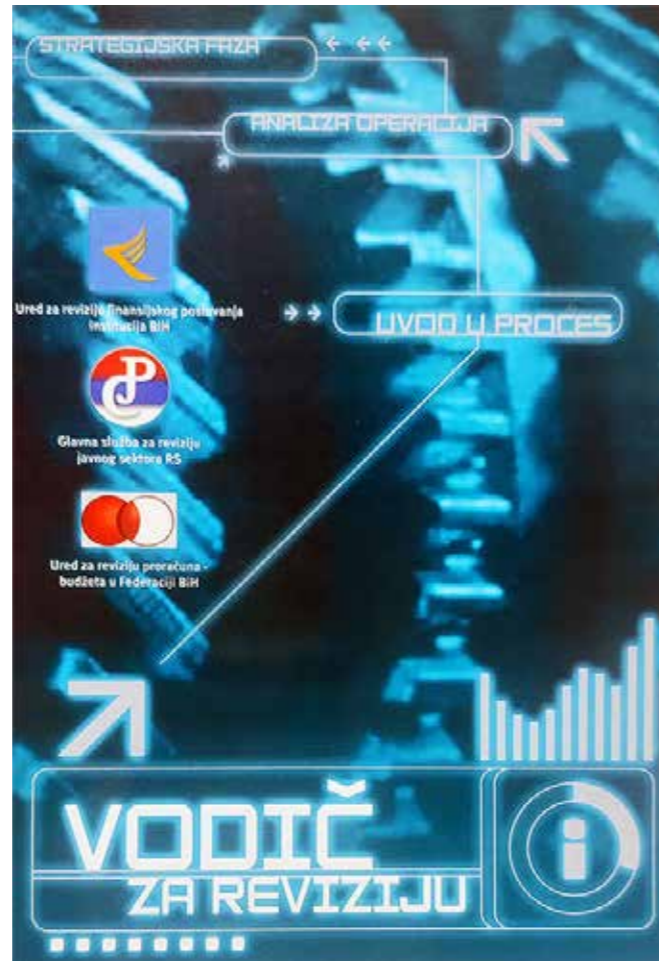
Члан 4.

Овај закључак ступа на снагу одмах и одмах се објављује у "Службеном гласнику Републике Српске".

власти из процеса именовања, опозива главног ревизора и утицаја на његову независност.

Ради побољшања законодавног оквира Народна скупштина Републике Српске је 27. фебруара 2014. године усвојила измјене и допуне Закона о ревизији јавног сектора у Републици Српској (Службени гласник Републике Српске, 20/14), када су прецизиране поједине одредбе које се односе на:

- ближе одређење услова за именовање главног ревизора и замјеника главног ревизора;
- ближе одређење поступања по извјештајима финансијске ревизије;
- ближе одређење поступања по извјештајима ревизије учинка;
- примјена професионалних стандарда и на интерну и екстерну контролу квалитета;
- однос Главне службе за ревизију и органа за провођење закона у поступању по извјештајима ревизије;
- професионални развој и сертификавање екстерних ревизора у јавном сектору.

▲ Изглед насловнице првог Водича за (финансијску) ревизију, 2003. година

ревизори, представници три врховне ревизорске институције у БиХ уз консултантску помоћ Шведске државне канцеларије за ревизију. Радна група за израду водича интензивно је радила у Сарајеву и Бања Луци у току 2002. и 2003. године. Водич је финализиран у марту 2003. године у Штокхолму током посјете ревизора Шведској државној канцеларији за ревизију (SNAO), а потом га је усвојио Координациони одбор институција за ревизију у БиХ. Испред Главне службе за ревизију у изради првог водича за ревизију учествовали су виши ревизори Радмила Тркуља, Олга Ђекановић и Милован Бојић.

▲ Олга Ђекановић, Милован Бојић и Радмила Тркуља са колегама из Канцеларије за ревизију институција Босне и Херцеговине у посјети Шведској државној канцеларији за ревизију, Стокхолм, март 2003. године

До 2015. године у ревизији јавног сектора у Босни и Херцеговини примјењивала су се јединствена методолошка акта у форми водича које је доносио Координациони одбор за ревизију институција за ревизију БиХ а то су били: Водич за финансијску ревизију, Водич за ревизију учинка, Водич за контролу квалитета у финансијској ревизији и Водич за контролу квалитета у ревизији учинка.

Главна служба за ревизију је 2015. године, да би се обезбједила потпуна и досљедна примјена INTOSAI професионалних стандарда, узимајући у обзир измјене и допуне стандарда у погледу основних принципа ревизије јавног сектора, форме и садржаја мишљења главног ревизора, ангажмана ревизије усклађености и поједине смјернице за примјену стандарда, у складу са законом донијела своје ревизијске методологије.

Њима се конкретизује примјена наведених стандарда и омогућава једноставнији и квалитетнији рад ревизора.

Донесене су:

- Методологија за финансијску ревизију;
- Методологија за ревизију учинка;
- Методологија за контролу квалитета.

Промјене у професионалном оквиру међународних стандарда ревизије се прате континуирано и врши се усклађивање методологија, интерних упутстава и смјерница, а најзначајнија се десила 2020. године. Односи се на усклађивање интерних методологија, упутстава и смјерница са концептуалном измјеном INTOSAI оквира из 2019. када је усвојен нови тзв. IFPP оквир, односно Оквир INTOSAI професионалних објава.

Сва праћења, измјене, прилагођавања и имплементација етичког кодекса и методологија ревизорског рада у односу на развој професионалне регулативе (стандарда ревизије) у Главној служби за ревизију се проводе властитим капацитетима.

УСПОСТАВЉАЊЕ И РАЗВОЈ ФИНАНСИЈСКЕ РЕВИЗИЈЕ

Свака државна заједница је сложена цјелина у којој егзистирају различити нивои власти и функционалност такве заједнице се манифестује кроз институције и организације које се често називају јавним сектором. Јавни сектор у Републици Српској обухвата институције законодавне, извршне и правосудне власти, јавну управу и све дјелатности у којима република и јединице локалне самоуправе имају надлежности по основу законских и власничких права, укључујући образовање, здравство, социјалну и пензијско-инвалидску заштиту, јавне службе, агенције и регулаторна тијела, јавна предузећа или друштва са јавним капиталом, природна и културна добра и слично.

Како су институције законодавне власти у ствари представничка тијела на републичком и локалном нивоу њихова улога се огледа и у функционалности цјелокупног јавног сектора, односно успостављању општеприхваћених норми понашања и дјеловања, те механизма контроле и надзора над субјектима који управљају јавним средствима. Један од тих механизма је и ревизија јавног сектора.

Тако позиционирана, ревизија у јавном сектору није сама себи циљ, већ је неодвојиви дио цјелокупног система помоћу ког могу да се открију одступања од прихваћених стандарда и кршења принципа законитости, ефикасности, ефективности и економичности, што омогућава предузимање корективних мјера.

Посматрајући историјат ревизије као механизма контроле и надзора у јавном сектору може се рећи да је ревизија финансијских извјештаја једна од почетних активности у области ревизије јавног сектора како у свијету тако и код нас. Тако и Главна служба за ревизију од свог успостављања до данас, непрекидно проводи ревизију

**ГЛАВНА СЛУЖБА ЗА РЕВИЗИЈУ
ЈЕ ПРВА ВРХОВНА РЕВИЗОРСКА
ИНСТИТУЦИЈА У БИХ КОЈА
ЈЕ ДОНИЈЕЛА СОПСТВЕНЕ
МЕТОДОЛОГИЈЕ, У ПОТПУНОСТИ
АКТУЕЛНЕ И ЗАСНОВАНЕ НА
INTOSAI СТАНДАРДИМА.**

финансијских извјештаја оних субјеката јавног сектора који су законски дефинисани мандатом.

Ипак, као и сама институција, тако је и ревизија финансијских извјештаја, прошла кроз неколико фаза, па се утолико може говорити о развоју ове функције. Први ревизијски ангажмани проведени су 2001. године, а за све ревизорске извјештаје из тог почетног периода је карактеристично да, иако за предмет ревизије имају финансијске извјештаје субјекта или финансијски извјештај о извршењу буџета, не садрже мишљење ревизора. Разлог за то је тадашњи приступ ревизији јер у том периоду значајан број ревидираних субјеката није имао финансијске извјештаје, односно најчешћи налаз ревизора је био да рачуноводство није организовано, (тј. нису у складу са одредбама релевантних закона, стандарда и начела устројене рачуноводствене књиге буџета, главна књига, дневник и помоћне књиге) и тиме нису створени услови за израду финансијских извјештаја о извршењу буџета и услови за финансијско извјештавање.

Управо то говори колико је екстерна ревизија у јавном сектору била потребна у том тренутку и колико је било оправдано оснивање Главне службе за ревизију.

Дакле у првим годинама од успостављања Главне службе за ревизију јавног сектора извјештаји о обављеној ревизији садржавали су детаљне налазе и из тога изведене закључке и препоруке, без израженог мишљења Главног ревизора.

Стога, без лажне скромности, можемо закључити да је у том периоду Главна служба за ревизију дала немјерљив допринос успостављању и развоју ефективног финансијског извјештавања, прихватању норми, принципа и стандарда дефинисаних међународним оквиром, али и остварила утицај на свијест како одговорних лица у субјектима ревизије тако и утицај на општу перцепцију јавности у Републици Српској о значају правовременог, ефективног, на законима и стандардима заснованог финансијског извјештавања од стране свих субјеката јавног сектора, подстичући тако и њихову одговорност и транспарентност у раду.

У јавности се по први пут почело пропитивати на који начин институције троше јавни новац и управљају јавним средствима, а Главна служба за ревизију је постала препознатљива по јавно доступним, на чињеницама и доказима заснованим налазима и датим препорукама.

Као општи циљ спровођења ревизије финансијских извјештаја у складу са међународним стандардима дефинисан је циљ да ревизија повећа степен повјерења које корисници имају у финансијске извјештаје. Ово се постиже на тај начин што (главни) ревизор изражава мишљење о томе да ли су финансијски извјештаји, по свим битним питањима, састављени у складу са примјенљивим оквиром финансијског извјештавања. Народна скупштина Републике Српске је као примарни корисник ревизорских извјештаја и носилац законодавне власти дјеловала као подршка развоју и јачању институције, препознала и закључцима и формално у више наврата подржала улогу и дјеловање Главне службе за ревизију и њену независност, афирмишући на тај начин ревизију јавног сектора као функцију парламентарног надзора.

Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске из 1999. године било је дефинисано да Главни ревизор врши „годишњу ревизију јавних рачуна свих министарстава, судова,

◀ Конференција за штампу главног ревизора, презентација rezultata финансијске ревизије и ревизије учинка, Бања Лука, септембар 2010. године

свих других органа Владе, органа општина, јавних фондова и других јавних институција“, а у наставку се прецизира предмет извјештавања:

- да ли су рачуни испостављени у складу са важећом законском регулативом и да ли су намјенски коришћени;
- да ли годишњи обрачуни одражавају тачан и истинит приказ пословања током године и стање на крају године,
- о ефикасности и успјешности којом су организације користиле своја средства у обављању својих функција.

У тако постављеном оквиру, ревизија јавних рачуна обухватала је поред ревизије финансијских извјештаја и елементе ревизије усклађености и ревизије учинка како их данас познајемо, али то ће прецизније бити формулисано тек новим законским рјешењем из 2005. године.

С порастом очекивања од ревизије јавног сектора, расла је и потреба за материјалним и кадровским јачањем Главне службе за ревизију. Ипак, Главна служба за ревизију као ни остале ВРИ у БиХ нису потпуно самостално могле да развију све потребне капацитете за

На примјер, након разматрања Извјештаја о обављеној ревизији буџетских корисника за 2001. годину, Народна скупштина између осталих донијела је сљедеће закључке:

„НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ПРИХВАТА ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА О ОБАВЉЕНОЈ РЕВИЗИЈИ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА БУЏЕТА И БУЏЕТСКИХ КОРИСНИКА ЗА ПЕРИОД ОД 1. ЈАНУАРА ДО 31. ДЕЦЕМБРА 2001. ГОДИНЕ, УЗ КОНСТАТАЦИЈУ ДА ЈЕ ОСТВАРЕН ЗНАЧАЈАН НАПРЕДАК У ОВОЈ У ОДНОСУ НА ПРЕТХОДНУ ГОДИНУ.“ И

„ПОТРЕБНО ЈЕ ДА СЕ ПРИХВАТЕ И ПРИМИЈЕНЕ СВЕ ПРЕПОРУКЕ КОЈЕ ЈЕ ДАО ГЛАВНИ РЕВИЗОР И ДА МУ СЕ У СМISЛУ ЈАЧАЊА НЕЗАВИСНОСТИ И ОРГАНИЗАЦИОНОГ, КАДРОВСКОГ И МАТЕРИЈАЛНОГ ЈАЧАЊА ГЛАВНЕ СЛУЖБЕ ЗА РЕВИЗИЈУ ДА ПУНА ПОДРШКА.“

потпуну примјену међународних стандарда и ревизијских пракси, тако да је у почетним годинама развоја значајну улогу имала колегијална сарадња са Шведском државном канцеларијом за ревизију. У том периоду (од 1995. до 2003.) SNAO је била предједавајућа INTOSAI одбора за стандарде ревизије, дакле респектабилна и развијена врховна ревизијска институција са капацитетом за пружање пуне подршке развоју ревизије јавног сектора код нас.

Улога SNAO као стратешког партнера ревизијским институцијама у БиХ била је помоћ и подршка у почетним ревизијским активностима и ангажманима, развоју ревизијских капацитета и компетенција, креирању властитих методолошких водича и ревизијских радних докумената карактеристичних за институционални оквир и амбијент земље, али у складу са међународним принципима и стандардима ревизије јавног сектора.

Појам „финансијска ревизија“ улази у примјену након што је Законом о ревизији јавног сектора у Републици Српској дефинисано да ће Главна служба за ревизију:

- у складу са усвојеним ревизорским стандардима прегледати финансијске извјештаје и припадајуће рачуне

институција код којих се врши ревизија, с циљем процјене да ли су извјештаји поуздани и да ли биланси дају истините показатеље о извршењу буџета

- и процијенити да ли се примјењују прописи, да ли се средства користе за одговарајуће намјене и оцијенити финансијско управљање, функцију интерне ревизије и системе интерне контроле.

Ревизија усклађености се обавља тако што се оцјењује јесу ли активности, финансијске трансакције и информације у сваком битном погледу у складу с мјеродавним прописима којима се субјект ревизије руководи у свом раду.

У Републици Српској се проводи (процјена у вези са примјеном прописа, намјенским коришћењем средстава, и финансијским управљањем) у комбинацији са ревизијом финансијских извјештаја (да ли су поуздани и да ли дају истините показатеље), чинећи тако свеобухватан ангажман који називамо финансијска ревизија.

◀ Олга Бекановић, Радмила Тркуља и Милован Бојић у посјети Шведској државној канцеларији за ревизију, Стокхолм, март 2003. године

Међутим, ревизија усклађености, како је данас познајемо није увијек имала јасне контуре и није је у потпуности било могуће развијати одвојено од ревизије финансијских извјештаја.

По својој дефиницији, ревизија усклађености је независна оцјена којом се утврђује је ли дати предмет ревизије у складу с мјеродавним прописима који су одређени као критеријуми.

Као таква, ревизија усклађености може да се проводи у комбинанцији са ревизијом финансијских извјештаја или са ревизијом учинка, или као самостални ревизијски ангажман.

Са почетком апстраховања ревизије усклађености као ангажмана који је донекле шири од процјене поузданости финансијских извјештаја, од 2005. године се у мишљењу главног ревизора користе сљедеће формулације:

”

Извршили смо ревизију финансијског извјештаја Министарства за 2005. годину, те ревизију усклађености пословања Министарства са законским и другим важећим прописима.“, те даље

„Наша одговорност је да изразимо мишљење на основу ревизије коју смо обавили, о томе да ли финансијски извјештај одражава тачан и истинит приказ пословања током године и стања на крају године, те да ли је поштована законска и друга важећа регулатива.“, као и:

„По нашем мишљењу финансијски извјештај истинито и објективно по свим материјално значајним аспектима приказује финансијско стање Министарства на дан 31.12.2005. године, резултате његовог пословања у 2005. години и извршење

буџета за 2005. годину. Пословање Министарства је у свим важнијим сегментима усклађено са законским и другим важећим прописима.“

Од 2009. године поднаслов „Мишљење“ садржи два пасуса, један који се односи на финансијске извјештаје и други који је везан за усклађеност пословања и то је, на примјер, изгледало овако:

”

„По нашем мишљењу, финансијски извјештаји Министарства, по свим битним питањима приказују истинито и фер стање имовине и обавеза на дан 31. децембра 2010. године, резултат пословања и извршење буџета за годину која се завршава на тај дан, у складу са Међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор и Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Финансијско пословање Министарства у 2010. години је, осим за наведено у претходним пасусима, било у свим материјално значајним аспектима усклађено са надлежном законском и другом правном регулативом.“

Од 2015. године примјењује се одвојено Мишљење главног ревизора о финансијским извјештајима и Мишљење о усклађености, чиме је створена могућност да се тачно препознају они недостаци (ревизорске квалификације) које су утицале на једно или друго мишљење ревизора, да се у резимеу датих препорука препоруке класификују у двије групе, те да се наведу прописи који су коришћени као критеријуми ревизије усклађености.

Све ове промјене су посљедица и резултат прилагођавања промјенама у INTOSAI стандардима и одговарајућим смјерницама. У сваком случају битно је знати да је ревизија

◀▲ Радна атмосфера у Сектору за финансијску ревизију

усклађености ангажман карактеристичан за ревизију јавног сектора, а може, зависно од одређених ВРИ и законског рјешења, да се проводи одвојено или у комбинанцији са ревизијом финансијских извјештаја или ревизијом учинка.

У организационом смислу за ревизију је карактеристично да се за сваки ревизијски ангажман формира ревизорски тим којег чине најмање два и више ревизора различитог нивоа компетенција, од којих је један вођа тима. Такав начин рада омогућава организациону самосталност и одговорност ангажованих ревизора за комплетан процес ревизије почев од фазе планирања до публикавања коначног ревизорског извјештаја. Како је и претходно поменуто, Главна служба за ревизију је почела са три

трочлана ревизорска тима, да би данас (на почетку 2024. године) Сектор финансијске ревизије имао 18 активних ревизорских тимова оспособљених за провођење ревизије финансијских извјештаја и ревизије усклађености.

Иначе, организација Главне службе за ревизију по секторима је уведена 2007. године, када је (између осталих) формиран Сектор за финансијску ревизију (са канцеларијама у Бањалуци и Бијељини) који је био организован у три одјељења и то: за ревизију буџета и фондова; за ревизију општина и градова и за ревизију јавних предузећа и других правних лица, а у оквиру сваког одјељења формиран су ревизијски тимови. Ипак, организација по одјељењима по типу ревидираних субјеката кроз

неколико година се показала као прилично ограничавајућа и нефлексибилна, тако да у правилницима о унутрашњој организацији и систематизацији који су услиједили није било подјеле на одјељења како је то првобитно замишљено.

У наредном периоду Сектор финансијске ревизије је јачао и растао како стручно тако и бројчано, те је и данас то највећа организациона јединица која носи највећи број ревизијских ангажмана. Почетком 2024. године у Сектору финансијске ревизије је

финансијске ревизије, а стручни савјетници за методологију и контролу квалитета су такође раније били финансијски ревизори. Осим тога, није занемарљиво истаћи да су финансијски ревизори из Главне службе заузимали или заузимају кључне руководне позиције у другим ВРИ, као што је мјесто бившег замјеника Генералног ревизора Канцеларије за ревизију институција БиХ (Божана Трнинић) и мјесто бившег и актуелног председника Државне ревизорске институције Републике Србије (Душко Пејовић).

За финансијску ревизију коју проводи Главна служба за ревизију највећи изазови се налазе у стратешком и годишњем планирању ревизија и ревизијских ангажмана, узимајући у обзир законом дефинисане рокове и лимитиране ресурсе, односно број ревизора и потребно вријеме.

Кључни принцип и темељни захтјев успоставе сваке државне ревизије представља њена независност. Врховна ревизорска институција која не поступа у складу са овим захтјевом не задовољава стандарде, при чему је потребно да ова независност има упориште у закону. У Републици

Српској је законски на задовољавајући начин и у складу са најбољим европским праксама дефинисана организациона, функционална и финансијска независност Главне службе за ревизију. Међутим, с обиром на то да је институција формирана као дио парламентарног модела контроле, односно у функцији је парламентарног надзора, независност како је дефинисана законом и стандардима не значи потпуно слободу у избору субјеката ревизије.

Наиме, Главна служба за ревизију је законом овлашћена да врши ревизију код корисника прихода буџета Републике Српске, буџетских

◀ Председник Републике Српске др Милан Јелић са ревизорским тимом финансијске ревизије 2007. године – презентација извјештаја (слијева на десно: Зорана Тодоровић, Олга Ђекановић, др Милан Јелић, Рената Куџет и Мирко Стојић)

▲ У Бањалуци, јануар 2011. године, с лијева на десно: Бошко Чeko, главни ревизор; Душко Пејовић, руководилац Одјељења финансијске ревизије у Бијељини и Олга Ђекановић, руководилац Сектора финансијске ревизије

запослено 47 лица и то руководилац сектора и ревизори различитог нивоа - виши ревизор, ревизор, млађи ревизор и асистент ревизора. Руководилац Сектора за финансијску ревизију је од 2007. до септембра 2016. била Олга Ђекановић, а од октобра 2016. до данас Љиљана Форца.

Битно је нагласити да су из Сектора финансије ревизије потекли или израсли и други ревизијски сектори, бивши и садашњи чланови менаџмента наше или других ВРИ. Тако је језгро и први ревизорски тим ревизије учинка био формиран у потпуности од дотадашњих ревизора

и ванбуџетских фондова, јединица локалне самоуправе, јавних предузећа и других правних лица и агенција које је основала Република Српска и која има директан или индиректан власнички удио у њима. Како набројано чини готово 1150 активних субјеката сваке године, није тешко закључити да капацитети ревизорске институције никада неће бити довољни да се годишње проводи ревизија свих субјеката.

Ипак, Народна скупштина као законодавац је обавезала Главну службу за ревизију да сваке године проведе финансијску ревизију и да изрази мишљење о Консолидованом финансијском извјештају за кориснике буџета Републике Српске, као и да сваке године обавезно проведе финансијску ревизију код Народне скупштине Републике Српске, Вијећа народа, Службе Председника Републике Српске, Генералног секретаријата Владе и министарстава, Пореске управе Републике Српске и четири фонда обавезног социјалног осигурања.

Ревизија Консолидованог годишњег финансијског извјештаја за кориснике буџета Републике обухвата значајне сегменте буџета, буџетског и трезорског пословања (приходи буџета Републике, унутрашњи и спољни дуг, финансијске трансакције, инвестиције,

итд.) који се не сусрећу код појединачних буџетских корисника, а обухвата и значајне налазе из свих појединачних извјештаја о ревизији буџетских корисника. Осим тога, обавеза је да се сваке године проведу ревизије одређеног броја јединица локалне самоуправе и јавних предузећа.

Сваке године, Главна служба за ревизију припрема годишњи план ревизијских ангажмана ког доставља Одбору за ревизију Народне скупштине Републике Српске који, у складу са својим надлежностима и по потреби може да захтијева од Главне службе за ревизију да изврши посебне ревизије.

Проводећи раније набројане, тзв. обавезне финансијске ревизије сваке године, Главна служба за ревизију ангажује значајне људске ресурсе, али и вријеме, јер су сви ови ангажмани дефинисани у одређеним законским роковима. Ипак, ови ревизорски извјештаји могу бити добар показатељ кретања и позитивног доприноса Главне службе за ревизију благовременом, ефективном, на законима и стандардима заснованом финансијском извјештавању Народне скупштине Републике Српске. При томе, треба имати у виду да ревизија јавног сектора није репресивног карактера, односно нема механизме и начин за санкционисање

◀ Предсједник Републике Српске др Рајко Кузмановић са ревизорским тимом финансијске ревизије 2009. године – презентација извјештаја (слијева на десно: Дарко Милиновић, Мирјана Радановић, Љиљана Форца, др Рајко Кузмановић)

ревидираних субјеката, већ Народна скупштина као законодавац индиректно и директно може да утиче на понашање одговорних лица и институција.

Илустрације ради, мишљење о Консолидованом финансијском извјештају за кориснике буџета Републике Српске је у прве четири године (2002. - 2005. године) било негативно, за 2006. годину и надаље мишљење са резервом (по оба основа), а од 2020. године тренд показује да је мишљење о финансијским извјештајима са резервом, док је мишљење о усклађености позитивно.

Резултате свога рада финансијска ревизија континуирано презентује путем појединачних и годишњих (збирних) извјештаја који су јавно доступни свим заинтересованим корисницима. Тако је од првих ревизија финансијских извјештаја, па до краја 2023. године публиковано 2.178 извјештаја финансијске ревизије, укључујући поред ревизије финансијских извјештаја и оне о усклађености и о провјери статуса датих препорука.

Сликовито, то значи просјечно 95 извјештаја главног ревизора годишње током 23 године. Иако су извјештаји о ревизији основни начин на који Главна служба за ревизију саопштава резултате ревизије свим релевантим актерима, одговорним лицима и широј јавности, битно је имати у виду да број извјештаја, то јест квантитет сам по себи не

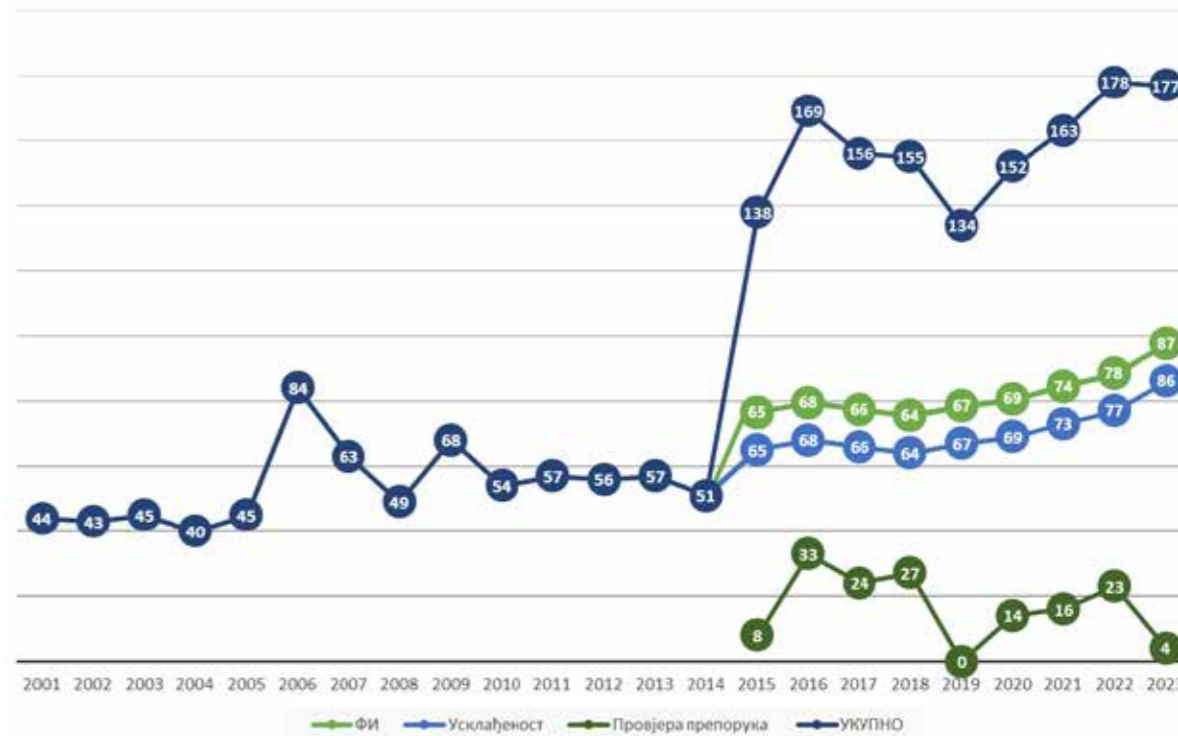
може бити мјера успјешности, уколико није садржајно, односно квалитативно допринио постизању циљева због којих се ревизија проводи.

Поред саопштавања мишљења главног ревизора, које може бити позитивно, негативно, са резервом или се ревизор може уздржати од давања мишљења, сврха извјештаја финансијске ревизије је и да олакшају праћење и корективне мјере. У том смислу, могли би се анализирати ревизорски извјештаји сваког појединог субјекта и утврдити напредак кроз смањење броја грешака у финансијским извјештајима или неусклађености, те у степену провођења ревизорских препорука.

Генерално, допринос ревизије јавног сектора институционализоване у Главној служби за ревизију огледа се у утицају који је ревизија имала у успостављању и одржавању оквира финансијског извјештавања за све кориснике јавних средстава, ако имамо у виду да у почетку већина субјеката из јавног сектора није имала финансијске извјештаје или они нису били комплетни, упоредиви или сачињени у складу са дефинисаним стандардима. Затим, у погледу идентификовања, пописивања, евидентирања и процјене имовине у посједу субјеката из јавног сектора, а нарочито евидентирања обавеза може се слободно рећи да је улога Главне службе за ревизију била кључна.

Само континуираним и унакрсним инсистирањем, путем ревизорских препорука,

Извјештаји главног ревизора из домена финансијске ревизије по годинама објављивања

да се идентификује, евидентира и вреднује стална финансијска и нефинансијска имовина, потраживања и обавезе, дошло се до тога да се биланси ревидираних субјеката и у коначници биланс Републике Српске могу сматрати комплетним, у највећој могућој мјери. Фокусирањем на поштовање правила дефинисаних законима о буџетском систему и извршењу буџета, ревизија јавног сектора је допринијела већој одговорности у погледу планирања и извршења буџета, али и појединачној одговорности и транспарентности у смислу стварања и измирења обавеза, наплате потраживања и алокације прихода и расхода.

Кроз ревизорске извјештаје и препоруке које су дате за све године рада финансијске ревизије унапријеђене су рачуноводствене политике и финансијско извјештавање, значајан дио имовине је евидентиран у пословним књигама институција јавног

сектора, а одговорност институција у смислу примјена закона и друге регулативе из области планирања и извршења буџета, јавних набавки и запошљавања је знатно унапријеђена.

На то све указује и чињеница да је у области јавне управе Републике Српске све мање извјештаја са негативним мишљењем и мишљењем са резервом, а преовладавају позитивна мишљења и за финансијске извјештаје и за усклађеност. Данас ревизорски извјештаји заинтересованим странама дају много више информација о раду субјеката ревизије и помажу у доношењу значајних одлука.

УСПОСТАВЉАЊЕ И РАЗВОЈ РЕВИЗИЈЕ УЧИНКА

Ревизија учинка као посебна врста ревизије у надлежности врховних ревизијских институција уводи се у мандат Главне службе за ревизију 2005. године Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске. На тај начин Главна служба за ревизију се сврстава у ред врховних ревизијских институција које имају мандат да проводе свеобухватан обим ревизије (ревизија финансијских извјештаја, ревизија усклађености и ревизија учинка).

Успостављање ревизије учинка се одвијало у не баш повољним политичким и економским околностима, уз изражено присуство и утицај међународних организација, у условима недовољног разумијевања улоге, мандата и позиције Главне службе за ревизију и још недовољно развијене и афирмисане финансијске ревизије. У извјештају СИГМЕ о првом колегијалном прегледу врховних ревизијских институција Босне и Херцеговине из 2005. године, изражава се резерва у погледу успостављања ревизије учинка у БиХ.

”

„Разумијели смо да ће ВРИ успоставити ревизију учинка у 2005. години и да ће потпуно профункционалисати у 2006. години. Поздрављамо овај корак напријед, али истовремено изражавамо бојазан да је ово превелики корак који се прави прерано. У садашњој фази институционалног развоја колеге (консултанци Шведске државне канцеларије за ревизију) предлажу, како би се остварио успјешан резултат, да се ревизија учинка уводи по фазама, почевши од обуке једног ревизијског тима који би провео прву пилот ревизију учинка уз подршку вањских консултаната, а потом да се оспособи други ревизијски тим. За овај процес

◀ Дарко Пејић, Роса Умићевић и Милован Бојић (с лијева на десно), тим за ревизију учинка који је провео први ревизијски ангажман ревизије учинка у Републици Српској и Босни и Херцеговини

биће потребно неколико година, али он:

- Гарантује постепен развој ревизије учинка;
- Не захтијева превише ресурса;
- Пружа шансе да ВРИ израсту у институције са добром националном и међународном репутацијом.“

Упркос присутним резервама доноси се у то вријеме храбра, а вријеме ће показати и реална и рационална одлука о успостављању ревизије учинка и иста је инкорпорирана у Закон о ревизији јавног сектора Републике Српске. Као први званични догађај који се односи на ревизију учинка био је у јуну 2005. године на Влашићу (постојале су и преходне активности на почетним обукама менаџмента и ревизора о ревизији учинка), када су представници Шведске државне канцеларије за ревизију одржали презентацију, о потреби увођења ревизије учинка, представницима законодавне и извршне власти и представницима врховних ревизорских институција у Босни и Херцеговине.

Ступањем на снагу закона стварају се формално-правне, организационе, персоналне и материјално-финансијске претпоставке за организовање ревизије учинка. Формира се први тим за ревизију учинка који су чинили Милован Бојић, вођа тима, Роса Умићевић и Дарко Пејић чланови тима. Овај тим, уз консултантску подршку Шведске државне канцеларије за ревизију, планира и проводи прву ревизију учинка „Регистрација радњи занатско предузетничке дјелатности“. Први извјештај ревизије учинка, који се односи на поменути ревизију, у Републици Српској који је и први извјештај ревизије учинка у Босни и Херцеговини публикован је у јулу 2007. године.

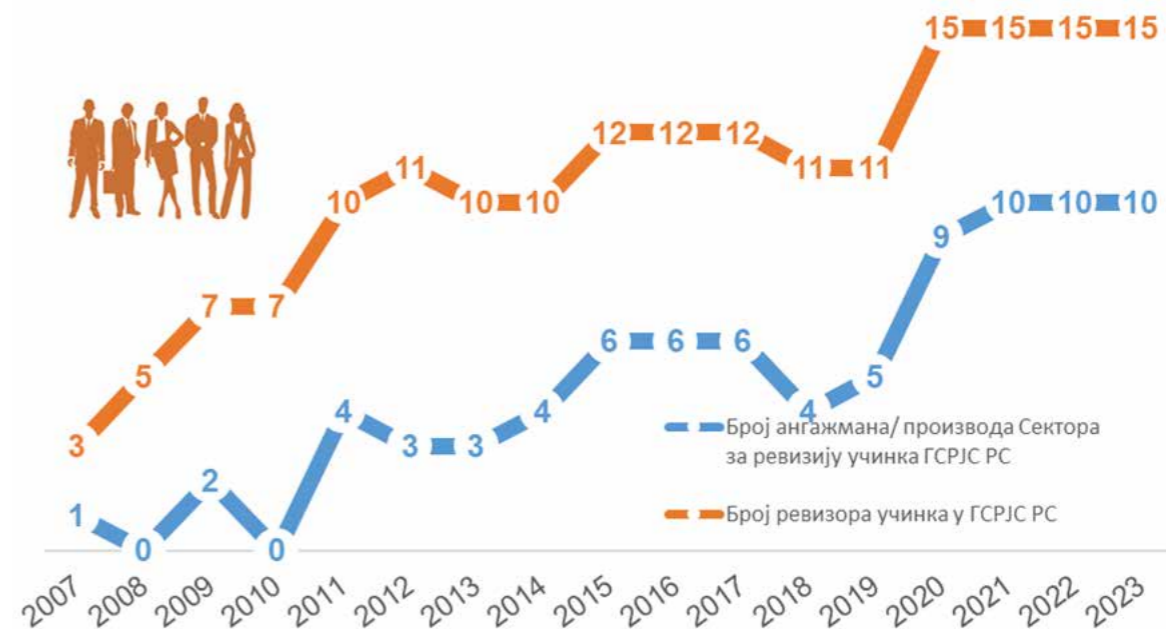
Руководилац Сектора ревизије учинка од успостављања ревизије учинка (2006. година) до данас је др Милован Бојић.

У успостављању и развоју ревизије учинка у Републици Српској посебну улогу је имала Шведска државна канцеларија за ревизију као респектабилна врховна ревизорска институција са развијеном и

◀ Елизабет Карлслунд,
Бошко Чеко, Тони
Англеруд, Биљана
Башић, Милован Бојић,
Бања Лука, април
2008. године

РАЗВОЈ РЕВИЗИЈЕ УЧИНКА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ КРЕТАЊЕ БРОЈА РЕВИЗОРСКОГ ОСОБЉА И БРОЈА РЕВИЗИЈСКИХ АНГАЖМАНА

▲ Преглед броја ангажованих ревизора учинка и производа ревизије учинка (извјештаји о проведеним ревизијама учинка и извјештаји о проведеним накнадним прегледима)

препознатљивом праксом ревизије учинка у међународним оквирима. Посебно треба поменути тим консултаната Тони Англеруд, Горан Арнел и Елизабет Карлслунд.

Ревизија учинка је расла и развијала се од једног ревизорског тима (три ревизора учинка) и једног ревизорског производа 2007. године до седам ревизорских тимова (15 ревизора учинка) са 10 ревизорских ангажмана 2023. године. Преглед броја ангажованих ревизора учинка и броја производа ревизије учинка показује да је функција ревизије учинка расла и развијала се у дужем временском периоду, у континуитету и постепено.

Главна служба за ревизију је до краја 2023. године провела 65 ревизија учинка и 18 накнадних прегледа односно укупно 83 ревизијска ангажмана у којима се бавила темама од посебног друштвеног и националног интереса као што су пронаталитетне мјере, превенција од природних и других непогода (поплаве, пожари, противградна заштита), коришћење природних ресурса, питања безбједности саобраћаја на путевима али и темама карактеристичним за управљање јавним сектором и јавним финансијама као што су управљање задужењима и дугом, порески дуг, управљање јавним набавкама, управљање имовином и управљање буџетом.

Ревизија учинка се такође бавила темама од посебног интереса за грађане као што су комуналне дјелатности и услуге, административне услуге, образовање, запошљавање, здравствена, социјална и дјечија заштита, инфраструктурни пројекти, заштита природе и животне средине. Ревизијски ангажмани ревизије учинка са тематиком битном за грађане омогућавају да Главна служба за ревизију оствари своју улогу у складу принципом INTOSAI P-12 Вриједности и користи од ВРИ – покретање промјена у животима грађана.

Проводећи 83 ревизијска ангажмана ревизори учинка су посјетили око 1400 институција јавног сектора (неке по неколико пута у различитим ревизијама) и том приликом разговарали са око 4000 лица на различитим позицијама, улогама и надлежностима и различитог радног и професионалног искуства.

Посебна карактеристика ревизије учинка је организовање и провођење фокус група као механизма обезбјеђења квалитета и презентовања налаза ревизије учинка. Главна служба за ревизију је провела преко 50 фокус група, у којима је учествовало око 1100 представника јавног сектора Републике Српске, пословне, академске заједнице, невладиних и међународних организација,

које су омогућиле организовану и професионалну расправу-дебату о одређеним значајним друштвеним питањима које су биле предмет ревизије учинка.

Ревизори учинка су лица различитих струка, профила и занимања. Доминантно су то дипломирани економисти са економским факултетом, али и дипломанти са факултета политичких наука, филозофског факултета, природно-математичког факултета, правног факултета.

Међу ревизорима се налазе три доктора наука, шест магистара и мастера наука, као и ревизори са различитим професионалним сертификатима, укључујући овлашћене ревизоре, овлашћене рачуновође, овлашћене интерне ревизоре и рачуновође форензичаре., овлашћених интерних ревизора и рачуновођа форензичара. Посебно је значајно да пет ревизора има сертификат о завршеној обуци за ревизоре

учинка Шведске државне канцеларије за ревизију, а два ревизора сертификате за ревизоре учинка у овиру професионалне обуке коју проводи INTOSAI развојна иницијатива. У структури Сектора ревизије учинка постигнута је и потребна родна равноправност - девет мушкараца и седам жена.

Посебност ревизије учинка у односу на друге ревизије је комуникација и са лицима која нису из организационе структуре јавног сектора као што су корисници подстицаја и концесија, инвеститори, предузетници, послодавци, пољопривредни произвођачи, извођачи радова и добављачи, корисници и пружаоци комуналних услуга, корисници здравствене заштите, социјалне категорије, хранитељске породице, вишечлане породице, корисници јавне имовине, студенти, учесници у саобраћају.

Фотографије из марта 2008. године и марта

◀ Учесници прве фокус групе, презентација налаза ревизије учинка „Регистрација радњи занатско-предузетничке дјелатности“ Бања Лука, март 2007. године.

Учесници 50. фокус групе, презентација налаза ревизије учинка „Функционисање система за управљање комуналним отпадом“ Бања Лука, септембар 2023. године. ▶

▲ Тим за ревизију Бранко Сладојевић и Владимир Кременовић на терену у ватрогасној јединици приликом праћења провођења препорука ревизије учинка „Техничко опремање ватрогасних јединица“, Требиње, август 2023.

2023. године на најбољи начин показују раст капацитета ревизије учинка у Републици Српској и Босни и Херцеговини у периоду од 2008 до 2023. године, али уз континуирану потребу да се размјењује знање, праксе и искуства у функцији додатне афирмације ревизије учинка.

Резултати ревизије учинка су примарно представљени путем ревизорских извјештаја који су јавни документи доступни на интернет страници Главне службе за ревизију. Од јула 2007. па до краја 2023. године дистрибуисани су на око 1200 адреса различитих институција јавног сектора Републике Српске.

У почетку се о њима додатно извјештавало путем саопштења за јавност које је пратило сваки извјештај и повременим конференцијама за медије како би се на тај начин информисала јавност о новој врсти ревизије коју проводи Главна служба за ревизију. Било је и примјера да су организоване конференције за медије на којима су главни ревизор, ревизорски тим заједно са представницима министарства или владиних институција заједнички говорили о резултатима ревизије.

Користе се и други начини презентације рада попут конференција, семинара, научних и стручних панела, форума, обука посланика, одборника, рачуновођа, ревизора и путем консултација са представницима комисија и радних група које се формирају ради рјешавања одређених питања који су били предмет ревизије учинка.

Шта о ревизијским ангажманима ревизије учинка каже SIGMA у колегијалном ревизијском прегледима, а шта кажу представници институција које су били обухваћени ревизијом укратко је наведено у наставку.

SIGMA 2012. године, седам година након изражене резерве о успостављању ревизије учинка. истиче да “Развој ревизије учинка слиједи приступ корак по корак, постепено градећи способност и искуство. Ревизија учинка је достигла задовољавајући професионални ниво. До сада су сви извјештаји имали одређене ефекте, иако нису проведене све препоруке. Ревизију учинка цијене институције, парламентарни

▲ Први тимови ревизије учинка врховних ревизорских институција у Босни и Херцеговини на заједничкој обуци, Бања Лука, март 2008. године

▲ Додјела сертификата ревизорима учинка у Шведској државној канцеларији за ревизију, Стокхолм, 2009. године

одбори и медији. Овај позитивни профил ревизије учинка је средство за ВРИ у смислу даљег развоја овакве врсте ревизије.“

SIGMA у Извјештају о професионалној оцјени рада ВРИ у БиХ из 2020. године у дијелу који се односи на ревизију учинка износи општи став „Процес ревизије учинка у све четири канцеларије за ревизију у Босни и Херцеговини слиједи објаве које је дао INTOSAI“.

▲ Учесници заједничке обуке ревизора учинка врховних ревизорских институција Босне и Херцеговине и Државне ревизорске институције Србије, Бања Лука, март 2023. године

”

„МИНИСТАРСТВО НЕМА ПРИМЈЕДБИ НА НАЦРТ ИЗВЈЕШТАЈА, „ЕКОНОМИЧНОСТ И ЕФИКАСНОСТ УПОТРЕБЕ СЛУЖБЕНИХ ВОЗИЛА У ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“, СМАТРАМО ДА ЈЕ ИСТИ УКАЗАО НА СВЕ НЕДОСТАТКЕ И ПРОБЛЕМЕ У ОВОМ СЕГМЕНТУ ПОСЛОВАЊА СВИХ ИСПИТАНИКА, ДА ЈЕ РЕВИЗИЈА У ЦЈЕЛОСТИ ПОКАЗАЛА ДА СЕ ТРОШКОВИ МОГУ СВЕСТИ НА МАЊУ МЈЕРУ И ДА У ЦИЉУ ЕКОНОМИЧНОСТИ И ЕФИКАСНОСТИ ТРЕБА ОТКЛОНИТИ СВЕ НЕДОСТАТКЕ КОЈИ СУ КОНСТАТОВАНИ У НАЦРТУ ИЗВЈЕШТАЈА“

– Извод из коментара Министарства рада и борачко инвалидске заштите, 2016. година

”

„ЖЕЛИМО ДА ИСТАКНЕМО ДА СУ ВАШЕ ПРЕПОРУКЕ КОЈЕ СЕ ТИЧУ УСПЈЕШНОГ ЗБРИЊАВАЊА И ЗАШТИТЕ ДЈЕЦЕ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА УПУЂЕНЕ МИНИСТАРСТВУ ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ, ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ И ЦЕНТРИМА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ОМОГУЂАВАЈУ ИСТОВРЕМЕН РАД НА РЈЕШАВАЊУ КЉУЧНИХ ПИТАЊА КОЈА СЕ ТИЧУ ЗБРИЊАВАЊА И ЗАШТИТЕ ДЈЕЦЕ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА“

- Извод из коментара Центра за социјални рад Бања Лука, 2019. година

”

„МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ ЈЕ РАЗМАТРИЛО НАЦРТ ИЗВЈЕШТАЈА РЕВИЗИЈЕ УЧИНКА ПОД НАЗИВОМ „ИЗГРАДЊА И ОДРЖАВАЊЕ ОБЈЕКТА КУЛТУРЕ“, ТЕ ВАС У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 20. ЗАКОНА О РЕВИЗИЈИ ЈАВНОГ СЕКТОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ОБАВЈЕШТАВАМО ДА МИНИСТАРСТВО НЕМА ПРИМЈЕДБИ НА НАЦРТ ИЗВЈЕШТАЈА.

КОРИСТИМО ПРИЛИКУ ДА ВАМ СЕ ЗАХВАЛИМО НА ИЗУЗЕТНО КОРЕКТНОМ И ПРОФЕСИОНАЛНОМ РАДУ. ОВАКАВ ОДНОС И РАД ЈЕ ОД ВЕЛИКЕ ПОМОЋИ МИНИСТАРСТВУ У СМISЛУ УНАПРЕЂЕЊА РАДА, НАРОЧИТО У ТРЕНУТКУ КАДА СЕ НАЛАЗИМО У ФАЗИ ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА НАРЕДНИ ПЕРИОД.“

- Извод из коментара Министарства просвјете и културе, 2022. година

▲ Конференција за штампу, презентација Извјештаја ревизије учинка „Систем издавања урбанистичких сагласности, одобрења за грађење и одобрења за употребу“, март 2012. године. Главни ревизор Бошко Чeko и в.д. министра за грађевинарство, урбанизам и екологију Маида Ибришагић Хрстић

У дијелу извјештаја који се односи на извјештаје истиче „Извјештаји о ревизији учинка, које су сачиниле канцеларије за ревизију, а које смо прегледали, указују на генерално добру структурираност, у складу са међународним стандардима. Извјештаји су добро састављени, и опште говорећи, показују добро размијевање подручја које се ревидира, а образложење закључака је разумљиво“.

Институције које су биле обухваћене ревизијом учинка у повратним коментарима након проведене ревизије учинка афирмативно су се изражавале о темама које су биле предмет ревизије и о извјештајима ревизије учинка.

Тематика ревизије, разноврсност послова, услови и околности рада, чињеница да ревизија учинка може да понуди нову додатну вриједност за грађане, институције и друштвену заједницу су кључни за атрактивност ревизије учинка и позива ревизор учинка.

Настајање, развој, промоција и афирмација ревизије учинка у Републици Српској омогућила је додатну видљивост и препознатљивост Главне службе за ревизију у окружењу и један нови поглед и једну нову димензију ревизије јавног сектора.

ПОДРШКА РЕВИЗИЈСКИМ ПРОЦЕСИМА

Контрола квалитета у ревизији

Кључни изазов са којим се суочавају све ревизијске институције, па тако и Главна служба за ревизију је досљедно осигурање високог квалитета ревизија и свих других активности. Квалитет рада којег обављају ревизори и ревизијске институције утиче на њихов углед и кредибилитет, а на крају и на њихову способност да испуне све задатке предвиђене мандатом, па је због тога неопходно да систем квалитета буде уграђен у извршавање радних активности од планирања до израде извјештаја, тј. да буде дио стратегије, културе, политика и процедура, а не да буде додатни процес који се обавља тек након израде извјештаја.

Први формални интерни акти који се искључиво односе на начин, поступке и процедуре у обављању интерне контроле квалитета било је Упутство о интерној контроли квалитета из 2004. године. Тада су дефинисани поступци контроле квалитета на нивоу ревизорског тима, на нивоу пројекта и на нивоу менаџмента, који су се одвијали примјеном одговарајућих водича и методологија, примјеном и одобравањем упитника у свакој од ревизијских фаза, примјеном контролних листи контроле и процјене, међусобном размјеном документације у оквиру ревизорских тимова, контролом нацрта извјештаја и коначног извјештаја о обављеној ревизији од стране ревизора координатора и формирањем посебних комисија за контролу квалитета извјештаја и ревизорске радне документације.

У Главној служби за ревизију од њеног настанка до данас, сходно Закону, примјењују се релевантни међународни стандарди ревизије за јавни сектор који садрже и одређене строге, стандардима дефинисане елементе у погледу постизања

и континуираног одржавања квалитета ревизијског рада и ревизијских „производа“. Контрола квалитета је, уз етику и независност, ревизијски ризик, материјалност, комуникацију и документовање ревизијског рада и просуђивања, успостављена као један од основних принципа ревизије јавног сектора који се без разлике односе на све врсте ревизије и ревизијских ангажмана. Као такви, принципи квалитета и осигурања квалитета су уграђени у све ревизијске активности, професионално поступање и понашање ревизора и свих других који су непосредно или посредно укључени у ревизијски процес.

У Главној служби за ревизију систем контроле квалитета успостављен је на нивоу појединачних ангажмана и на нивоу институције. Контрола квалитета на нивоу појединачних ангажмана је осигурана од стране ревизора (вође тимова) и средњег менаџмента (руководиоци сектора финансијске ревизије и ревизије учинка). На нивоу ревизијског тима, кроз праћење и досљедно провођење сукцесивних фаза и корака у сваком ревизијском ангажману и примјену ревизијских процедура дефинисаних Методологијом за финансијску ревизију, Методологијом ревизије учинка и Методологијом за контролу квалитета постиже се тзв. „квалитет из прве“, односно онај ниво квалитета за који сви чланови ревизијског тима гарантују својим професионалним и стручним знањем и то документују тако да ревизијска документација буде довољна

„да омогући искусном ревизору, без претходног знања о ревизији, да разумије: природу, вријеме и обим проведених ревизијских поступака, резултате тих поступака, укључујући и прикупљене ревизијске доказе и значајна питања до којих се дошло током ревизије, закључке донесене у вези с тим питањима као и професионална просуђивања при доношењу тих закључака“.

Поред контролних поступака уграђених у редовне активности ревизијског тима, континуирано се проводи управљање,

надзор и усмјеравање свих ревизијских тимова, у складу са претходно поменутих методологијама, а с циљем да се институционално обезбједи испуњење стратешких и планских активности Главне службе за ревизију, благовремено и квалитетно извјештавање о проведеним ревизијама, уз ревизијске извјештаје који су у складу са датим околностима.

Од 2018. године у Главној служби за ревизију успостављен је Сектор за развој, методологију и контролу квалитета који је произашао је из Одјељења за планирање, развој и процјену квалитета које је организационо дефинисано 2011. године, а од 2015. године функционисало као Одјељење за контролу квалитета. Руководилац овог Сектора је др Рената Чајић Кужет.

Запослени у овом сектору су професионални ревизори који не учествују ревизијским ангажманима, већ сходно међународним ревизорским стандардима и у складу са најбољим праксама проводе тзв. „врѹће“ и „хладне“ прегледе, односно прегледе ревизорског рада у току саме ревизије или накнадно, по њеном завршетку. Оваква пракса омогућава да се унутар саме ревизијске институције уочавају и отклањају евентуална одступања од прописаних ревизијских поступака, да се идентификују области гдје је потребно ажурирати или допунити методолошке приручнике, смјернице и обрасце како би се извршило усклађивање са стандардима или подручја која захтијевају додатну едукацију ревизијског особља како би се примијениле нове процедуре, технике или најбоља пракса. Сваки контролни преглед има карактеристике тзв. колегијалних прегледа, о њима се сачињавају извјештаји, а тамо гдје је то потребно дају се препоруке за побољшање.

Што се тиче екстерне оцјене рада, у протеклом периоду је SIGMA извршила професионалну оцјену рада (Peer Review) врховних ревизијских институција у БиХ, три пута и то: 2005, 2012. и 2020. године.

У Извјештају SIGMA-е из новембра 2020. године (који се односи на све ВРИ у БиХ) у извршном резимеу између осталог стоји: „Резултат ове професионалне оцјене рада показује да су канцеларије за ревизију провеле побољшања на основу резултата пријашњих професионалних оцјена рада. Оне су наставиле да се развијају и сада су, генерално, у позицији када постоје као релативно зреле институције, које су у добром положају да врше даљу надоградњу својих постигнућа.

Јасно је да канцеларије за ревизију развијају своје праксе у складу са очекивањима унутар Оквир INTOSAI професионалних саопштења (IFPP) како би се изградиле независне и кредибилне институције које обављају ревизорски рад који је, у објективном смислу, високог квалитета. Врховне ревизијске институције су уложиле доста труда да створе своје ревизијске праксе, укључујући израду и примјену поузданих, добро постављених приручника и методологија за ревизију и водича за контролу квалитета. Ако посматрамо регион, они су лидери у изради и провођењу ревизија које су усклађене са стандардима усвојеним у IFPP⁵.

Такође, у оквиру рада Сектора за развој, методологију и контролу квалитета проводе се и интерне обуке запослених, презентују се измјене у професионалном оквиру, а новозапослени се упознају са основним принципима и начином рада врховних ревизијских институција, кодексом етике и процесом ревизије.

Сектор за информационе технологије

Настанак сектора за информационе технологије (ИТ сектор) везан је за само оснивање Главне службе за ревизију јавног сектора. Основни задатак ИТ сектора је био и остао исти - обезбиједити ефикасно коришћење информационих система и технологија у смислу максималне подршке за рад ГСРЈС и за постизање свих њених циљева. У почетку је комплетно ИТ окружење било засновано на једном физичком серверу на којем су се извршавали сви доступни ИТ сервиси и на неколико мрежних уређаја који су обезбјеђивали приступ интернету, међусобно повезивање (умрежавање) корисника и њихову везу са остатком ИТ окружења.

Континуирани напредак и развој ИТ сектора одвијао се паралелно са развојем саме институције, односно у складу са њеном унутрашњом динамиком и потребама. Временом су квалитет и функционалност постојећих ИТ сервиса значајно унапријеђени, а изграђени су и нови чија сврха је стандардизација и аутоматизација критичних пословних процеса, развој стручних компетенција запослених (еУчење), мобилност и рад на даљину (интензивно кориштен за вријеме Covid-19 пандемије).

ИТ сектор већ 10 година активно користи напредне алате за аналитику и обраду финансијских и других врста података, који као извор примарно користе информације из база података субјеката ревизије, а главни циљ је подршка што квалитетнијем провођењу ревизијских активности у финансијској ревизији. Тренутно је ИТ окружење базирано на великом броју технолошки актуелних и хармонизованих хардверско-софтверских компоненти, а које обезбјеђују високу доступност и потребан ниво квалитета ИТ сервиса за све његове кориснике.

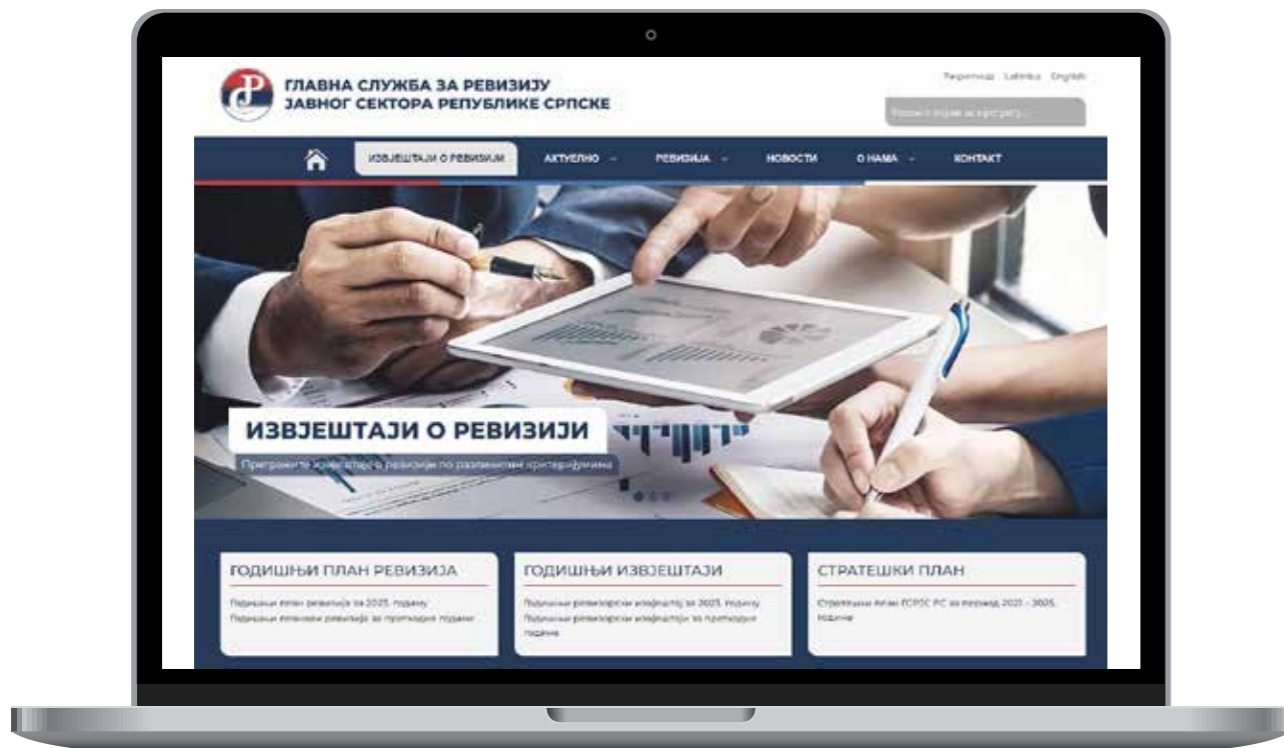

▲ Сервер соба

▲ Дво ИТ опреме

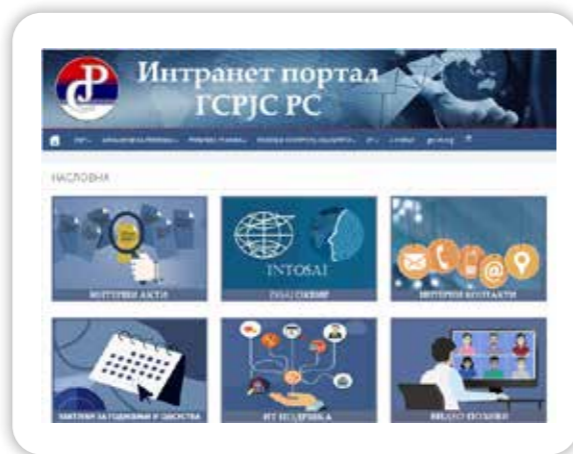
⁵ Акроним од „The INTOSAI Framework of Professional Pronouncements“ односно INTOSAI Оквир професионалних саопштења (објава).

▲ Интернет страница Главне службе за ревизију

Важно је напоменути да је јавност увијек квалитетно и благовремено информисана о свим резултатима рада Главне службе за ревизију путем званичне интернет странице (www.gsr-rs.org), а њена посљедња верзија обезбиједила је бројна унапређења и нове функционалности. Значајно су проширене могућности претраге извјештаја о ревизији као и свих других битних информација. Омогућена је и детаљна претрага регистра датих препорука финансијске ревизије и ревизије учинка, као и претрага регистра стручних термина и израза који се користе у ревизорским извјештајима. Овакав ниво транспарентности и детаља у вези са презентацијом резултата рада још увијек нису обезбиједиле ни много веће и ресурсима богатије врховне ревизорске институције, како у окружењу тако и у свијету.

Интернет страница Главне службе за ревизију је израђена у складу са актуелним World Wide Web Consortium (W3C) смјерницама и стандардима, уз загарантовану сигурност

▲ Интранет портал

▲ Портал за еУчење

▲ Сектор за информационе технологије, мај 2024.

свим њеним посјетиоцима. Квалитетан приказ садржаја омогућен је на свим типовима мобилних и десктоп уређаја, без обзира на величину њиховог екрана. Такође, садржај и изглед сајта се могу прилагодити за особе које имају одређену врсту и степен инвалидитета (слабији вид, епилепсија, дефицит пажње).

Запослени у ИТ сектору су, користећи властито знање и искуство, развили и имплементирали модеран портал за интерну употребу (интранет). Исти поред стандардних функционалности омогућава и електронску резервацију службених аутомобила као и електронско подношење захтјева за све врсте одсуства (годишњи одмори и сл.). Властитим ресурсима је имплементирана и платформа за

еУчење која нуди садржаје за континуирану едукацију запослених у различитим облицима и форматима (текст, аудио, видео). Ова платформа је доступна нон-стоп (24/7) и запослени обукама могу приступити када им то највише одговара.

ИТ сектор несумњиво остаје важна карика у процесу даљег напретка и развоја Главне службе за ревизију. Због тога ће досадашња пракса сталног унапређења постојећих и развоја нових ИТ сервиса остати примарни задатак запослених у овом сектору.

Руководилац Сектора за ИТ од његовог успостављања до децембра 2019. године била је Божана Симић, а од фебруара 2020. године ту дужност обавља Милан Баника.

Сектор за правне, финансијске и опште послове

Сектор за правне, финансијске и опште послове је првобитно основан као Одјељење подршке Главној служби за ревизију, али је развојем службе и растом броја запослених на ревизорским пословима због повећаног обима посла настала потреба за додатним јачањем овог сектора који данас броји 13 запослених, од тога четири са високом и једног са вишом стручном спремом.

У оквиру Сектора обављају се послови који се односе на нормативно-правне послове везане за израду и провођење општих и појединачних аката из дјелокруга рада Главне службе за ревизију, радно правни статус запослених, провођење поступка запошљавања, провођење дисциплинског поступка, издавање увјерења, потврда и других аката о подацима о којима се воде службене евиденције у е-кадровском програму, као и заступање Главне службе за ревизију у управним и судским поступцима.

Врше се послови архивирања завршених предмета, чување и издавање истих, поступање по захтјевима запослених за резервацију смјештаја и службена путовања, материјално-финансијски и рачуноводствени послови, обрачун плата и накнада као и послови набавке средстава и опреме.

Такође, врши се израда буџетског захтјева Главне службе за ревизију и све врсте финансијских и других извјештаја, израда годишњег завршног рачуна, координација са Министарством финансија, као и послови уноса фактура, праћење плаћања по насталим обавезама и вођење евиденција. У оквиру овог сектора врши се израда годишњег плана јавних набавки, провођење поступака јавних набавки и припрема извјештаја о реализацији уговора у поступцима јавних набавки.

Вриједно је напоменути да се врши и пружање правних савјета другим организационим јединицама за обављање послова из дјелокруга рада Главне службе за

▼ Сектор за правне, финансијске и опште послове (тај 2024. године)

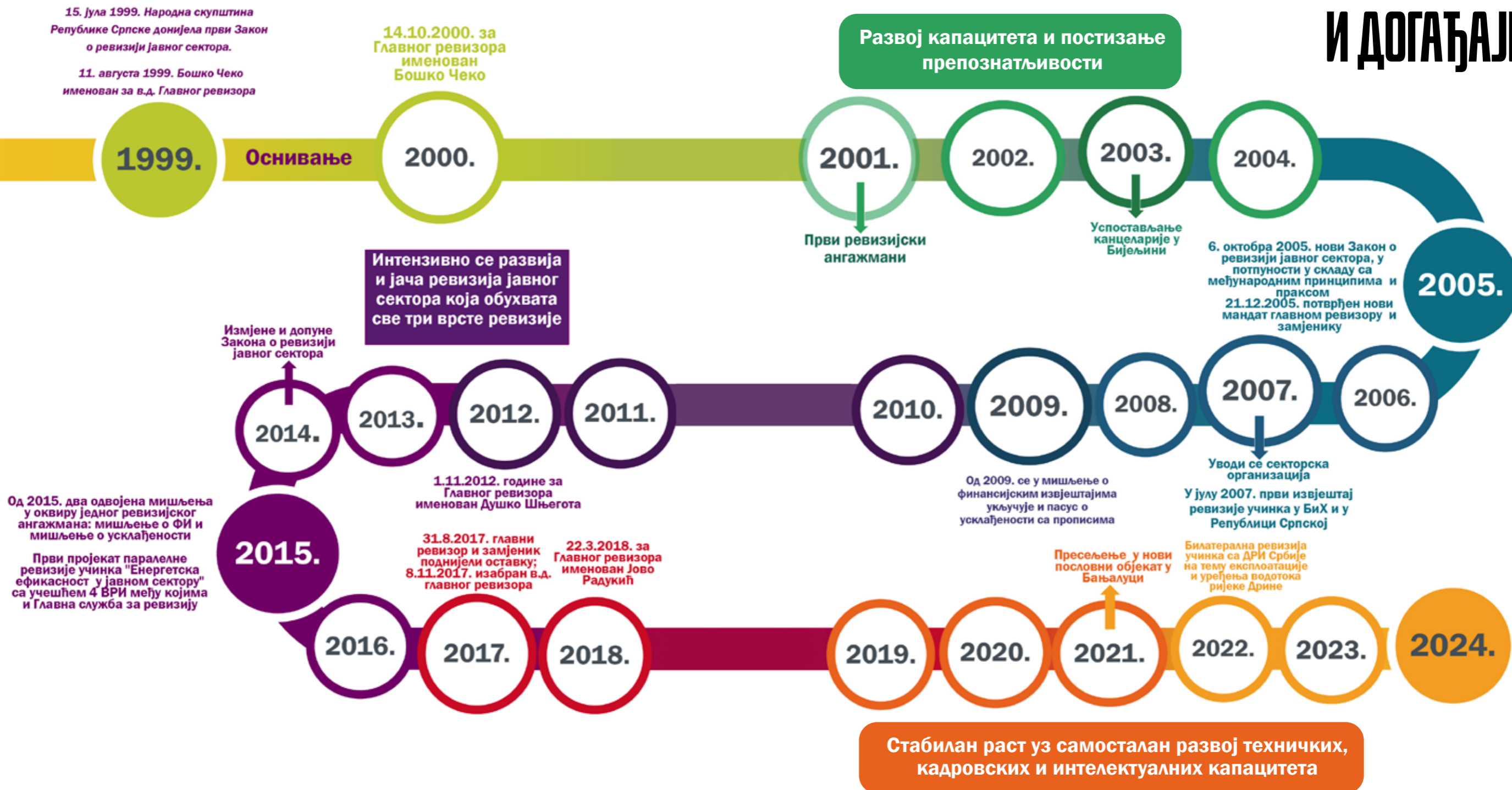

ревизију, као и други правни, финансијски, административни и општи послови који су неопходни за несметано функционисање Главне службе за ревизију.

Руководилац ове организационе јединице од њеног успостављања до јануара 2020. је била Љубинка Травар, када руковођење преузима Стојанка Ђулибрк.

ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ И ДОГАЂАЈИ

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Главна служба за ревизију у међународној комуникацији полази од интереса и циљева институције, ревизорске професије, а у складу са законским овлашћењима и ограничењима, уз придржавање примјенљивих међународних стандарда (ревизије, рачуноводства и извјештавања) и захтјева INTOSAI оквира за ревизију јавног сектора.

Сврха међународне сарадње, укључујући обуке, учешће у радним групама, координисане и паралелне ревизије, присуствовање конгресима, конференцијама и форумима, јесте размјена информација и искустава у циљу стицања и имплементације најбоље ревизорске праксе.

Међународна комуникација Главне службе за ревизију одвија(ла) се кроз више облика сарадње, а то су:

- партиципација у INTOSAI и EUROSAI конгресима, конференцијама и радним групама у складу са Законом о ревизији јавног сектора и одлукама Координационог одбора ВРИ у БиХ;
- учешће у раду мреже ВРИ земаља кандидаткиња и потенцијалних кандидаткиња за чланство у ЕУ у оквиру које се уз подршку Европског ревизорског суда и SIGMA-е одржавају семинари, округли столови и радионице на теме које су од значаја за унапређење рада и примјену међународних стандарда;
- стратешко партнерство са врховним ревизијским институцијама развијених европских земаља (као што су пројекти са Шведском државном ревизијском институцијом);
- сарадња са врховним ревизијским институцијама држава у окружењу, а формализована је билатерална професионална сарадња са ДРИ Србије и ДРИ Црне Горе;

- паралелне ревизије учинка које се проводе на одређену тему, уз потписивање споразума ВРИ које учествују у тим пројектима;
- организоване студијске посјете у циљу размјене најбољих пракси и искуства, као што су посјете Европском ревизорском суду, Рачунском суду Словеније, ревизијској институцији покрајине/града Беча и друго.

Конгреси и конференције INTOSAI и EUROSAI

Врховне ревизијске институције могу да партиципирају у раду Међународне организације ВРИ (INTOSAI) учешћем на конгресима, као и посредством припадајуће регионалне организације, што је за нас Европска организација врховних ревизијских институција (EUROSAI) кроз учешће у радним групама, конференцијама и конгресима.

С обзиром на структуру власти у БиХ и мандате сваке од четири врховне ревизијске институције, законом је регулисано да се за одређивање и представљање у међународним тијелима доноси одлука Координационог одбора ВРИ у БиХ којег чине главни ревизори и њихови замјеници, а одлуке се доносе консензусом. На тај начин се углавном формирају мјешовите делегације у којима учествују и представници Главне службе за ревизију Републике Српске.

◀ На XXI INCOSAI који је одржан у Пекингу (Кина) у октобру 2013. године Главну службу за ревизију представљао је главни ревизор Душко Шњегота

Међународни конгрес врховних ревизорских институција (INCOSAI) као централни догађај глобалне кровне организације којем присуствују делегације врховних ревизорских институција из земаља широм свијета, према устаљеној пракси одржава се сваке треће године. На конгресима се разматрају питања од значаја за врховне ревизијске институције и њихову улогу, независност и професионалну компетентност, усвајају се актуелне верзије међународних ревизорских стандарда за јавни сектор и доносе декларације које осликавају глобално стање и правце развоја INTOSAI-ја и њених чланица. Од оснивања Главне службе за ревизију до данас одржано је осам INTOSAI конгреса, а представници наше институције су учествовали на четири.

На XX INCOSAI који је одржан 2010. године у Јоханесбургу (Јужноафричка Република) учествовао је главни ревизор Бошко Чеко, а на XXI INCOSAI који је одржан у Пекингу (Кина) октобра 2013. године Главну службу за ревизију представљао је главни ревизор Душко Шњегота.

На XXII Конгресу INTOSAI који је у децембру 2016. одржан у Абу Дабију (Уједињени Арапски Емирати) у делегацији ВРИ из БиХ као представник Главне службе за ревизију учествовао је замјеник главног ревизора Дарко Пејић. Током тог Конгреса усвојен је стратешки план INTOSAI-ја, те су између

осталог ажурирани и унапријеђени стандарди ревизије у домену финансијске ревизије као и ревизије усклађености и учинка - јединствени стандарди у ревизији јавног сектора.

▲ *Замјеник главног ревизора Републике Српске Дарко Пејић у делегацији ВРИ из БиХ са домаћинима на XXII Конгресу INTOSAI, децембар 2016. у Абу Дабију*

XXIII Конгрес INCOSAI одржан је у Москви (Руска Федерација) у септембру 2019. године, на којем је у име Главне службе за ревизију учествовала замјеница главног ревизора Божана Трнинић. На том конгресу су разматране двије основне теме: Кориштење информационих технологија у контексту развоја јавне управе и Улога врховних ревизијских институција у достизању циљева и дефинисаних приоритета, укључујући и циљеве одрживог развоја. Такође, презентован је и процес превођења Оквира међународних стандарда врховних ревизијских институција (ISSAI оквир) на нову класификацију - INTOSAI оквир професионалних саопштења који садржи три категорије: INTOSAI принципе, Међународне стандарде врховних ревизијских институција

и INTOSAI смјернице. Овај Конгрес је завршио усвајањем „Московске декларације“ која третира питања од значаја за статус, независност и надлежности врховних ревизијских институција.

Домаћин наредног XXIV INCOSAI 2025. је ВРИ Египта.

Поред Међународних конгреса врховних ревизијских институција ништа мање значајни за праћење међународне професионалне регулативе, усвајање најбоље праксе и дефинисање будућих циљева и приоритета није ни учешће на конгресима и конференцијама EUROSAI. Конгреси EUROSAI се такође одржавају сваке три године и на њима се разматрају актуелене теме и изазови

из перспективе ВРИ европских земаља. Од оснивања Главне службе за ревизију до данас одржано је седам EUROSAI конгреса, а представници Главне службе за ревизију су учествовали на њих пет.

На V EUROSAI конгресу одржаном 2002. године у Москви учествовао је главни ревизор Бошко Чеко.

VII EUROSAI конгрес одржан је у јуну 2008. године у Кракову, у организацији ВРИ Пољске, а учесници конгреса су били чланови делегација из 45 земаља и 8 организација (AFROSAI; ARABOSAI; ASOSAI; ECA; IBAN; EURORAI; OLACEFS и INTOSAI). Главне теме тог конгреса биле су успостављање менаџмент контроле квалитета ревизије у ВРИ и ревизије социјалних програма. Представница Главне службе за ревизију на овом Конгресу била је Рената Куџет.

◀ *Замјеница главног ревизора Републике Српске Божана Трнинић у делегацији ВРИ из БиХ на XXIII Конгресу INTOSAI, септембар 2019. у Москви*

◀ *Учесници VII EUROSAI конгреса 2008. у Кракову, међу којима и представник Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске*

◀ Божана Симић из Главне службе за ревизију као члан делегација ВРИ из БиХ учествовала је у раду IX Конгреса EUROSAI у Хагу, у Холандији

IX конгрес EUROSAI одржан је у јуну 2014. године у Хагу (Холандија), а члан делегације испред Главне службе за ревизију била је Божана Симић.

X Конгрес EUROSAI одржан је у мају 2017. године у Истанбулу, а као представник Главне службе за ревизију у оквиру делегацији ВРИ из БиХ, учествовао је главни ревизор Душко Шњегота.

XI конгрес EUROSAI је 2021. године одржан онлајн (због пандемије вируса корона), да би ВРИ Чешке Републике као предсједавајући EUROSAI организацијом у мају 2022. у Прагу организовала и одржала пост-конгресну конференцију “EUROSAI Post-Congress Get-Together”, на којој је испред Главне службе за ревизију учествовала Рената Чајић Кужет. Од укупно девет одржаних радионица представница Главне службе за ревизију је учествовала на двије радионице “Визуализација и презентација ревизорских извјештаја” и “ Follow-up и провођење ревизорских препорука”.

Учесници EUROSAI Пост-конгресне конференције одржане у Прагу маја 2022. године ▶

▲ X Конгрес EUROSAI у Истанбулу на којем је Главну службу за ревизију представљао главни ревизор Душко Шњегота

▲ Једна од радионица у оквиру Пост-конгресне конференције EUROSAI у Прагу, маја 2022. године

Учешће у раду Мреже земаља кандидаткиња и потенцијалних кандидаткиња за чланство у ЕУ

У оквиру мреже ВРИ земаља кандидаткиња и потенцијалних кандидаткиња за чланство у ЕУ (у даљем тексту: Мрежа) и Европског ревизорског суда одржавају се семинари, округли столови и радионице на теме које су од значаја за унапређење рада врховних

ревизијских институција и примјену међународних стандарда, као и размјену искустава и примјену добрих пракси.

Земље чланице Мреже су: Албанија, Босна и Херцеговина (са учешћем представника из свих ВРИ у БиХ), Црна Гора, Хрватска, Македонија, Србија, Турска, а као посматрачи су делегације тзв. Косова и Грузије. Координацију, техничку и финансијску подршку у сарадњи са Европским ревизорским судом пружају OECD/SIGMA и заједничка радна група за ревизијске активности.

◀ Представница Главне службе за ревизију Љиљана Форца на радионици у оквиру Мреже „Ревизија буџетских рачуна и консолидованих финансијских извјештаја“, у организацији ВРИ Србије, Београд, децембар 2011. год.

◀ Представница Главне службе за ревизију Рената Кужет на радионици у оквиру Мреже „Постизање квалитета у ревизији“, у организацији ВРИ Чешке, Праг, април 2012. године

▲ Потписивање Меморандума о разумијевању између три врховне ревизијске институције у Босни и Херцеговини и Шведске државне канцеларије за ревизију

Поред презентација и размјене искустава из свакодневне праксе земаља чланица Мреже у вези са актуелним темама као што су ревизија консолидованих финансијских извјештаја или провођење поступака осигурања квалитета ревизорског рада, властита искуства дијеле и колеге из Европског ревизорског суда, SIGMA-е, ВРИ Чешке, Норвешке, Литваније, Савезног ревизорског суда Њемачке итд. у зависности од теме скупа.

врховне ревизијске институције у Босни и Херцеговини и SNAO потписан је у последњем кварталу 2000. године, а први пројект менаџер била је госпођа Лена Андерсон.

У првој фази која је трајала 2000 и 2001. године улога SNAO била помоћ и подршка успостављању ревизијских институција у Босни и Херцеговини, као и помоћ у почетним ревизијским активностима и ревизијским ангажманима.

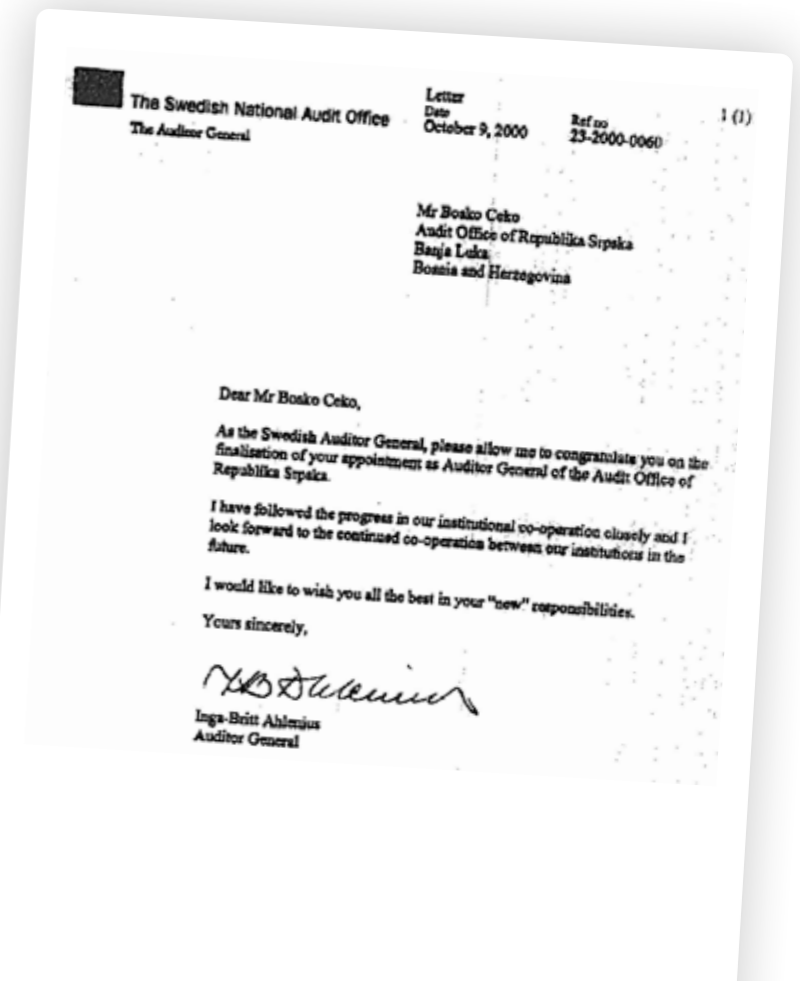
У другој фази од 2002. до 2006. године улога SNAO је била радна промоција мандата, мјеста, улоге и позиције ВРИ у друштву и јавном сектору, унапређењу функционалности ВРИ, развоју ревизијских капацитета и компетенција, успостављање модернијег правног оквира, увођење ревизије учинка у надлежност ВРИ. Овај период карактеришу најинтензивније активности на плану развоја финансијске ревизије.

У трећој фази која је трајала од 2007. до 2009. године, улога SNAO је била фокусирана на институционални развој ВРИ, сарадњу са окружењем (парламент, влада, невладине и међународне организације, медији и академска заједница), успостављање и развој ревизије учинка. Ова фаза је примарно била орјентисана на ревизију учинка и посебне активности са финансијском ревизијом.

У четвртој фази која је трајала од 2010. до 2012. године активности SNAO су биле усмјерене на развој институционалних капацитета ВРИ, раст и развој ревизије учинка и утврђивање излазне стратегије за стварање самосталних и самоодрживих ВРИ у БиХ.

У креирању пројектних докумената учествовали су и представници ВРИ у Босни и Херцеговини, а у име Главне службе за ревизију учествовали су главни ревизор Бошко Чеко и тадашњи виши ревизори Радмила Тркуља, Олга Ђекановић, Јово Радукић и Милован Бојић. Приликом креирања пројектних докумената организована је неколико састанака, семинара и радионица у Сарајеву, Бања Луци, Мостару, Будимпешти и Стокхолму како би пројектни документ одражавао потребе ВРИ.

Главни ревизор Шведске, госпођа ▶
Инга Брит Ахленцус честита
Бошку Чеки именоване за Главног
ревизора Републике Српске

◀ Бошко Чеко, Радмила Тркуља, Јово Радукић и Милован Бојић, са колегама из других ВРИ у Босни и Херцеговини и консултантима Шведске државне канцеларије за ревизију, на ЛФА семинару у Будимпешти, новембар 2001. године.

◀ Главни ревизори и замјеници главних ревизора врховних ревизијских институција у Босни и Херцеговини са замјеницом главног ревизора Шведске након потписивања Меморандума о разумијевању, Неум, фебруар 2007. године.

У току дугогодишње сарадње са SNAO реализоване су бројне активности са различитим актерима у оквиру Главне службе за ревизију:

- Обуке ревизора и обуке ревизора тренера – ревизорских тимова путем периодичних менторских мисија у погледу усвајања и развоја потребних професионалних компетенција; тренера за наставак обука и самоодрживост врховне ревизијске институције;
- Обука менаџмента ревизијске институције у погледу усвајања потребних управљачких знања и вјештина;
- Студијска путовања и студијске посјете Шведској државној канцеларији за ревизију, другим врховним ревизорским институцијама и институцијама јавног сектора ради сагледавања

начина функционисања ревизорских институција и институција јавног сектора у тим државама;

- Помоћ и подршка у припреми и изради ревизијских водича за различите врсте ревизија;
- Помоћ и подршка у припреми и изради других докумената као као што су планови, програми, смјернице, а не односе се директно на ревизију или на активности које су у функцији ревизије (управљање људским ресурсима, информатичка подршка ревизијским процесима и активностима, интерни надзор и контрола, комуникације и медији)
- Опремање ревизијске институције са потребном информатичком и комуникационом опремом.

◀ Радна група за информационе технологије приликом посјете Европском ревизорском суду, Луксембург, 2007. година

Заинтересованим странама изван Главне службе за ревизију (посланици, представници владе и владиних институција, невладине организације, академска заједница и медији) а које су битне за функционисање ревизије јавног сектора, омогућене су или пружене:

- Обуке у погледу бољег разумијевања ревизије и њихових улога;
- Студијска путовања за посланике – чланове Одбора за ревизију у друге парламенте и врховне ревизијске институције ради разумијевања пракси парламентарног надзора;
- Обуке за представнике медија ради потпунијег разумијевања улоге ревизије и извјештавања о резултатима проведених ревизија;
- Обуке за представнике академске заједнице ради подстицања међусобне сарадње и размјене пракси и искустава.

Кроз наведене и друге активности имали смо прилику да учимо од најбољих консултаната: ревизора, ревизијских

менаџера, парламентарца, представника академске заједнице као и од специјалиста за ИТ, комуникацију, медије и управљање људским ресурсима.

Стратешко партнерство са SNAO, уз помоћ и подршку Народне скупштине и Владе Републике Српске омогућило је да се успостави квалитетан правни оквир ревизије јавног сектора, имплементира међународни професионални оквир, изграде институционални капацитети, успостави и одржи примјерена независност, препознатљивост и видљивост Главе службе за ревизију.

Као резултат дугогодишње сарадње са овом респектабилном и у међународним оквирима препознатљивом ревизијском институцијом данас постоји једна добро организована и функционална ревизијска институција, самостална, самодржива, са компетентним ревизорима, препознатљивим начином рада и евидентним доприносом управљању јавним финансијама и јавним сектором у Републици Српској.

Међународне конференције и студијске посјете

Студијска посјета Сједињеним Америчким Државама (САД)

Студијска посјета САД у оквиру Међународног програма „Борба против финансијског криминала“ представника неколико институција Републике Српске (Главна служба за ревизију, Пореска управа и Републичко тужилаштво) међународним организацијама и институцијама САД организована је у октобру 2004. године с циљем да се сагледа организација и функционисање институционалне борбе против финансијског криминала и корупције у САД, улога појединих институција као и резултати и ефекти тих активности.

Представници институција Републике Српске имали су прилику да посјете и разговарају са представницима: Свјетске банке, Међународног монетарног фонда, Министарства спољних послова,

Министарства правде, Министарства финансија и трезора и Пореске управе. Такође, имали су прилику да посјете Врховну ревизорска институцију САД (ГАО), судове, тужилаштва, канцеларију пореске управе и ревизије, агенције за истраге у државама Калифорнија, Невада и Сјеверна Каролина, Федералне резерве - регулатора у финансијском и банкарском систему, као и универзитете, удружења грађана, центре за игре на срећу, градску управу Града Њујорка и друге.

За представнике Главне службе за ревизију посебно је била значајна посјета ГАО као и разговори са главним ревизором САД ради упознавања са улогом, ресурсима и резултатима које постиже ова институција,

▲ Представници Главне службе за ревизију у посјети Граду Њујорку, 2004. година

а посебно у погледу мјерења успјешности који ГАО кроз ревизијске ангажмане и друге активности даје јавном сектору и друштву у САД.

На студијском путовању из Главне службе за ревизију били су главни ревизор Бошко Чеко, виши ревизори Милован Бојић и Радмила Тркуља. Учесници овог студијског путовања добили су сертификате Стејт департмента о учешћу на обуци на Међународном програму „Борба против финансијског криминала“.

Међународна тематска конференција ВРИ у Холандији

У организацији Ревизорског суда Холандије у новембру 2012. године у Ден Хагу, одржана је конференција на тему „Ревизија јавно-приватних партнерстава: рад се наставља“. Конференцији су присуствовали представници ВРИ из око 50 земаља, укључујући Бразил, Индију, Велику Британију и друге веће економије са искуствима из области јавно приватног партнерства.

Главну службу за ревизију је представљала Рената Кужет. Главне теме које је отворио замјеник предсједника Ревизорског суда Холандије Герит де Јонг везане за ревизију јавно-приватног партнерства су: мотиви јавног сектора који стоје иза партнерства (да ли је то прибављање адекватних новчаних средстава за инфраструктурне пројекте или је само начин ублажавања буџетског дефицита), потреба за довољно јасном легислативом за пројекте гдје се сучељавају јавни и приватни интереси, изналажење начина за постизање квалитета уз ограничено преузимање ризика (дефинисано за обе стране); улога и искуства у вези са лобирањем, и коначно улога парламента у јавно приватним партнерствима.

Конференција је отворила и различита друга питања, а понуђена су и рјешења из искуства ревизорске праксе.

▼ Представница Главне службе за ревизију Рената Кужет међу учесницима међународне конференције на тему ревизије јавно приватних партнерстава, одржане у Ден Хагу у новембру 2012. године

Студијске посјете у организацији међународних организација

Студијске посјете Националној ревизорској академији Малезије

Представници Главне службе за ревизију јавног сектора су два наврата учествовали на академији Малезијског техничког програму за сарадњу који се одржава у националној ревизорској академији Малезије.

У августу 2015. године, Вања Зубовић као представник Главне службе за ревизију из области ИТ ревизије заједно са представницима врховних ревизорских институција из 23 земаље са којима Малезијска влада има потписан споразум учествовао у обуци из области информационах технологија и ИТ ревизијских процеса, контролних модела и САТТ алата за ревизију.

У мају 2016. године ревизор учинка Бојан Драгишић је у оквиру Малезијског техничког програма за сарадњу учествовао у обуци из области релевантних за ревизију учинка.

Студијска посјета – семинар Управљање јавним дугом

У организацији Свјетске банке у августу 2017. године у Бечу је одржан семинар на тему „Методологија процјене учинка у управљању јавним дугом“ на којем су поред представника врховних ревизорских институција учествовали и представници министарства финансија из 13 држава. Испред Главне службе за ревизију семинару је присуствовала Слађана Јагодић. На семинару су презентоване студије случаја управљања јавним дугом из Турске, Јерменије, Србије, Индије, Кеније и Гане.

Семинар је био у функцији стицања нових управљачких и методолошких сазнања којасе могу користити у ревизији управљања јавним дугом и другим ревизијама учинка из подручја управљања јавним финансијама.

Студијска посјета институцијама Аустрије

У организацији Агенције УН за родну равноправност и оснаживање жена (UN Women), ревизори учинка из Главне службе за ревизију са колегама из БиХ и Државне ревизорске институције Србије су у октобру 2022. године посјетили институције

◀ Бојан Драгишић ревизор учинка да семинару у Малезији, мај 2016. године

▲ Слађана Јагодић ревизор учинка на семинару о управљању јавним дугом, Беч, август 2017. године

Аустрије с циљем сагледавања родне равноправности и родно одговорног буџетирања.

Ревизори су посјетили Ревизорски суд Аустрије и Генерални секретаријат INTOSAI, Федерално министарство финансија Аустрије, Парламентарну буџетску канцеларију Парламента Аустрије, Федералну канцеларију за управљање учинком и Градску управу

Беча. Испред Главне службе за ревизију у студијској посјети су били Далиборка Милијевић, Милена Броћета и Зоран Пајчин.

Студијска посјета Националној канцеларији за ревизију Малте

У организацији Развојног програма Уједињених нација (UNDP) за врховне ревизорске институције из БиХ у октобру 2023. године организована је студијска посјета Националној канцеларији за ревизију Малте

▲ Учесници студијског путовања са представницима UN Women у Ревизорском суду Аустрије, Беч, октобар 2022. године

◀ Вања Зубовић, ИТ ревизор на семинару у Малезији, август 2015. године

▲ Учесници студијске посјете Националној канцеларији за ревизију Малте, октобар 2023. године

с циљем сагледавања пракси и приступа ревизији имплементације циљева одрживог развоја УН.

У оквиру студијске посјете представници ревизијских институција Малте и Словачке презентovali су своје праксе и искуства у ревизији имплементације циљева одрживог развоја. Студијска посјета је била и прилика да Главна служба за ревизију презентује свој праксу ревизија учинка које се односе на циљеве одрживог развоја. У делегацији Главне службе за ревизију били су замјеница главног ревизора Божана Трнинић, виши ревизор Младенко Марковић и стручни савјетник за административне послове Зоран Пајчин.

Студијске посјете другим ВРИ

Студијска посјета ревизора учинка Државној канцеларији за ревизију Мађарске

Посјета ДРИ Мађарске у новембру 2007. године је била прва организована студијска посјета ревизора учинка из БиХ другој врховној ревизорској институцији. Посјету је организовала SNAO у оквиру Пројекта помоћи и подршке успостављању и развоју ревизије учинка у БиХ.

Намјера ове студијске посјете била је да се сагледају праксе и искуства ревизије учинка у Мађарској и презентују прве проведене ревизије учинка у Босни и Херцеговини. У студијској посјети су били ревизори учинка из Главне службе за ревизију Милован Бојић, Роса Умићевић и Дарко Пејић. Ревизори учинка су поред Канцеларије за

◀ Ревизори учинка из врховних ревизорских институција у Босни и Херцеговини у посјети Државној канцеларији за ревизију Мађарске, Будимпешта, 2007. године

ревизију Мађарске посјетили и институције Мађарске које су биле обухваћене одређеним ангажманима ревизије учинка како би се на тај начин сагледали међусобни односи између Канцеларије за ревизију и других јавних институција Мађарске.

Студијска посјета финансијских и ИТ ревизора Државној канцеларији за ревизију Естоније

Основни циљ посјете која је реализована у фебруару 2008. године био је упознавање са искуством ВРИ Естоније на имплементацији софтверског алата за управљање ревизијом, постимплементацијским искуствима, као и са успостављеним процесом контроле квалитета. Студијска посјета представника

ВРИ из БиХ је реализована у фебруару 2008. године у организацији SNAO у складу са планом међународних активности и као наставак рада Радне групе за ажурирање водича за финансијску ревизију и Радне групе за ИТ.

У току посјете ВРИ Естоније и ВРИ из БиХ заједно су презентовале процес успостављања и организације ВРИ у својим замљама, а имајући у виду величину земаља и ВРИ, расположиве капацитете и одлике пост-социјалистичких и транзиционих друштава, највећи ефекти су постигнути кроз интерактивну размјену искуства и примјера добре праксе. Делегацију је предводио Андерс Јансон (SNAO), а Главну службу за ревизију представљале су Божана Симић (ИТ ревизор) и Рената Кужет (финансијски ревизор).

◀ Ревизори учинка из врховних ревизорских институција у Босни и Херцеговини у посјети SNAO, Стокхолм, март 2009. године

Студијска посјета ревизора учинка Државној канцеларији за ревизију Шведске

Студијска посјета Шведској организована је у марту 2009. године с циљем сагледавања праксе и искустава у раду SNAO. Поред канцеларије за ревизију ревизори учинка су посјетили и одређен број институција у Влади Шведске ради сагледавања функционисања одређених процеса, програма и пројеката који могу бити предмет ревизије учинка као и међусобне сарадње канцеларије за ревизију са тим институцијама.

У току студијске посјете ревизорима учинка са практичним искуством у провођењу ревизија додјељени су и сертификати који потврђују да су ревизори учинка

прошли обуку од стране Шведске државне канцеларије за ревизију и да су оспособљени за самостално провођење ревизија учинка. Из Главне службе за ревизију у студијској посјети су били: Милован Бојић руководилац сектора ревизије учинка, Роса Умићевић, Дарко Пејић, Ангелика Кос и Срђан Шушница.

Студијска посјета државним канцеларијама за ревизију Шведске и Норвешке

Шведска државна канцеларија је у оквиру Пројекта успостављање и развој ревизије учинка у врховним ревизијским институцијама Босне и Херцеговине у септембру 2011. године организовала студијску посјету државним канцеларијама за ревизију Шведске и Норвешке с циљем да се руководство врховних ревизорских институција и оперативни руководиоци упознају са праксама управљања ревизијом учинка, осигурања квалитета и сарадњом врховних ревизорских институција са окружењем (парламент, влада и владине институције, академска заједница, медији, невладине организације).

◀ Божана Трнинић (у улози замјеника главног ревизора Канцеларије за ревизију институција Босне и Херцеговине) и Душан Иличић замјеник главног ревизора, Осло, септембар 2011. године.

◀ Делегација врховних ревизорских институција Босне и Херцеговине (Миленко Шего, Бранко Колобарих, Ибрахим Оканович, Џевида Хоџић, Бошко Чеко и Џевад Некић) у посјети Канцеларији за ревизију Норвешке, Осло, септембар 2011. године

Испред Главне службе за ревизију у овој студијској посјети били су главни ревизор Бошко Чеко, замјеник главног ревизора Душан Иличић и руководилац ревизије учинка Милован Бојић.

Студијска посјета Државној ревизорској институцији Републике Македоније

Представници све четири ВРИ из БиХ су у фебруару 2018. године посјетили Државни завод за ревизију Републике Македоније с основним циљем да се упознају са искуствима

у увођењу и практичној примјени система за аутоматизовано управљање ревизијским процесом, укључујући пројектне активности и имплементацију система.

Из Главне службе за ревизију у делегацији су биле Божана Симић (ИТ ревизор и руководилац Сектора за ИТ) и Рената Чајић Кужет. Током дводневне презентације начина увођења и имплементацији система под менторством ВРИ Норвешке, руководство и искусни ревизори и ИТ ревизори из ВРИ Македоније су подијелили искуства, указали

◀ Божана Симић, руководилац сектора ИТ и Рената Чајић Кужет, виши ревизор, као дио делегације ВРИ из БиХ у посјети ДРЗ Македоније, фебруар 2018.

на препреке и могућности у приступу овом послу, што је умногоме допринијело доношењу одлука на нивоу свих ВРИ у БиХ у вези са иницирањем и покретањем одговарајућег пројекта.

Паралелне ревизије учинка као начин међународне сарадње

Паралелне ревизије учинка су препознатљив начин међународне сарадње врховних ревизорских институција. Питање паралелних ревизија учинка у врховним ревизијским институцијама југоисточне Европе први пут се појавило на међународној конференцији „Ревизија учинка пут ка успјеху“ у Бриселу која је одржана у мају 2013. године у организацији Европске комисије

и Заједничке радне групе за ревизијске активности контакт комитета ВРИ држава Европске уније и Европског ревизорског суда. Главну службу за ревизију на овој конференцији представљали су Дарко Пејић, замјеник главног ревизора и др Милован Бојић руководилац ревизије учинка.

Након ове конференције покреће се први пројекат паралелних ревизија учинка уз консултантску помоћ и подршку Европског ревизорског суда и Шведске државне канцеларије за ревизију. Први пројекат паралелних ревизија учинка у периоду 2014-2015. година који се односи на енергетску ефикасност у јавном сектору проводиле су четири ревизијске институције из држава југоисточне Европе укључујући и Главну службу за ревизију.

◀ Учесници Конференције „Ревизија учинка пут ка успјеху“, Брисел, мај 2013. године

Ову ревизију учинка провео је ревизијски тим у саставу: Бојан Драгишић и Дарко Билић.

Наконведеног првог пројекта, а у функцији припрема за други пројекат паралелних ревизија учинка, у Луксембургу је у фебруару 2016. одржана конференција врховних ревизијских институција из југоисточне Европе, Европског ревизорског суда и SNAO. Конференција је као потенцијалну тему наредне паралелне ревизије утврдила јавне набавке као значајан механизам управљања јавним финансијама, функционисању тржишта роба, услуга и радова и могућност да се кроз ову ревизију додатно афирмише ревизија учинка и повежу врховне ревизијске институције из региона.

Пројекат паралелних ревизија учинка који се односи на јавне набавке проводило је шест ревизијских институција из држава

југоисточне Европе уз учешће Главне службе за ревизију. Ову ревизију учинка провео је ревизијски тим у саставу Младенко Марковић и Слађана Јагодић.

На основу искустава из наведених пројеката паралелних ревизија учинка, Главна служба за ревизију 2021. године са Државном ревизорском институцијом Србије провела је паралелну ревизију учинка која се односи на уређење и коришћење материјала из водотока ријеке Дрине. Ова паралелна ревизија учинка је била и прва конкретна активност Главне службе за ревизију и Државне ревизорске институције Србије на основу Споразума о професионалној сарадњи између ове двије врховне ревизијске институције и значајан је искорак у погледу сарадње ревизијских и других институција Републике Српске и Србије. Ову ревизију провео је ревизорски тим у саставу: Младенко Марковић, Бранко Сладојевић и Владимир Кременовић.

◀ Учесници Првог пројекта паралелне ревизије учинка на завршној радионици у Луксембургу, Луксембург јуни 2015. године.

▲ Радни састанак Резиме Првог пројекта паралелних ревизија учинка и припреме за други пројекат паралелних ревизија учинка, Луксембург, фебруар 2016. године

▲ Радни састанка ревизорских тимова Главне службе за ревизију и Државне ревизијске институције Србије, Бијељина, март 2021. године

Фотографија показује и услове и околности у којима се проводила ова паралелна ревизија учинка као уосталом и сви ревизијски ангажмани у 2020. и 2021. години, у условима пандемије изазаване COVID-19.

Паралелна ревизија учинка која се односи на родну равноправност, а коју су 2023. године провеле Државна ревизорска институција Србије, Државна ревизорска институција Црне Горе, Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске, Канцеларија за ревизију институција БиХ, Канцеларија за ревизију институција у Федерацији БиХ планирана је и проведена на иницијативу UN Women. Провођење ове паралелне ревизије учинка је у функцији промоције и имплементације Циљева одрживог развоја (Агенда 2030) у државама-друштвима из којих су врховне ревизијске институције укључене у ову паралелну ревизију учинка. Овај ревизијски ангажман провео је ревизорски тим у саставу: Далиборка Милијевић, Милена Броћета и Зоран Пајчин.

Пројекте паралелних ревизија учинка пратили су и семинари и радионице који су дали

▲ Резиме Првог пројекта паралелних ревизија учинка и припреме за други пројекат паралелних ревизија учинка, Луксембург, фебруар 2016. године.

▲ Учесници другог пројекта паралелне ревизије учинка на радионици у Подгорици, април 2016. године

◀ Четврти регионални састанак ВРИ укључених у Пројекат паралелне ревизије учинка на тему родне равноправности, Бања Лука, септембар 2023. године

◀ Потписивање Споразума о спровођењу паралелне ревизије учинка на тему родне равноправности, Београд, фебруар 2023. године

могућност да се представе резултати рада Главне службе за ревизију, али истовремено спознају праксе и искуства других врховних ревизорских институција. У оквиру семинара и радионица организоване су и посебне обуке из ревизије учинка и подручја која су предмет ревизија учинка. На тај начин унапређена је компетентност ревизора

учинка и ревизијски потенцијал Главне службе за ревизију.

Семинари и радионице у оквиру пројекта паралелних ревизија учинка одржавали су се у различитим државама и врховним ревизорским институцијама. Ревизори учинка који су били ангажовани у пројектима паралелних ревизија учинка имали су

прилику да посјете Европски ревизорски суд, Шведску државну канцеларију за ревизију и врховне ревизијске институције држава у окружењу (Србија, Црна Гора, Аустрија, Албанија и Сјеверна Македонија).

Пројекти паралелних ревизија учинка су механизам међународне сарадње и механизам за видљивост Главне службе за ревизију и институција Републике Српске у ширем просторном и институционалном контексту. Главна служба за ревизију постала је препознатљива ревизијска институција која активно учествује у пројектима паралелних ревизија учинка и на тај начин се омогућава остваривање стратешких циљева развоја утврђених у Стратешком плану развоја. Паралелне ревизије учинка омогућавају и:

- Размјену ревизијских искустава, пракси и иницијатива;
- Развој капацитета ревизије учинка;
- Препознавање улоге ревизије учинка у погледу креирања нове додатне вриједности за јавни сектор и друштво у цјелини.

Споразум о професионалној сарадњи са ДРИ Србије и ДРИ Црне Горе

Први споразум о професионалној сарадњи са врховном ревизијском институцијом из држава у региону потписан је са Државном ревизорском институцијом Србије у септембру 2013. године у Бања Луци приликом посјете представника ДРИ Србије Главној служби за ревизију јавног сектора.

Исти је у складу са Споразумом о посебним и специјалним везама Републике Српске и Републике Србије и у складу са INTOSAI професионалним оквиром за ревизију јавног сектора. У име Државне ревизијске институције Србије Споразум је потписао предсједник Радослав Сретеновић, а у име Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске главни ревизор др Душко Шњегота.

- Боље међународно и регионално позиционирање Главне службе за ревизију;
- Укључивање Главне службе за ревизију у пројекте међународних организација у Босни и Херцеговини и региону;
- Представљање резултата рада Главне службе за ревизију;

◀ *Потписивање Споразума о професионалној сарадњи између ДРИ Републике Србије и Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске, Бања Лука, септембар 2013. године*

◀ *Поводом обнављања потписивања Споразума о професионалној сарадњи, делегација Главне службе за ревизију на челу са главним ревизором у посјети ДРИ Републике Србије*

Потом у фебруару 2020. године, током једнодневне посјете делегације Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске у Београду, Јово Радукић, главни ревизор Републике Српске и др Душко Пејовић, председник Државне ревизорске институције Републике Србије потписали су обновљени Споразум о професионалној сарадњи.

Челници обје институције као значајне, уз провођење паралелних ревизија учинка на обострано интересантне теме, навели су организацију заједничких обука, радионица, семинара из области екстерне ревизије јавног сектора, као и размјену искустава у превођењу и примјени INTOSAI стандарда и других професионалних прописа.

Главни ревизор др Душко Шњегота је новембру 2013. године приликом посјете Државној ревизорској институцији Црне Горе уз присуство представника обје институције потписао Споразум о професионалној сарадњи између двије ВРИ.

Споразум је у име Државне ревизорске институције Црне Горе потписао председник Сената Државне ревизорске институције др Милан Дабовић чиме су се стекли услови за билатералну сарадњу, као и боље повезивање ревизијских институција у региону.

Споразум о професионалној сарадњи са Врховном канцеларијом за ревизију Републике Словачке

Споразум о професионалној сарадњи између Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске и Врховне канцеларије за ревизију Републике Словачке је потписан у јуну 2024. године у Братислави у оквиру билатералног састанка двије врховне ревизорске институције.

Споразум о професионалној сарадњи су потписали главни ревизор Јово Радукић и председник Врховне канцеларије за ревизију Републике Словачке г. Лубомир Андраси.

Двије врховне ревизорске институције су се обавезале да ће реализовати бројне пројектне активности, као што је провођење паралелних ревизија на међусобно договорене теме и унапређење професионалних вјештина, знања и искустава ревизорског кадра кроз учешће на заједничким конференцијама, обукама и програмима стажирања, које организују стране потписнице од међународног значаја, размјене професионалних знања и вјештина у области управљања људским ресурсима, визуелизације података у ревизорским извјештајима и успостављања информационог система за управљање процесом ревизије.

У име Главне службе за ревизију, поред главног ревизора, састанку су присуствовали руководилац Сектора за развој, методологију и контролу квалитета Рената Чајић Кужет и стручни савјетник Зоран Пајчин.

◀ *Потписивање Споразума о професионалној сарадњи између Врховне канцеларије за ревизију Републике Словачке и Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске, Братислава, јун 2024. године*

▲ Поводом потписивања Споразума о професионалној сарадњи, делегација Главне службе за ревизију на челу са главним ревизором у посјети Врховној канцеларији за ревизију Републике Словачке у Братислави

EUROSAI Радна група за ревизију општина

Радна група ВРИ за ревизију јединица локалне самоуправе под окриљем EUROSAI или скраћено EUROSAI TFMA је формирана у јуну 2016. када је управни одбор EUROSAI подржао иницијативу ВРИ Литваније која је као иницијатор идеје, преузела одговорност предсједавања, координације активности и комуникације међу члановима радне групе и са екстерним партнерима.

Визија Радне групе за ревизију општина (TFMA) је постизање побољшања у систему ревизије општина у земљама EUROSAI. Њена мисија је стварање отворене платформе за размјену најбоље праксе и искуства у ревизијама општина тј. јединица локалне самоуправе.

Имајући у виду значај ревизије општина, а у циљу даљег развоја ревизијске методологије, размјене најбољих пракси и искустава као и интернационални значај, Главна служба за ревизију је крајем 2016. године именовала др Бојана Ђурића, вишег ревизора за финансијску ревизију за представника у EUROSAI TFMA радној групи.

Поред представника ВРИ из БиХ у раду ове радне групе, између осталих учествују ВРИ Аустрије, Албаније, Азербејџана, Данске, Грузије, Италије, Бугарске, Хрватске, Естоније, Израела, Мађарске, Летоније, Србије, Литваније, Словачке, Грчке, Молдавије, Португалије, Пољске, Сјеверне Македоније, Словеније и Шпаније.

Осим учешћа у раду EUROSAI Радне групе за ревизију општина од самог оснивања до данас, Главна служба за ревизију је дала свој пуни допринос постизању циљева радне групе и припремом и објављивањем чланака

◀ Свечано приступање Главе службе за ревизију радној групи TFMA. На слици др Бојан Ђурић и Aurelija Brukštutė из Секретеријата TFMA радне групе.

◀ Вилнус (Литванија) октобар 2022. године семинар на тему „Дигитализација пружања јавних услуга и администрације у општинама“ и шестог годишњег састанка TFMA радне групе.

у часопису „EUROSAI TFMA News“ . Тако је:

- у броју 1. из 2017-18. године објављен чланак „IMPORTANCE OF SAI COOPERATION: Partnerships of SAI and other groups of interest in Republica Srpska“;
- у броју 3. из 2020. године објављен чланак „SAI of Srpska: Irregularities in the allocation of funds from the municipal budget to civil society experiences of the SAI of Srpska“;

- у броју 5. из 2022. године чланак: „SAI of Srpska - Financial management and control in municipalities - experiences of the SAI of Srpska“
- У броју 6. из 2023. године чланак: „Financial audits of LGUs - experiences of the SAI of Srpska“ на тему проводивости препорука и датим мишљењима ЈЛС.

Предсједник Ревизијског суда покрајине-града Беча господин Петер Полак је у децембру 2016. године боравио у посјети Главној служби за ревизију и искористио прилику да посјети Одбор за ревизију Народне скупштине Републике Српске, градоначелника и градску управу Града Бања Луке.

▲ Главни ревизор др Душко Шњегота са учесницима конференције у организацији Ревизијског суда покрајине-града Беча, Беч, мај 2016. године

Сарадња за Ревизијским судом покрајине - града Беча

Главна служба за ревизију је у периоду 2014 - 2020. године, у континуитету имала добру професионалну сарадњу са Ревизијским судом покрајине - града Беча. Представници Главне службе за ревизију су у наведеном периоду у више наврата посјетили Ревизијски суд и присуствовали традиционалним годишњем конференцијама са тематиком релевантном за управљање јавним финансијама и ревизију јавног сектора.

◀ Замјеница главног ревизора Божана Трнинић са учесницима конференције у организацији Ревизијског суда покрајине-града Беча, Беч, мај 2018. године.

САРАДЊА СА ОКРУЖЕЊЕМ

Сарадња са међународним организацијама

Главна служба за ревизију је остварила сарадњу са међународним организацијама у Босни и Херцеговини (мисија OSCE, UNDP, UN Women) кроз одређене програмске и пројектне активности које су од интереса за Главну службу за ревизију.

Меморандум о разумијевању између Главне службе за ревизију и Агенције УН за родну равноправност и оснаживање жена у јуну 2022. године је потписао главни ревизор Јово Радукић и Дејвид Саундерс представник UN Women за БиХ. Као резултат провођења меморандума услиједила је обука ревизора у погледу провођења ревизија из области родно одговорног буџетирања и родне равноправности, као и студијска посјета институцијама Аустрије у циљу сагледавања пракси родне равноправности и провођења паралелне ревизије учинка на тему родне равноправности.

Такође, замјеница главног ревизора Божана Трнинић је представљала Главну службу за ревизију јавног сектора на регионалној конференцији “Трансформативно финансирање за родну равноправност: Постизање родне и фискалне правде на Западном Балкану кроз родно одговорно буџетирање” која се одржала у Истанбулу у новембру 2022. године у организацији UN Women.

Сарадња са мисијом OSCE у БиХ одвијала се у оквиру пројекта провођења Стратегије за борбу против корупције у Републици Српској и Акционог плана за провођење Стратегије кроз активности обуке и израде појмовника ревизијских термина за потребе правосуђа и агенција за провођење закона.

▲ Главни ревизор Јово Радукић, замјеница главног ревизора Божана Трнинић и руководилац ревизије учинка др Милован Бојић са представницом UN Women Едитом Мифтари

▲ Генерални ревизор Канцеларије за ревизију институција БиХ Хрвоје Тврткивић, генерални ревизор Канцеларије за ревизију институција у ФБиХ Џевад Некић и замјеница главног ревизора Главне службе за ревизију Божана Трнинић на регионалној конференцији "Трансформативно финансирање за родну равноправност"

▲ Представници Главне службе за ревизију на обуци о родно одговорном буџетирању у организацији UN Women, Неум, септембар 2022. године

◀ Др Милован Бојић руководилац ревизије учинка на УНДП форуму „Имовина јединица локалне самоуправе – потенцијал одрживог развоја“, Сарајево, мај 2022. године

UNDP у Босни и Херцеговини је проводио бројне програме од којих су за Главну службу за ревизију били најинтересантнији они који се односе на јединице локалне самоуправе као што су Програм развоја локалне демократије на западном Балкану и Пројекат унапређења услуга локалних управа.

UNDP организује и обуке које се односе на циљеве одрживог развоја односно ревизију имплементације циљева одрживог развоја и на тај начин помаже врховним ревизорским институцијама у Босни и Херцеговини да развијају своје капацитете на том плану. У оквиру овог програма организују се и студијске посјете ревизијским институцијама држава Европске уније.

◀ Представници главне службе за ревизију замјеница главног ревизора Божана Трнинић, виши ревизор учинка Младенко Марковић и стручни савјетник Зоран Пајчин у Националној канцеларији за ревизију Малте, октобар 2023. године

Сарадња са Агенцијом за међународни развој САД и Агенцијом за развој и сарадњу Швајцарске

Агенција за међународни развој САД (USAID) је у оквиру програма Партнерство за унапређење економских реформи који се реализовао 2012 - 2013. године дио активности посветио врховним ревизијским институцијама а посебно на изградњу капацитета ревизије учинка, помоћ у

борби против корупције и унапређење парламентарне одговорности. Значајне су биле програмске активности на обукама ревизора у Центру за извршност финансија у Љубљани 2013. године на тему улога ревизора у борби против корупције и тематска конференција о развоју ревизије учинка у Босни и Херцеговини, 2013. у Сарајеву.

◀ Дарко Пејић замјеник главног ревизора и др Милован Бојић руководиоца ревизије учинка на семинару о улози ревизора у борби против корупције у организацији Центра за извршност финансија, Љубљана, април 2013. године

◀ Главни ревизор др Душко Шњегота и др Милован Бојић са представником Швајцарске агенције за развој и сарадњу на Форуму запошљавања младих, Јахорина, март 2014. година

Пројекат запошљавања младих (Youth Employment Project) који је реализовала Швајцарска агенција за развој и сарадњу заједно са Заводом за запошљавање Републике Српске, а Главна служба за ревизију се укључила проводећи ревизију и презентујући резултате ревизије учинка „Запошљавање приправника високе стручне спреме“ дајући на тај начин свој допринос запошљавању младих у Републици Српској и реализацији наведеног пројекта.

Сарадња са академском заједницом

Главна служба за ревизију је сарадњу са академском заједницом формализовала потписујући споразуме о професионалној сарадњи са Економским факултетом и Правним факултетом Универзитета у Бањој Луци фебруара 2014. године.

Као резултат успостављене сарадње на Економском факултету је на постдипломском студију од 2015. године уведена нова студијска програма „Финансије и ревизија јавног сектора“ у оквиру кога се изучавају предмети Ревизија финансијских извјештаја у јавном сектору и Ревизија учинка. У извођењу наставе на овом студијском програму на предмету Ревизија учинка укључени су и ревизори учинка који презентују резултате рада Главне службе за ревизију, примјену

професионалних стандарда и методологије ревизије учинка.

Студенти основних студија Економског факултета у Бањој Луци, са студијског програма „Рачуноводство и ревизија“ посећују Главну службу за ревизију ради упознавања са ревизијом јавног сектора и мјестом и улогом Главне службе за ревизију.

У ревизијским ангажманима ревизије учинка Главна служба за ревизију је користила као консултантску подршку представнике Универзитета у Бањој Луци како би се на тај начин обезбиједила научна подршка ревизијском процесу и постигао виши квалитет извјештаја ревизије учинка. У претходном периоду значајне консултације су проведене са представницима Природно-математичког факултета, Шумарског факултета, Пољопривредног факултета, Архитектонско-грађевинског факултета Универзитета у Бањој Луци и Саобраћајног факултета Универзитета у Београду.

◀ Студенти Економског факултета Универзитета у Бањој Луци у посјети Главној служби за ревизију, Бања Лука, април 2022. године.

Сарадња са Централном јединицом за хармонизацију, контролу и интерну ревизију Министарства финансија Републике Српске

Споразум о професионалној сарадњи између Главне службе за ревизију и Централне јединице за хармонизацију потписали су главни ревизор др Душко Шњегота и руководилац Централне јединице за хармонизацију Драгољуб Накић у марту 2017. године. Ово је био први Споразум о

професионалној сарадњи који је Централна јединица за хармонизацију потписала што указује на висок ниво повјерења и професионализма који ужива Главна служба за ревизију у институцијама Владе Републике Српске.

У складу са Споразумом и релевантним професионалним стандардима представници Главне службе за ревизију су ангажовани на обукама (конференцијама, семинарима, радионицама) интерних ревизора и лица

◀ Семинар за интерне ревизоре у јавном сектору Републике Српске у организацији ЦЈХ уз учешће представника Главне службе за ревизију, Требиње, јули 2018. године

која се баве финансијским управљањем и контролом и на тај начин дају посебан допринос развоју ревизијске професије, сарадњи и координацији интерних и екстерних ревизора у јавном сектору, развоју и функционисању интерне ревизије и финансијског управљања и контроле.

Главна служба за ревизију кроз ревизијске ангажмане финансијске ревизије у континуитету извјештава о достигнутом нивоу развоја и функционисања система интерних финансијских контрола у јавном сектору и кроз посебне ревизијске ангажмане

ревизије учинка о њеној ефикасности и ефективности. На тај начин Главна служба за ревизију даје додатни допринос остваривању улоге Централне јединице за хармонизацију.

Сарадња са невладиним организацијама

Један број НВО је проводио одређене пројекта које су били усмјерени на промоцију и јачање утицаја ревизије јавног сектора у којим су учествовали и представници Главне службе за ревизију.

◀ Потписивање Споразума о професионалној сарадњи главни ревизор др Душко Шњегота и руководилац Централне јединице за хармонизацију Драгољуб Накић, Бања Лука, март 2017. године.

◀ Љиљана Форца руководилац Сектора финансијске ревизије, др Рената Чајић Кужет руководилац Сектора за развој, методологију и контролу квалитета и др Милован Бојић руководилац Сектора ревизије учинка са учесницима семинара за представнике одбора у Народној скупштини Републике Српске, Бања Врућница, септембар 2021. године у организацији Центра цивилних иницијатива.

◀ Семинар за представнике одбора Народне скупштине Републике Српске у организацији Центра цивилних иницијатива, Бања Врућица, септембар 2021. године

Комуникацијом са невладиним сектором омогућено је да се прикупе ставови и мишљења удружења о значајним друштвеним питањима који су били предмет ревизије учинка, као и ставови грађана и одређених друштвених група о функционисању јавних служби и јавних сервиса, квалитету и корисничкој оријентацији јавних услуга. Уважавајући ставове и мишљења удружења грађана, један број НВО је присуствовао и фокус групама ревизије учинка и на тај начин добио прилику да артикулише ставове јавности о значајним друштвеним питањима.

Посебно треба издвојити сарадњу и комуникацију са удружењима грађана корисника грантова буџета, удружењима за заштиту природе и животне средине, удружењима за заштиту потрошача, удружењима пољопривредних про-

извођача корисника подстицаја за развој пољопривреде, Унијом удружења послодаваца, Удружењем породица са четворо и више дјеце и Унијом студената.

У току ревизијских ангажмана остваривана је комуникација и са грађанима корисницима административних услуга, корисницима комуналних услуга, корисницима услуга здравствене и социјалне заштите, хранитељским породицама, корисницима концесија, субвенција, грантова и других давања-примања из буџета.

Путем комуникације са грађанима организованим у удружења грађана и ревизијом друштвених питања, процеса и активности од посебног интереса за грађане Главна служба за ревизију испуњава своју улогу у погледу захтјева INTOSAI стандарда – покретање промјена у животима грађана.

◀ Конференција ревизија учинка „Планирање и извјештавање у јавним предузећима у организацији Центра цивилних иницијатива, Бања Лука, мај 2021. године

◀ Дарко Билић и Ангелика Кос-Божич на састанку у Удружењу за заштиту потрошача „Дон“ Приједор приликом провођења ревизије учинка „Функционисање система за заштиту потрошача“, Приједор, 2023. године

◀ Др Рената Чајић Куџет са учесницима округлог стола Сарадња ВРИ са цивилним друштвом, Сарајево, јуни 2023. године

Сарадња са Савезом рачуновођа и ревизора Републике Српске и другим струковно-професионалним организацијама

Сарадња на глобалном нивоу која постоји између INTOSAI, Међународне федерације рачуновођа (IFAC) и Међународног института интерних ревизора (IIA) препозната је и остварена и у Републици Српској.

Савез рачуновођа и ревизора Републике Српске као струковно-професионална организација са значајним утицајем на развој рачуноводствене и ревизијске професије је значајан партнер Главне службе

за ревизију. У протеклих двадесетак година Савез у континуитету почевши од новембра 2002. године проводи едукацију рачуновођа и финансијских кадрова у јавном сектору у којој као предавачи учествују и ревизори из Главне службе за ревизију и на тај начин дају додатни допринос едукацији рачуновођа.

Кроз програме Савеза звање сертификованог рачуновође и овлашћеног ревизора стекло је преко 60 запослених у Главној служби за ревизију.

Иако није формализована, сарадња између Главне службе за ревизију и Савеза рачуновођа и ревизора је дугогодишња,

◀ 20. Конгрес Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске, Бошку Чеки уручена Плакета Савеза за допринос развоју рачуноводства и ревизије у Републици Српској, Бања Врићица, 2018. године

континуирана, успјешна и у функцији развоја рачуноводствене и ревизијске професије у јавном сектору Републике Српске.

Поред Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске, Главна служба за ревизију је остварила и сарадњу са Удружењем интерних ревизора Републике Српске и Удружењем интерних ревизора БиХ, гдје је један број ревизора из Главне службе за ревизију био ангажован на едукацијама интерних ревизора, а један број је код ових удружења и стицао сертификате овлашћеног интерног ревизора и експерта за оцјену квалитета интерне ревизије.

Сарадња са Савезом општина и градова Републике Српске

Савез општина и градова Републике Српске је дугогодишњи и један од најважнијих партнера Главне службе за ревизију. Савез општина и градова је кроз заједничке активности са Главном службом за ревизију омогућио додатно разумијевање улоге и мандата Главне службе за ревизију и значаја ревизије јавног сектора за функционисање јединица локалне самоуправе, јавних установа и јавних предузећа на локалном нивоу.

Савез општина и градова је путем Предсједништва Савеза општина и градова

и Годишње конференције општина и градова омогућио презентацију најзначајнијих налаза, закључака и препорука финансијске ревизије и ревизије учинка градоначелницима, начелницима и другим представницима локалних управа, које су биле у функцији провођења препорука Главне службе за ревизију и унапређењу функционисања локалних управа, финансијског управљања и финансијске дисциплине.

Савез је у циљу унапређења финансијског управљања и провођења препорука Главне службе за ревизију припремио и издао неколико докумената од којих се посебно издвајају Приручник за управљање имовином у јединицама локалне самоуправе, Водич за анализу кључних проблема управљања финансијама на локалном нивоу и Водич за провођење препорука финансијске ревизије.

Савез је организовао и тематске конференције, округле столове и панел дискусије о актуелним темама у јединицама локалне самоуправе а које су биле предмет ревизије учинка уз активно учешће представника Главне службе за ревизију. Представници Савеза су на фокус групама ревизије учинка о функционисању програма, пројеката и процеса у Републици Српској заступали ставове и мишљења јединица локалне самоуправе и доприносили квалитету ревизија учинка.

◀ Потписивање Меморандума о разумијевању и сарадњи између Главне службе за ревизију и Савеза општина и градова, главни ревизор Јово Радукић и генерални секретар Ацо Пантић, Бања Лука, фебруар 2021. године

◀ Конференција Савеза општина и градова, Јахорина, март 2022. године

Сарадња Главне службе за ревизију са Савезом општина и градова формализована је у фебруару 2021. године потписивањем Меморандума о разумијевању и сарадњи између Главне службе за ревизију и Савеза општина и градова. Меморандум је у име

Главне службе за ревизију потписао главни ревизор Јово Радукић, а у име Савеза општина и градова генерални секретар Ацо Пантић.

Сарадња са Савезом општина и градова Републике Српске

Главна служба за ревизију је у досадашњем раду указала на бројне неправилности, кршења закона и ненамјенско трошење новца. Када се код одређеног субјекта утврде значајна материјална одступања она резултирају негативним ревизорским мишљењем, било у домену финансијских извјештаја или усклађености пословања са законима.

По основу проведених финансијских ревизија у којима је дато негативно мишљење ревизора, након што извјештаји постану коначни, Главном републичком тужиоцу Републике Српске обавезно се у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске доставља копија дијела ревизорског извјештаја означеног називом "Извјештај главног ревизора".

116 Такође, Главна служба за ревизију је дужна да на захтјев органа за провођење закона достави копију било ког јавно објављеног ревизорског извјештаја или њиховог дијела, као и копију било ког документа прибављеног у току процеса ревизије.

Главна служба за ревизију са органима за провођење закона сарађује и на пројектима

од заједничког интереса. Поред проведених обука у функцији бољег разумијевања извјештаја ревизије, један од најзначајних производа у протеклих неколико година јесте Појмовник ревизијских термина за потребе правосуђа и агенција за провођење закона, који је израђен у сарадњи са Организацијом за европску безбједност и сарадњу (OSCE), а у оквиру провођења Стратегије за борбу против корупције Републике Српске за период 2018-2022. година и Акционог плана за провођење наведене Стратегије.

Намјена и сврха Појмовника је да на што једноставнији и квалитетнији начин приближи терминологију ревизије јавног сектора првенствено тужиоцима, али и свим другим институцијама и појединцима који користе ревизорске извјештаје у свом раду.

Улога координационог одбора ВРИ у БиХ

Сарадња Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске са осталим врховним ревизорским институцијама у Босни и Херцеговини успостављена је и формално путем Координационог одбора врховних институција за ревизију у Босни и Херцеговини (главни ревизор и замјеник главног ревизора Републике Српске су, на основу одредби Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске, чланови Координационог одбора врховних институција за ревизију у Босни и Херцеговини).

Координациони одбор је надлежан за:

- успостављање конзистентних водича и упутстава заснованих на INTOSAI ревизијским стандардима,
- размјена професионалних искустава и тежња ка осигурању конзистентног квалитета ревизије,
- организација и координација развојних активности све три врховне институције,
- додјелјивање ревизорске одговорности за заједничке активности,
- одређивање представљања у међународним тијелима.

◀ Главни ревизор Јово Радукић, са сарадницима др Рената Чајић Кужет и Дарко Пејић на промоцији Појмовника ревизијских термина за потреба правосуђа и агенција за провођење закона, Бања Лука, октобар 2022. године

Одлуке се доносе консензусом, а свака од ВРИ има по један глас. Канцеларија за ревизију јавне управе и институција у Брчко дистрикту БиХ има статус активног посматрача без права гласа.

Прва сједница Координационог одбора је одржана у јануару 2001. године.

У свом досадашњем раду Координациони одбор се показао као кохезивни фактор у развоју ВРИ и у заједничком развијању стандарда, али и кроз дјеловање радних група за финансијску ревизију, контролу квалитета и ревизију учинка путем којих се стварају услови за размјену професионалних искустава и припремају заједничке обуке. Такође, кроз Координациони одбор, у складу са његовим надлежностима, формирају се и друга стална или привремена радна тијела од чијег рада користи имају све врховне ревизорске институције у БиХ. Један од примјера су заједничке обуке на одређене ревизијске теме.

Тако је у априлу 2017. године одржана једнодневна радионица на којој су разматрана питања од значаја за припрему нових форми ревизорских извјештаја, у складу са измијењеним ISSAI смјерницама, којој су присуствовали ревизори из свих врховних ревизорских институција у БиХ, а домаћин радионице била је Главна служба за ревизију. Ово је уједно била и прва у низу планираних радионица и едукација у циљу константног јачања професионалног приступа екстерној јавној ревизији у БиХ и благовременог имплементирања актуелних измјена у релевантној међународној регулативи у домаћу ревизорску праксу и поступање врховних ревизорских институција. Презентатори на овој радионици су били др Душко Шњегота, др Рената Чајић Кужет и Љиљана Форца.

◀ Фотографија са прве заједничке радионице која је реализована у организацији Главне службе за ревизију, април 2017. године.

Организатор и домаћин радионице за ревизоре учинка Главна служба за ревизију је била у марту 2023. године када су на битне теме за ову врсту ревизије као што су прикупљање ревизијских доказа и ефикасност ревизијског процеса, комуникација и визуелизација података у извјештајима ревизије учинка, те компетенција ревизора презентације одржали виши ревизори учинка: Младенко Марковић, Далиборка Милијевић, Бојан Драгишић и Слађана Јагодић. У панел

дискусији су поред ревизора из све четири ревизијске институције у БиХ учешће узели и ревизори из ДРИ Србије.

Оно што је вриједно напоменути, Координациони одбор није правно лице и финансира се партиципативно од стране Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске, Канцеларије за ревизију институција у ФБиХ и Канцеларије за ревизију

▲ Фотографија са заједничке радионице за ревизоре учинка која је реализована у организацији Главне службе за ревизију, март 2023. године.

КАКО НАС ДРУГИ ВИДЕ

Милорад Додик
Предсједник Републике Српске

„Дали сте значајан допринос успостављању законодавног оквира за пословање институција Српске, управљању јавним финансијама и ресурсима у јавном сектору, као и осигурању фискалне и финансијске стабилности и развоја институција Републике Српске. Улога Главне службе за ревизију у успостављању, а потом и унапређивању начина на којим се управља јавним средствима је данас препозната у друштву као неспорна.

Само праведне, одговорне, снажне, способне и отпорне институције могу поднијети тест времена и бреме очувања Републике Српске за будуће генерације и из тог разлога њихов напредак и развој је од стратешке важности.

С обзиром да представљам Републику Српску и изражавам њено јединство, овим путем желим да вам честитам јубилеј и пожелим успјех у будућем раду, који ће, сигуран сам, бити у интересу грађана у чије име и уз чију подршку дјелујете. Желим да и у годинама које долазе одржите висок степен квалитета ревизије и извјештаја ревизије заснованог на међународним стандардима уз примјену савремених информационих технологија, а све у циљу постизања опште друштвене користи“.

Др Радован Вишковић
Предсједник Владе Републике Српске

“Главна служба за ревизију је, са једне стране, путем правовремених, квалитетних и објективних ревизорских извјештаја информисала јавност и јавне институције о начину управљања јавним средствима, а са друге стране пружала стручну подршку институцијама Републике Српске у унапређењу њиховог рада. Према томе, Главна служба за ревизију је дала немјерљив допринос у развоју и јачању институција Републике Српске, те осигурању фискалне и финансијске стабилности Републике. Сигуран сам да ће Главна служба за ревизију и у годинама које тек слиједе бити један од најважнијих стубова развоја и јачања институција Републике Српске и развоја Републике Српске у цјелини“.

Др Ненад Стевандић
Предсједник Народне скупштине
Републике Српске

„Захваљујући независности у раду Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске од било којег лица или институције, интегритету, професионализму и политичкој неутралности, успјели сте изградити службу која ужива повјерење грађана и институција Републике Српске. Вашим радом дали сте допринос бољем функционисању институција и јавног сектора и самим тим трансформацији Републике Српске у модерну европску државу. Дозволите ми да Вам у име Народне скупштине и у своје лично име честитам 25 година од оснивања и пожелим успјешан рад“.

Зора Видовић
Министар финансија
у Влади Републике Српске

„Постојање врховне ревизорске институције је предуслов за успјешан процес пружања увјерења о поузданости информација које су садржане у финансијским извјештајима, мишљења о економским и финансијским учинцима и усклађеност са унапријед дефинисаним оквиром финансијског извјештавања, ревизорским стандардима и кодексом професионалне етике. У том контексту, ревизорски извјештај је важан инструмент у доношењу управљачких одлука. Добро проведена ревизија од стране стручних и независних ревизора несумњиво доприноси унапређењу политика и програма јавне управе и ефикасном управљању јавним финансијама. Однос Министарства финансија и Главне службе за ревизију се дуги низ година заснива на професионалности, објективности и доброј комуникацији, што за крајњи резултат има континуирани напредак и стабилност у свим сферама друштвено-економског живота у Републици Српској, нарочито у домену јавних финансија“.

Проф. др Радослав Гајанин
Ректор Универзитета у Бањој Луци

“Универзитет у Бањој Луци је био више пута предмет ревизије коју је проводила Главна служба за ревизију јавног сектора. Кроз систематичан приступ у раду, изражавањем мишљења и препоруке за отклањање уочених недостатака у раду, Универзитет је значајно побољшао своје пословање у свим аспектима“.

Проф. др Миленко Крајишник
Декан Економског факултета
Универзитета у Бањој Луци

“Значајан број алумниста Економског факултета запослено је у Главној служби за ревизију јавног сектора Републике Српске, а са посебним задовољством истичемо и чињеницу да се налазе и на кључним, руководећим функцијама у овој институцији, одњеног оснивања па до данас. Такође, Главна служба је значајан партнер Економског факултета у остваривању његовог кључног циља, а то је едукација и оспособљавање високообразовног академског и стручног кадра. Наши студенти, кроз похађање праксе у овој институцији оплемењују своја знања, те стичу практична искуства која им омогућавају брзо запослење и напредак у каријери. Дакле, у својих 25. година постојања и рада, Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске је доказала да представља институцију од посебне важности за функционисање Републике Српске и добробит њених грађана“.

НАШИХ 25 ГОДИНА

Организације се оснивају и успостављају из различитих разлога и са различитом сврхом. Неке треба да прикупе новац за одређени циљ или буџет, неке да пруже специфичну услугу становништву, док треће могу да представљају артикулисана очекивања људи из одређеног географског подручја. У принципу, сврха сваке организације јасно је наведена у закону, оснивачким и управљачким актима. Мандат и циљеви Главне службе за ревизију дефинисани Законом о ревизији јавног сектора, тако су преточени у мисију коју испуњавамо и визију којој тежимо.

Мисија, односно наша улога током протеклих 25 година да путем ревизорских извјештаја, сачињених на основу проведених ревизијских активности, извјештавамо Народну скупштину Републике Српске, информисемо Владу Републике Српске, друге надлежне институције и јавност о начину управљања јавним средствима, односно о томе да ли се јавним средствима управља на законит, економичан, ефикасан и ефективан начин, испуњена је и испуњава се у потпуности. За то су заслужни сви који су помогли развоју, али и све препреке које су стајале на том путу.

Уколико 25-годишњи период погледамо кроз призму три стратешка правца развоја - институционални, организациони и професионални - могу се јасно уочити периоди када је сваки од ова три правца развоја бивао доминантнији и истакнутији (не занемарујући преостала два), стварајући тако могућност за свеобухватан и квалитетан развој Главне службе за ревизију.

У годинама које се односе на прву декаду постојања Главне службе за ревизију интензиван је институционални развој, што је и природно за по први пут успостављену организацију. Карактеришу га развој капацитета и изградња препознатљивости.

Настају први ревизорски извјештаји, успоставља се и попуњава организација, институција расте и географски и кадровски, динамично је у законодавно-правном и професионалном оквиру који се мијењају и прилагођавају, а поред ревизије финансијских извјештаја развијају се ревизија учинка и ревизија усклађености.

У другој декади од 2010. до 2019. године интензивно се развија и јача ревизија јавног сектора која обухвата све три врсте ревизије. Организационо се успоставља стабилан модел, заснован на функционалним секторима, континуирано расте број ревизорских извјештаја, препоруке ревизије долазе у фокус како кроз јавно доступан регистар свих препорука, тако и путем посебних ангажмана на накнадној провјери статуса препорука.

Створени су услови за проширење техничких капацитета, ангажовање већег броја ревизорских тимова и набавку властитог пословног простора. Кадровски и искуствено Главна служба за ревизију је ојачала до мјере да самостално доноси властита методолошка акта, утврђује стратегију развоја и као таква представља стабилну и респектабилну врховну ревизијску институцију у земљи и региону.

Од почетка треће декаде, тј од 2020. године па наовамо, наступио је период стабилног, нескоковитог раста уз самосталан развој техничких, кадровских и интелектуалних капацитета. Пресељење у нови, по техничким мјерилима најмодерније опремљен пословни простор, створени су услови за дигитализацију и аутоматизовано

управљање ревизијским процесом, што слиједи као неминовност и услов будућег развоја. У кадровском смислу, Главна служба за ревизију је постала динамична организација, с обзиром на то да значајан број искусних ревизора који су институцију градили од њених почетака постепено одлази у пензију, а запошљавају се млађи кадрови, различитог степена и врсте радног искуства и професионалних преференција. Због тога се нарочито истиче потреба континуираног професионалног развоја и то (како је то прокламовано Московском декларацијом из 2018. године) „ревизора будућности“.

Запослени у Главној служби за ревизију се подстичу да у институционално дефинисаном оквиру професионалног развоја проналазе и прате властити пут развоја компетенција неопходних за провођење квалитетних ревизија. Један од начина улагања у професионални развој запослених и стицање одговарајућих стручних компетенција огледа се и у учешћу ревизора у обукама које проводи INTOSAI иницијатива за професионални развој са сједиштем у Норвешкој и којима се кроз структурисану платформу, примјеном теоријских и практичних знања и вјештина стичу међународно признати сертификати. До сада су, у првом циклусу обуке, наши ревизори стекли шест међународних INTOSAI сертификата и то по двоје из области ревизије учинка и ревизије усклађености, те двоје за колегијални менторски рад у програму професионалне обуке за ревизоре јавног сектора (PESA).

Ништа од претходно наведеног не би било могуће да Главна служба за ревизију нема јасну визију о томе шта јесте и шта жели да буде - јака, стабилна и независна врховна ревизорска институција Републике Српске која доприноси бољем управљању јавним финансијама и расположивим ресурсима у јавном сектору.

Главна служба за ревизију је током 25 година рада дала значајан допринос унапређењу буџетског система и финансијског извјештавања, ефективнијем и ефикаснијем провођењу зацртаних стратегија и политика или њиховом доношењу, економичнијем и транспарентнијем управљању јавним средствима и очувању економске и фискалне стабилности Републике Српске.

Независност као једна од темељних вриједности, без које нема ни врховне ревизијске институције, била је и остаје кључни изазов током читавог трајања Главне службе за ревизију, без обзира ко био на њеном челу. Од самих почетака и недефинисаног професионалног оквира, затим нејасних или непрецизних законских одредби, колизије у надлежностима, преко притисака у виду наметнутих одлука Канцеларије високог представника у БиХ, у континуитету узимајући у обзир и отпор ревидираних субјеката и присутан одређени степен неразумијевања јавности, затим погрешно формулисана очекивања у смислу истражног и правосудног дјеловања, периодично слабо изражен парламентарни интерес - све су то пријетње или ризици по независност ревизијске институције.

Главна служба за ревизију и њени запослени ће и даље истрајавати у испуњавању свих зацртаних стратешких и оперативних циљева имајући у виду суштинске вриједности: независност, квалитет ревизије, заједничку сврху и професионализам, кроз координисани напор свих.

▼ Ревизори са међународних PESA сертификата Слађана Петровић, Бојан Драгишић и Сњежана Саватић Бањац

Допринос професионализацији и унапређење квалитета ревизије

Главна служба за ревизију је континуирано радила на унапређењу угледа и утицаја ревизорске професије, одржавањем и унапређењем квалитета ревизије, посебно ревизорских извјештаја. Како ревизија јавног сектора, поред ревизије финансијских извјештаја која је карактеристична за приватни сектор, проводи и ревизију усклађености и ревизију учинка, те даје препоруке ревидираним субјектима и носиоцима извршне власти у Републици Српској, подиже се свијест о значају независне, професионалне и на стандардима засноване процјене. Од самих почетака обезбијеђено је да се ревизије у оквиру законски дефинисаног мандата проводе у складу са међународним стандардима што омогућава објективну и поуздану ревизијску процјену.

Врло рано, већ након што су се увидјеле одређене слабости и недоречености првог законског рјешења и упркос интервенцијама „са стране“, Народна скупштина Републике Српске је донијела Закон о ревизији јавног сектора Републике Српске као темељ и ослонац у будућем развоју институције. Добро дефинисано законско рјешење и након 20 година омогућава несметано остваривање улоге и функционисање Главне службе за ревизију, као и координисане активности у оквиру INTOSAI професионалног оквира, развој и унапређење властитих методологија, контролу и осигурање квалитета и континуиран професионални развој.

Препознатљивост и остали значајни резултати Главне службе за ревизију

Иако једна од три, а касније четири независне врховне ревизијске институције у БиХ, Главна служба за ревизију је врло брзо од успостављања постигла препознатљивост и самим тим извршила значајан утицај и

оставила дубок траг у погледу респектовања ревизије и ревизијског посла уопште. Заинтересована јавност је почела да обраћа пажњу на ревизорске извјештаје, а ревидирани субјекти и извршна власт да уважавају улогу која је додијељена Главној служби за ревизију.

Уважавајући уставну и законски дефинисану структуру Главна служба за ревизију:

- Прва је од ревизијских институција у БиХ развила властите методологије за поједине врсте ревизије и контролу квалитета.
- Прва је од ревизијских институција у БиХ успоставила и учинила јавно доступним Регистар препорука датих субјектима ревизије, са статусом провјерених препорука.
- Прва је од ревизијских институција у БиХ провела ревизију учинка и објавила ревизорски извјештај.
- Одржава и подстиче партнерске односе са одговарајућим институцијама у окружењу.
- Проактивно приступа сарадњи са Одбором за ревизију Народне скупштине Републике Српске коју карактерише континуиран и обостран процес.
- Активно учествује у едукацији јавности о улози и значају екстерне ревизије у јавном сектору.
- Активно учествује у едукацији професионалних рачуновођа и интерних ревизора у јавном сектору, улажући тако у унапређење процеса и поузданости система извјештавања.
- Кроз функционалну и једноставну за коришћење интернет страницу пружа актуелне информације о ревизијским извјештајима, плановима, препорукама и другим актуелностима.

- Остварује учешће представника Главне службе за ревизију на значајним међународним скуповима врховних ревизорских институција (INTOSAI, EUROSAI).
- Остварује континуирани професионални развој ревизора кроз комбиновање интерних и екстерних обука и професионалног усавршавања.
- У сарадњи са другим ВРИ и међународним организацијама организују студијске посјете у циљу размјене искуства, идеја и пракси у ревизији јавног сектора.
- Реализовала је више пројеката паралелних ревизија учинка са девет ВРИ држава југоисточне Европе.
- Обезбјеђењем новог пословног простора осигурала је услове за несметан рад и развој.

- Континуирано ради на осигурању приступа савременим информационим технологијама погодним за примјену у процесу ревизије.

Главна служба за ревизију се позиционирала као једна од институција у Републици Српској препознатљива по свом раду, независности и утицају на унапређење система финансијског управљања и контроле у јавном сектору.

О томе говоре и извјештаји оперативне процјене и/или провођења акционих планова у процесу реформе јавне управе, одобравања макрофинансијске помоћи и других сличних извјештаја, у којима се екстерна ревизија јавног сектора у Републици Српској приказује као независна институција са ефективним мандатом у обављању законом дефинисаних послова.

▲ Чланови Одбора за ревизију Народне скупштине Републике Српске и представници Главне службе за ревизију на Другој сједници актуелног Одбора којим председава Мирјана Орашанин (15. март 2023. године)

НАЗНАКЕ БУДУЋЕГ РАЗВОЈА

Свијет се брзо мијења, а са њим и финансије, управљање и ризици. Да би успјешно пратили ове динамике и пружили квалитетне услуге, врховне ревизорске институције морају стално улагати у свој организациони, институционални и професионални развој. Ова три аспекта су међусобно повезана и доприносе свеукупном успјеху и релевантности ревизорске професије.

Институционални развој

Институционални развој подразумијева очување и афирмацију институционалног оквира који је дефинисан Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске. То је кључан елемент за успјех било које ревизорске институције, без обзира на њену величину и мандат, који не само да доприноси квалитету и ефикасности рада, већ и гради важно повјерење код заинтересованих страна.

Жељено стање:

- Мандат и независност Главне службе за ревизију су свеобухватни и заснивају се на Лимској и Мексичкој декларацији (INTOSAI P1, INTOSAI-P 10) и осталим INTOSAI принципима, стандардима и ревизијским прописима.
- Независност се односи на независност институције, као и на функционалну и организациону независност, али и независност руководства Главне службе за ревизију и ревизорског особља.
- Главна служба за ревизију има слободу у одлучивању о природи њене организационе структуре и функционалних процеса без вањских утицаја, у оквирима јасно дефинисаног мандата.

Како ћемо то постићи?

ОЧУВАЊЕМ И ЈАЧАЊЕМ НЕЗАВИСНОСТИ

- Заштита мандата и овлашћења Главне службе за ревизију.
- Унапређење сарадње са Народном скупштином Републике Српске, Владом Републике Српске и другим институцијама јавног сектора.
- Јачање транспарентности и комуникације с јавношћу.

АФИРМАЦИЈОМ УТИЦАЈА РЕВИЗИЈЕ

- Развијање нових и унапређење постојећих начина партнерске сарадње са Народном скупштином Републике Српске.
- Јачање конструктивних односа са Владом Републике Српске и другим институцијама јавног сектора.
- Промовисање примјене највиших вриједности, норми, стандарда и пракси у управљању јавним сектором

КРОЗ МЕЂУНАРОДНУ САРАДЊУ

- Учешће у раду међународних професионалних организација.
- Професионална мултилатерална или билатерална сарадња са другим ВРИ.
- Учешће у међународним и регионалним пројектима.

Организациони развој

Позитивне промјене организационе структуре усмјерене су на побољшање пословних процеса и активности у оквиру Главне службе за ревизију. Снажна организација је кључна за успјешан рад ревизора. Не само да чини рад ефикаснијим и продуктивнијим, већ и осигурава да се ревизије обављају у складу са највишим професионалним стандардима и прописима.

Жељено стање

- Ефективна и ефикасна организациона структура.
- Примјена нових информационих и комуникационих технологија.
- Јасно дефинисане методологије, приручници, смјернице и алати.
- Способност рада у условима глобалних и локалних ризика и изазова.
- Развијен систем ревизије информационих технологија.

Како ћемо то постићи?

ПРИЛАГОЂАВАЊЕМ ОРГАНИЗАЦИОНЕ СТРУКТУРЕ

- Функционална и флексибилна структура.
- Јасно дефинисане одговорности и овлашћења.
- Оптимизација расподјеле људских ресурса.

УНАПРЕЂЕЊЕМ ПОСЛОВНИХ ПРОЦЕСА

- Примјена нових информационих и комуникационих технологија.
- Аутоматизација рутинских процеса.
- Унапређење система управљања ризицима.

УНАПРЕЂЕЊЕМ РЕВИЗИЈСКОГ ПРОЦЕСА

- Развијање нових и унапређење постојећих методологија ревизије
- Доследна примјена међународних стандарда ревизије (ISSAI).
- Развој методологија за ревизију специфичних области јавног сектора.
- Унапређење система контроле и осигурања квалитета.

УНАПРЕЂЕЊЕМ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА ЗНАЊЕМ

- Изградња и одржавање базе знања.
- Обезбјеђивање континуираног стручног усавршавања ревизора.
- Јачање система интерне едукације.

УНАПРЕЂЕЊЕМ СИСТЕМА ИНФОРМАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА

- Развијање и одржавање информационог система за подршку ревизијским процесима (АМС).
- Унапређење система за управљање документима.
- Јачање информационе безбједности.

Професионални развој

Професионални развој подразумијева стално усавршавање и јачање стручних компетенција ревизорског особља. У данашњем динамичном свијету, професионални развој је неопходан за све ревизоре који желе остати релевантни и успјешни у својој каријери. То значи пуно више од једноставног похађања едукација и семинара. То је континуирани процес учења, усавршавања и усклађивања с најновијим трендовима и промјенама у ревизорској професији.

Жељено стање

- Висококвалификовани и мотивисани ревизори.
- Стручно оспособљени ревизори за ревизију специфичних области јавног сектора.
- Јачање етичких принципа и професионалног понашања.

Како ћемо то постићи?

НЕПРЕКИДНИМ СТРУЧНИМ УСАВРШАВАЊЕМ

- Обезбјеђивање континуираног стручног усавршавања ревизора у складу са међународним стандардима ревизије (ISSAI).
- Развој програма стручног усавршавања за ревизију специфичних области јавног сектора.
- Менторски програм путем којег искусни ревизори преносе знање и искуство почетницима.
- Омогућавање учешћа ревизора на међународним семинарима и конференцијама.

ЧУВАЊЕМ ЕТИЧКИХ ВРИЈЕДНОСТИ И ЈАЧАЊЕМ ЕТИЧКИХ ПРИНЦИПА

- Промовисање етичких принципа и професионалног понашања.
- Усклађивање рада ревизора са Етичким кодексом INTOSAI-а.
- Обезбјеђивање система заштите пријављивача неправилности.

ДРУШТВЕНО ОДГОВОРАН РАД

Аktiv добровољних давалаца крви Главне службе за ревизију основан је 29. јануара 2009. године на иницијативу запослених који су већ раније били добровољни даваоци. Одмах по оснивању Актив ДДК Главне службе за ревизију постао је активни члан Удружења добровољних давалаца крви града Бања Лука, а убрзо су се придружили и чланови – нови даваоци крви чиме је формирање и дјеловање Актива добило свој пуни смисао. Од тада, па све до данас кроз организоване акције добровољног давања крви (прољећна и јесења) као и одазивањем на апеле и позиве Завода за трансфузијску медицину Републике Српске и мимо уобичајених акција, овај Актив је показао високо хумане и људске квалитете свих који су у датом тренутку били у могућности да се одазову и добровољно дарују крв.

Чланови Актива су крајем 2013. године донијели одлуку да се Актив ДДК преименује у Хуманитарни актив Главне службе за ревизију, а да се уз примарно одређење да то буде актив добровољних давалаца крви, његово дјеловање прошири и на друге видове добровољне хуманитарне активности. На тај начин су и други запослени, који из различитих разлога нису били у могућности да дарују крв, могли да приступе Активу и да узму учешће или покрену различите видове акција и тиме покажу друштвено одговорно понашање када је то било потребно.

Како је дефинисано и оснивачким актима Актив је, поред примарне активности добровољног даваштва крви, наставио да дјелује и кроз акцију „Помозимо јавне кухиње“ којом су се континуирано прикупљале ситне новчане донације за подршку званичним јавним кухињама Бања Луке и Бијељине. Осим тога, Актив је, уз сагласност главних ревизора, повремено организовао хуманитарне акције намјенског прикупљања новца, хране, хигијенских потрепштина,

◀ Чланова Актива ДДК Главне службе за ревизију након пријема захвалница од Удружења добровољних давалаца крви Града Бањалука (с лијева на десно: Владимир Граховац, Горан Штрбац, Срђан Шушница, Рената Кужет, Бојан Драгишић, Далиборка Милијевић и Дарко Билић)

◀ Запослени из Главне службе за ревизију организовано помажу у поплављеним дијеловима града Бањалука, мај 2014. године (С лијева на десно: Данијела Дувњак, Сњежана Саватић, Младенко Марковић, Горан Ђетојевић, Стеван Бркић, Владимир Граховац, Дарко Пејић, Ведран Станетић, Бојан Драгишић, Горан Штрбац, Милијана Стојаковић Обрадовић)

▲ Са једне од акција добровољног давања крви, у доба пандемије Корона вируса, јуни 2021. године

одјеће, обуће и друге хуманитарне помоћи и њихово дистрибуисање Црвеном крсту и другим хуманитарним удружењима или особама у стању социјалне или здравствене потребе.

Нарочит активизам су чланови као и остали запослени показали током катастрофалних

поплава у Републици Српској маја 2014. године када су се брзо организовали и укључили у помоћ становништву погођеном поплавама. Несебичност и срчаност ревизори су показали у спасавању људи и имовине, док је још поплава била у току, помагањем у чишћењу у насељима Чесма и Лазарево,

до прикупљања и дистрибуције новчаних средстава, хигијенског материјала, пелена и хране за бебе како на терену, тако и путем Црвеног крста.

Током свог постојања од 2009. до данас активисти добровољни даваоци крви Главне

службе за ревизију су се одазивали на бројне акције, а такође и организовали акције добровољног давалаштва, тако да су се, иако мали по броју чланова у односу на неке веће институције, позиционирали као Актив на који се увијек може рачунати.

ДРУЖЕЊА

Дружења и прославе су обичај који је присутан од оснивања Главне службе за ревизију и одржао се до данас првенствено захваљујући колегама који су дио институције од њеног оснивања. Неформална дружења су најбољи начин за стварање тимског духа, есенције за ревизорски рад који се обавља у тимовима. Што је више сарадње, разумијевања и повјерења то је рад продуктивнији и бољи, а несугласице изузетак а не правило.

„Team building“, назив који се за дружења унутар колектива одомаћио и код нас, је начин на који компаније и организације на Западу на институционалан начин покушавају да подигну ниво фамилијарности и радни морал својих запослених. Више га одликује приступ „од врха ка доље“. Наша дружења су више спонтана. Због тога су нам и тако драга.

Лијепи животни догађаји – рођендани, вјенчања, рођења дјетета, напредовање у служби или академска достигнућа се пригодно прослављају током паузе у сали за састанке или у канцеларији заједно са колегама.

Свечаност се организује и код подјеле пакетића дјечи запослених, прославе Нове године, Међународног дана жена. Дружења се одвијају и ван радног времена на разним излетима или заједничким одласцима на концерте и друге догађаје.

Посебне су прилике и одласци у пензију. За све колеге се уприличи поклон у чијој куповини учествују сви запослени на своју иницијативу. И тај обичај постоји од периода када је у служби био запослен једноцифрен број људи, до данас када нас има преко 80.

Погледајте како то изгледа!

▲ Излет и дружење у природи, Млинска ријека, 2011.

◀ Новоименовани главни ревизор Душко Шњегота и први главни ревизор Бошко Чеко и њихови замјеници за дочек нове 2013. године (Бањалука, 21. децембар 2012.)

◀ Први главни ревизор Бошко Чеко и његов „наследник“ Душко Шњегота на заједничком дружењу за дочек нове 2013. године (Бањалука, 21. децембар 2012.)

◀ Фотографије поводом испраћаја једног и именованја новог руководства Главне службе за ревизију, Бањалука, децембар 2012. године

◀ Излет и дружење на Козари, мај 2016. године

▲ Испраћај у пензију Росе Умићевић, фебруар 2023. године

▲ Дочек нове 2024. године

ИН МЕМОРИЈАЛ

Бојан Голубовић
24.12.1975. – 17.12.2004.

Слађана Вулић
13.12.1963. – 03.10.2014.

Бранка Удовичић
16.08.1962. – 30.09.2021.

СПИСАК ЗАПОСЛЕНИХ У ГЛАВНОЈ СЛУЖБИ ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ОД АПРИЛА 2000. ГОДИНЕ ДО
ДЕЦЕМБРА 2023. ГОДИНЕ

Презиме и име	Запослен/а од	Запослен/а до
Алексић Сандра	01.12.2012.	29.11.2014
Ашанин Данка	01.12.2019.	
Бабић Марина	06.03.2007.	31.01.2019.
Баника Милан	08.02.2020.	
Билић Дарко	01.12.2010.	
Благојевић Радмила	30.10.2001.	24.10.2017.
Бојић Милован	16.01.2001.	
Бркић Душка	01.10.2010.	
Бркић Стеван	28.04.2014.	30.10.2018.
Броћета Милена	20.06.2019.	
Врањеш Рајко	15.11.2019.	
Вујанић Владо	11.06.2019.	
Вукелић Милован	01.09.2011.	28.04.2022.
Вулић Слађана	01.06.2007.	03.10.2014.
Вучановић Бошко	10.03.2022.	
Вучетић Станојка	07.07.2003.	09.02.2023.
Вучић Сања	01.07.2022.	
Гарић Љиљана	01.05.2023.	
Голубовић Бојан	16.01.2001.	17.12.2004.
Граховац Владимир	12.05.2008.	
Дмитровић Ненад	04.05.2005.	15.01.2023.
Драгичевић Хелена	01.07.2022.	
Драгишић Бојан	01.06.2008.	
Драгојевић Остоја	02.11.2020.	
Дувњак Данијела	02.07.2012.	
Ђекановић Олга	15.04.2002.	01.10.2016.
Ђурановић Андреа	11.03.2019.	30.04.2023.
Ђурић Нада	22.07.2003.	31.12.2004.
Ђурић Соња	07.07.2003.	
Зјајић Драган	15.01.2014.	
Зрнић Дејан	15.12.2022.	
Зубовић Вања	11.04.2007.	
Ивељић Маријана	01.05.2023.	
Ивић Емилија	01.07.2022.	
Илић Богдана	01.12.2021.	
Иличић Душан	01.05.2003.	21.05.2013.
Јовандић Браниславка	15.04.2002.	18.04.2013.
	01.12.2016.	01.09.2023.
Јованчевић Паво	16.10.2000.	26.04.2023.
Јованић Јелена	02.11.2020.	
Јовић Зоран	15.07.2021.	
Јокић Милош	01.06.2008.	04.11.2011.
Караћ Мирослав	01.07.2015.	
Кондић Миломир	24.08.2000.	
Кос Божић Ангелика	03.12.2007.	
Коџо Драгана	02.11.2020.	

Презиме и име	Запослен/а од	Запослен/а до
Коџоман Свјетлана	02.11.2020.	
Кременовић Дијана	20.06.2019.	
Кременовић Владимир	04.09.2000.	
Кукић Раде	16.10.2010.	
Кувелџа Божидар	01.03.2007.	
Лабовић Недељка	16.01.2001.	31.07.2010.
Лазаревић Нада	01.07.2022.	
Лазић Мирјана	01.10.2010.	
Лалић Велиборка	01.12.2010.	
Лубурић Невенка	02.09.2013.	
Љубанић Јелена	01.05.2023.	
Малишановић Невена	01.06.2007.	
Марић Драгиња	20.08.2014.	01.10.2014.
Марјановић Ивана	01.08.2021.	
Марковић Младенко	01.12.2010.	
Марковић Синиша	02.07.2012.	
Матијашевић Мира	03.12.2019.	
Микић Ивана	02.07.2012.	
Милијевић Далиборка	01.06.2008.	
Милиновић Зоран	01.06.2023.	
Миловић Слободанка	01.03.2007.	
Милошевић Драган	17.05.2000.	
Мишкић Сузана	02.12.2019.	
Недимовић Јагода	01.03.2008.	25.09.2018.
Новаковић Данијела	03.03.2014.	08.09.2015.
Павловић Константин	15.10.2018.	
Пајчин Зоран	01.10.2020.	
Пејић Дарко	16.01.2001.	
Пејовић Душко	07.07.2003.	29.12.2010.
Пећо Богданка	10.10.2017.	
Петрашевић Босилџка	15.04.2002.	28.01.2020.
Петровић Биљана	11.06.2019.	
Петровић Слађана	09.02.2014.	
Поповић Анђелка	18.02.2019.	
Поповић Богдана	01.07.2022.	
Радановић Мирјана	01.04.2005.	
Радукловић Сњежана	05.03.2007.	30.04.2008.
Радукић Јово	17.01.2001.	17.03.2006.
	08.11.2017.	
Раљић Мира	04.06.2007.	05.10.2021.
Родић Дубравка	01.02.2001.	
Саватић Бањац Сњежана	12.05.2008.	
Савић Мира	01.08.2008.	
Савић Кнежић Станислава	02.11.2020.	
Симић Божана	01.11.2000.	31.12.2019.

Презиме и име	Запослен/а од	Запослен/а до
	16.10.2000.	31.12.2007.
Сладојевић Бранко	15.12.2020.	
Сладојевић Невенка	24.06.2019.	
Станетић Ведран	28.04.2014.	
Станивуковић Миле	16.10.2000.	
Стојаковић Обрадовић Милијана	12.03.2012.	
Тепић Данијела	01.06.2008.	
Тодоровић Зорана	17.07.2000.	
Тодоровић Љиљана	15.07.2022.	
Топић Љиљана	08.11.2010.	
Травар Љубинка	16.10.2000.	16.03.2020.
Тркуља Радмила	16.10.2000.	31.01.2009.
	15.04.2002.	15.07.2008.
Трнинић Божана	10.04.2018.	
Трнинић Нада	01.11.2004.	
Тубић Сњежана	01.06.2007.	
Ћетојевић Горан	15.01.2014.	
Ћулибрк Стојанка	01.01.2020.	
Ћурић Бојан	19.11.2007.	
Ћурлић Милијана	10.11.2012.	31.07.2014.
Удовичић Бранка	01.04.2008.	30.09.2021.
Умићевић Роса	01.11.2004.	08.02.2023.
Форца Љиљана	01.06.2007.	
Црњак Момир	01.09.2014.	
Чајић Кужет Рената	01.04.2005.	
Чеко Бошко	01.11.2000.	21.12.2012.
	01.11.2004.	31.07.2011.
Чвокић Стоја	01.07.2015.	01.06.2020.
Шева Драгана	28.04.2000.	
Шикман Милена	01.04.2005.	17.10.2021.
Шкорић Ирина	01.06.2007.	12.02.2015.
Шњегота Душко	30.11.2012.	11.10.2017.
Штрбац Горан	12.05.2008.	
Шулић Ђоко	01.04.2005.	04.12.2016.
Шурлан Гордана	04.05.2023.	
Шушница Срђан	01.12.2007.	06.03.2019.

1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011
2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024...

25
ГОДИНА
РЕВИЗИЈЕ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

25
ГОДИНА
РЕВИЗИЈЕ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ